

LATVIJAS AVIĀCIJAS NOZARES LOMA TAUTSAIMNIECĪBĀ

Rīga
2017.gada oktobris

Satura rādītājs

- Pētījuma metodoloģija
- Aviācijas nozares struktūra un dinamika
- Lidostas «Rīga» darbības raksturojums
- *AirBaltic* darbības raksturojums
- Aviācijas nozares salīdzinājums ar citām nozarēm
- Aviācijas nozares salīdzinājums ar citām valstīm
- Ar aviāciju saistītās nozares – tūrisms
- Aviācijas nozares tiešā un pakārtotā makroekonomiskā ietekme
- Galvenie secinājumi

Pētījuma metodoloģija

Datu avoti un metodes

Datu avoti:

- | Centrālās statistikas pārvaldes dati par nozares un ar to saistīto nozaru attīstību, Nacionālie konti par produkcijas izlaidi un pievienoto vērtību
- | Latvijas Bankas apkopotie dati par maksājuma bilanci
- | Ārvalstu avoti (*Eurostat*, *IATA* u.c.)
- | Iesaistīto uzņēmumu saimnieciskās darbības rādītāji
- | Citu pētījumu rezultāti (*Oxford Economics*, *Boston Consulting Group* u.c.)

Metodes:

- | Statistiskās un ekonometriskās metodes
- | Izmaksu-izlaides tabulas
- | Datorprogrammu nodrošinājums - Microsoft Excel un EViews

Metodoloģija

Aviācijas loma tautsaimniecībā - *aprēķinu metodoloģija*

Aviācijas ieguldījums tautsaimniecībā ir novērtēts kā kopīgo ienākumu (IKP) daļa, ko iegūst Latvijas uzņēmēji, sniedzot un nodrošinot aviācijas pārvadājumu (pasažieru un kravu) pakalpojumus. Aprēķini balstīti uz izmaksu- izlaides tabulu principiem, izmantojot datus par nozares uzņēmumu saimniecisko darbību

Aviācijas ieguldījums IKP

- | Tiešais aviācijas nozares ieguldījums (aviokompānijas, lidostas un citi saistīto pakalpojumu uzņēmumi)
- | Netiešais ieguldījums (saistīts ar preču un pakalpojumu piegāžu ķēdēm)
- | Inducētais ieguldījums (saistīts ar aviācijas nozarē strādājošo patēriņu)
- | Katalizatora efekts – saistīts ar kvalitatīvu aviācijas pakalpojumu pieejamību (tūrisms, pasts, kurjeru darbība u.tml.)

Definīcijas

Aviācijas izvērtējums ietver to uzņēmumu saimnieciskās darbības rezultātus, kuri sniedz un nodrošina aviācijas pasažieru un kravu pārvadājumus, kā arī citus ar lidaparātu izmantošanu saistītos pakalpojumus (tiešā ietekme)

Ietvertās NACE nozares

H transports un uzglabāšana

- *Gaisa transports* (H51) - pasažieru vai kravu pārvadājumi pa gaisa ceļiem
- *Aviotransporta palīgdarbības* (H52.10, H52.21, H52.23, H52.24., H52.29) – aviācijas termināļu darbība, lidostu darbība, gaisa satiksmes vadīšanas darbības, citi pakalpojumi

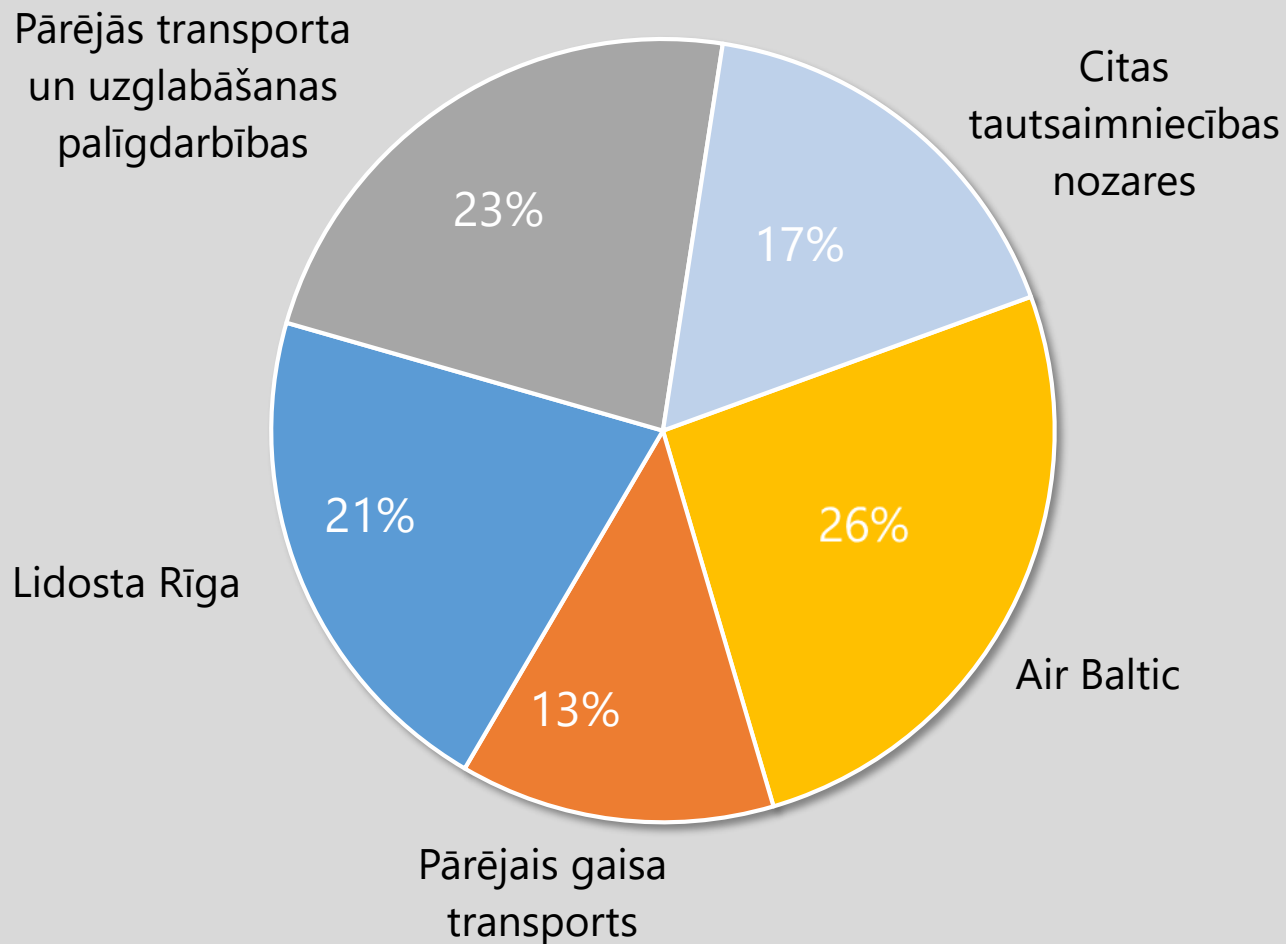
Citas NACE nozares

- Lidaparātu ražošana remonts un apkope (C33.16, C27.90, C30.30)
- Ar aviāciju saistītā *vairumtirdzniecība* (G46.14, G46.69, G46.71) – lidaparātu, degvielas piegāde u.tml.
- Ar aviāciju saistītie *ēdināšanas pakalpojumi* (I56.29)
- Ar aviāciju saistītie *informācijas un komunikācijas pakalpojumi* (J62, J63) – datorprogrammēšana, informācijas pakalpojumi u.tml.
- Ar aviāciju saistītie *profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi* (M70 – M74) ,
- Ar aviāciju saistītie *darbaspēka meklēšanas un nodrošināšanas pakalpojumi* (N78) un *citu administratīvo un apkalpojošo dienestu darbība* (N71)
- Ar aviāciju saistītā *izglītība* (P85.32 un 85.4)

Aviācijas nozares struktūra un dinamika

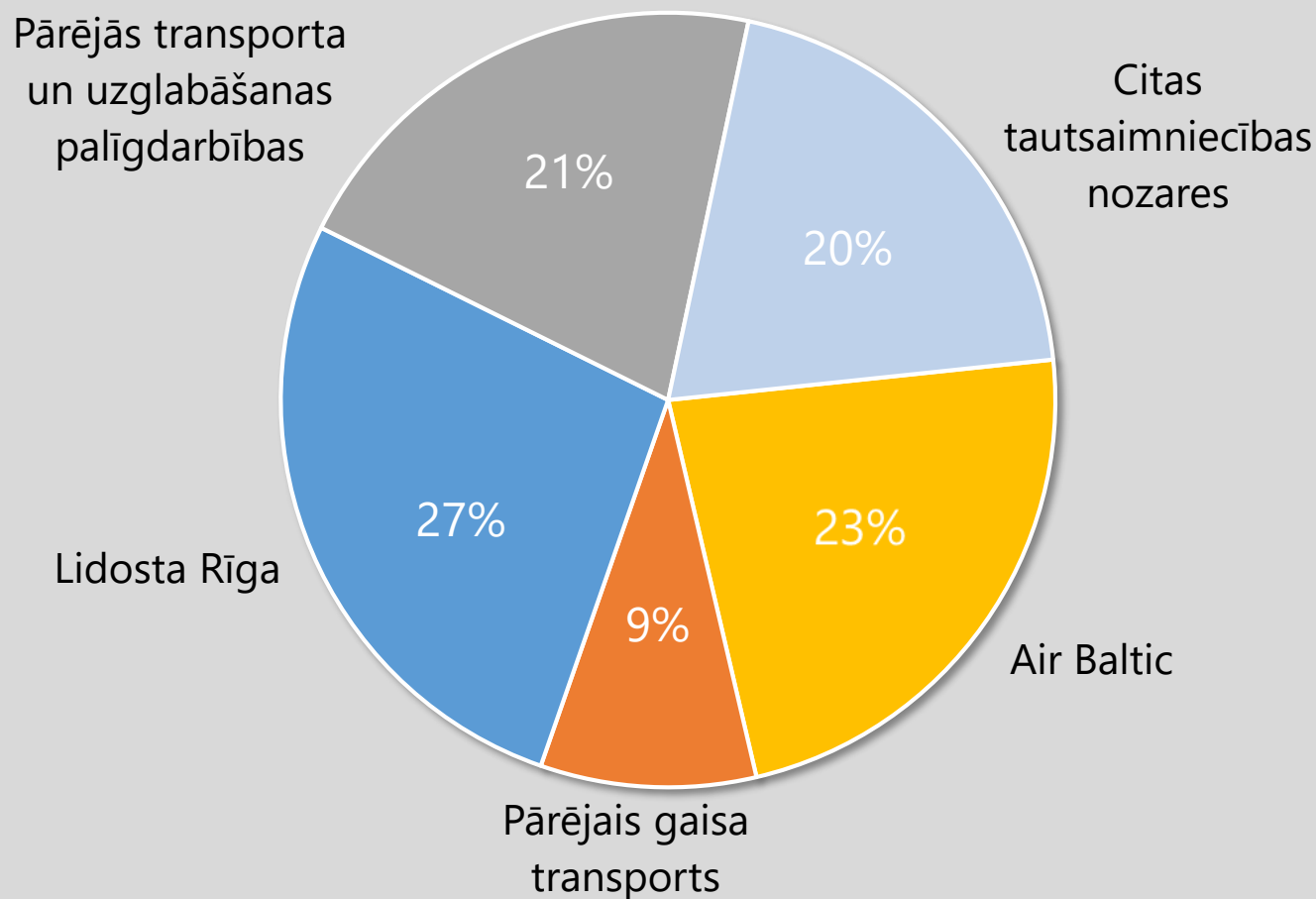
Aviācijas nozares pievienotā vērtība

Struktūra (%) 2016.g.

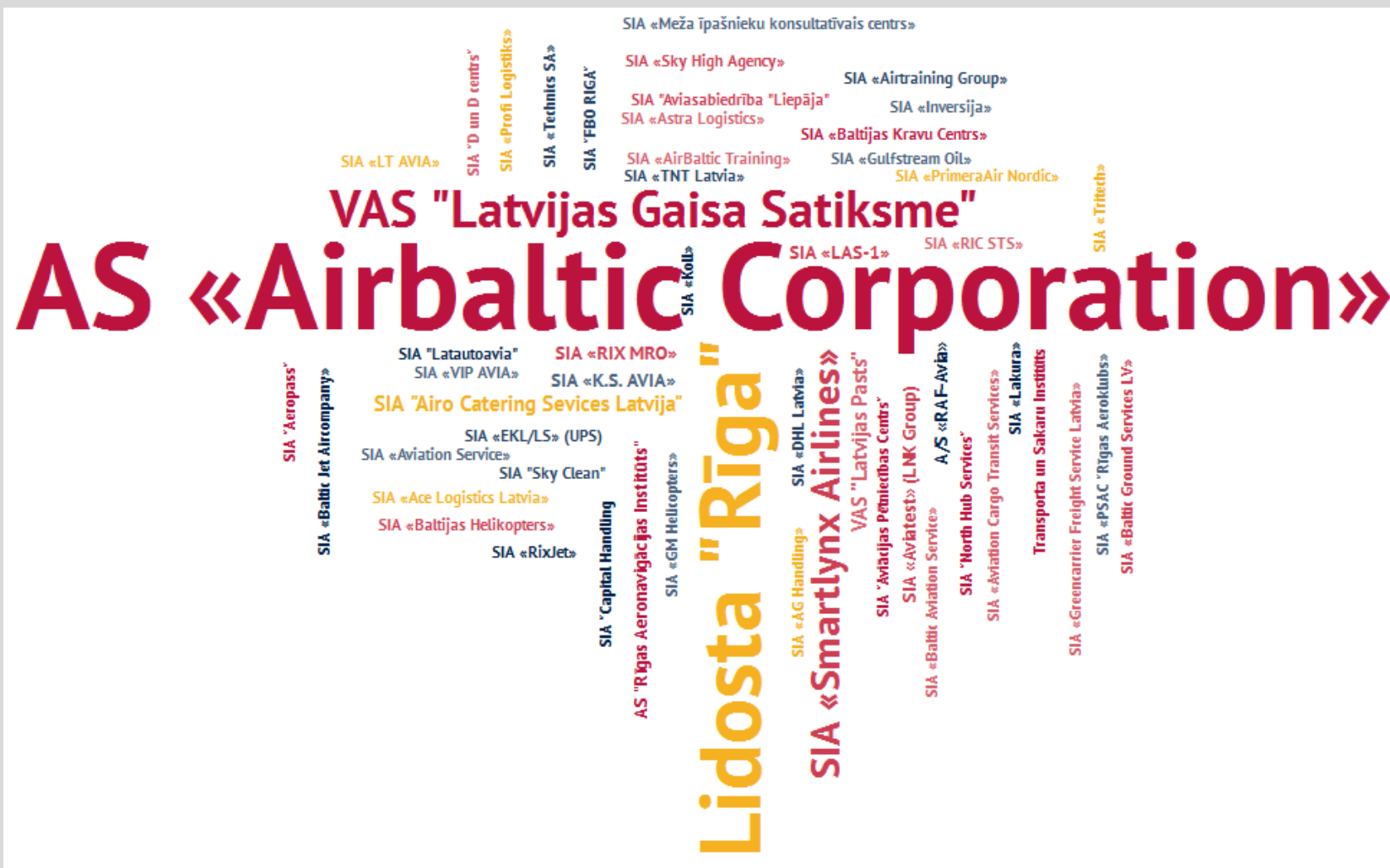

Aviācijas nozare - darbavietas

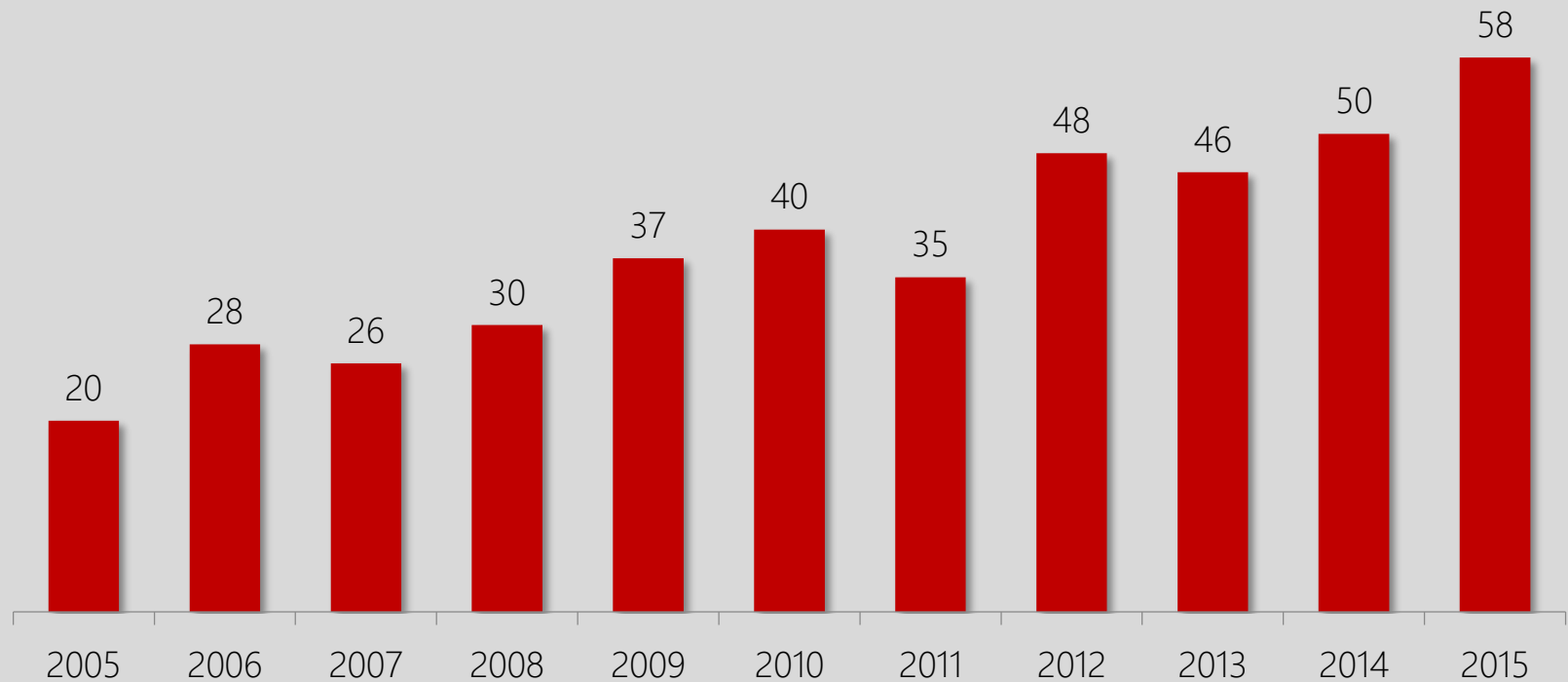
Struktūra (%) 2016.g.

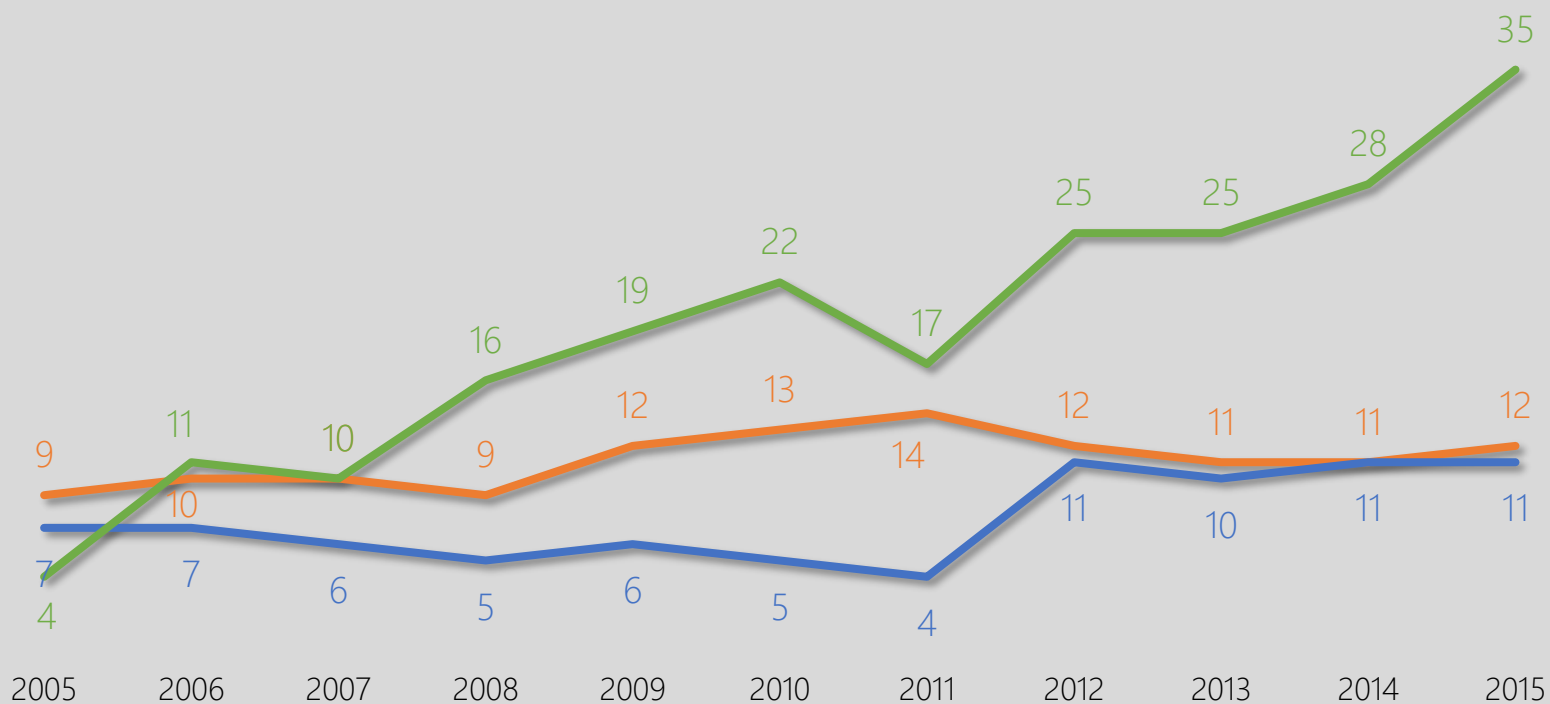
Ar aviāciju saistītie uzņēmumi

Uzņēmumu skaits pasažieru un kravu aviopārvadājumos un aviotransporta palīgdarbībās

Uzņēmumu skaits pasažieru un kravu aviopārvadājumos un aviotransporta palīgdarbībās

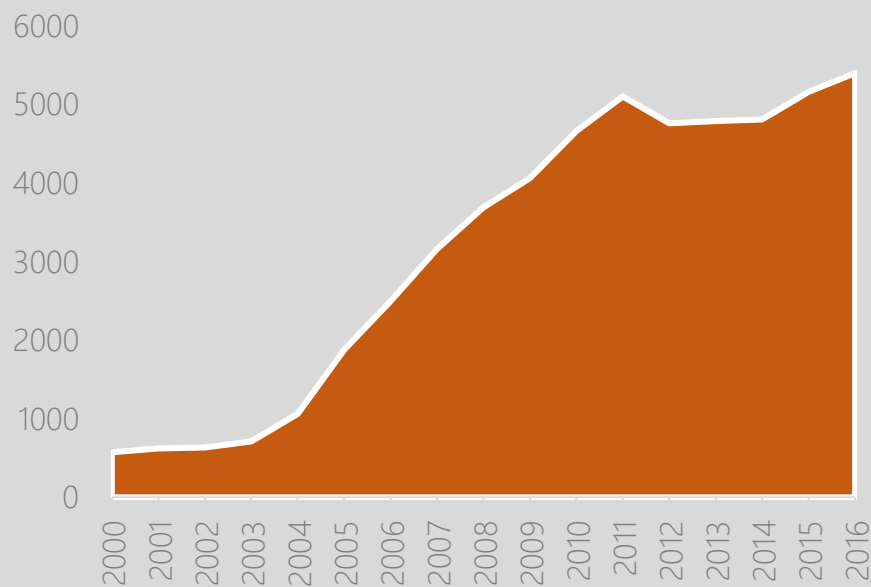
H511 Pasažieru aviopārvadājumi

H512 Kravu aviopārvadājumi

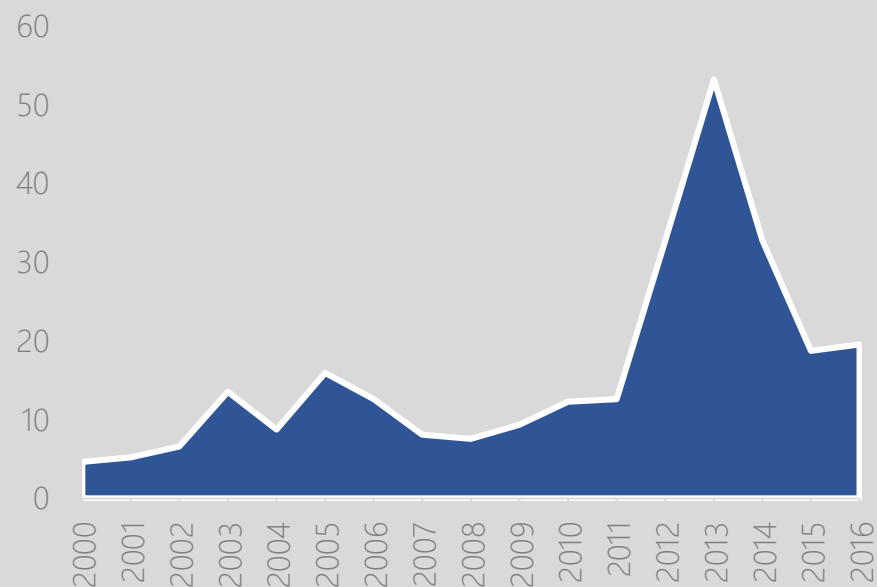
H5223 Aviotransporta palīgdarbības

Pārvadājumi ar gaisa transportu

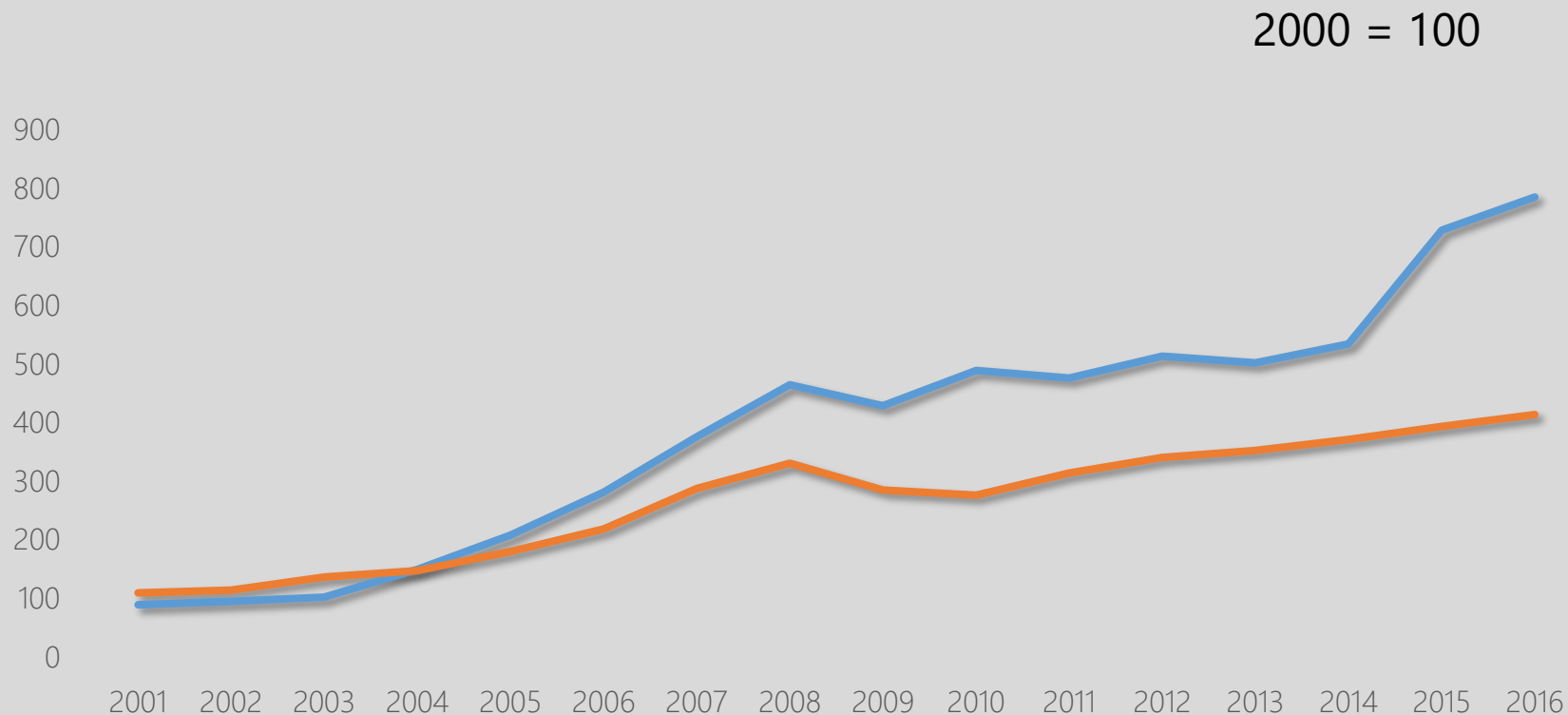
Pasažieri
(tūkst.)

Kravas
(tūkst. tonnas)

Pakalpojumu eksports

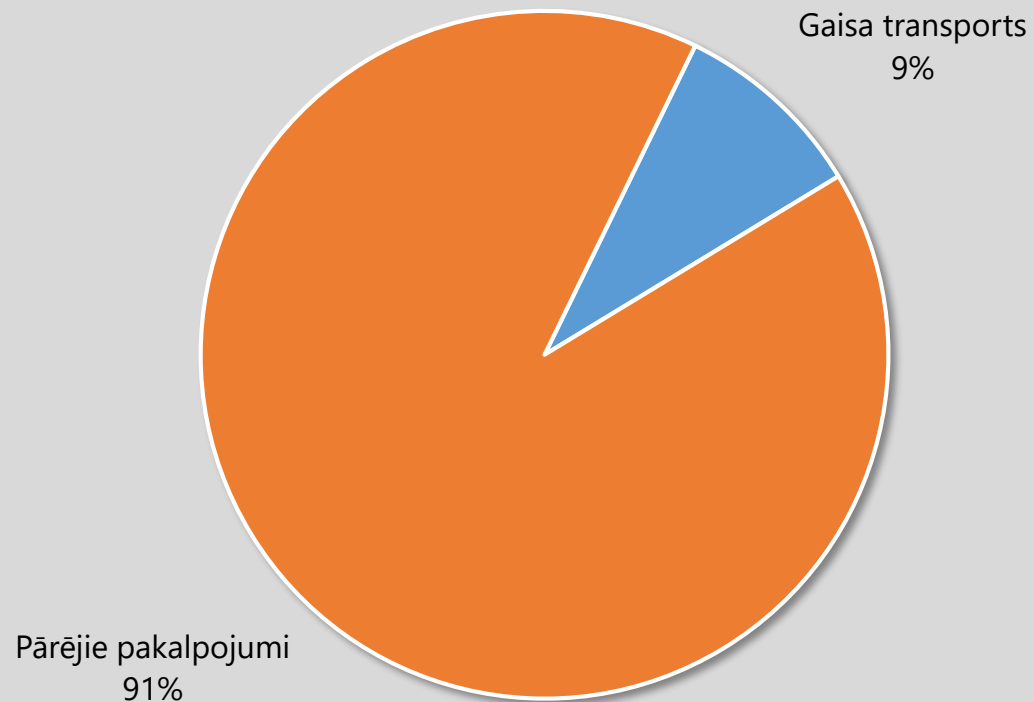

Gaisa transports

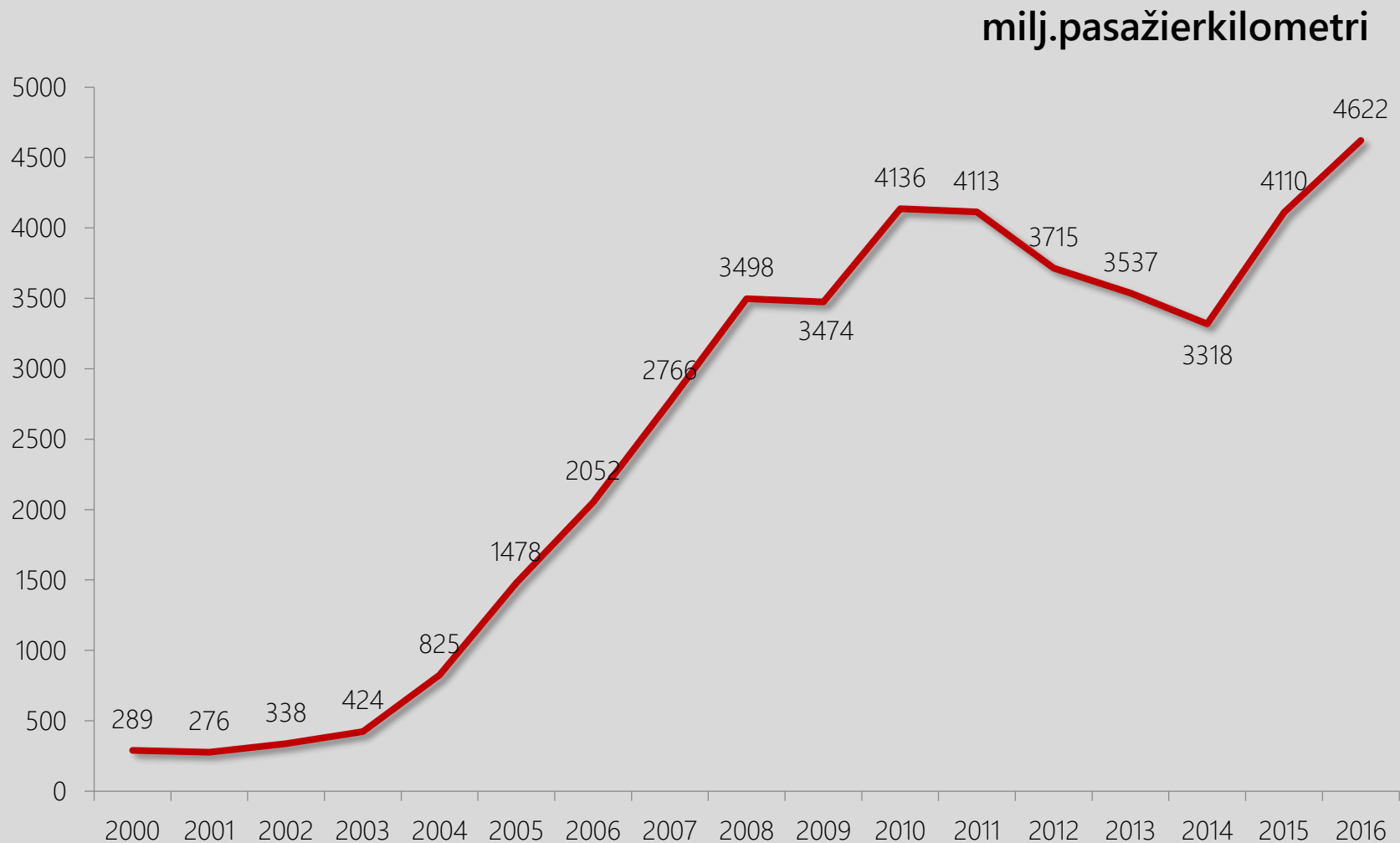
Pakalpojumi pavisam

Pakalpojumu eksports

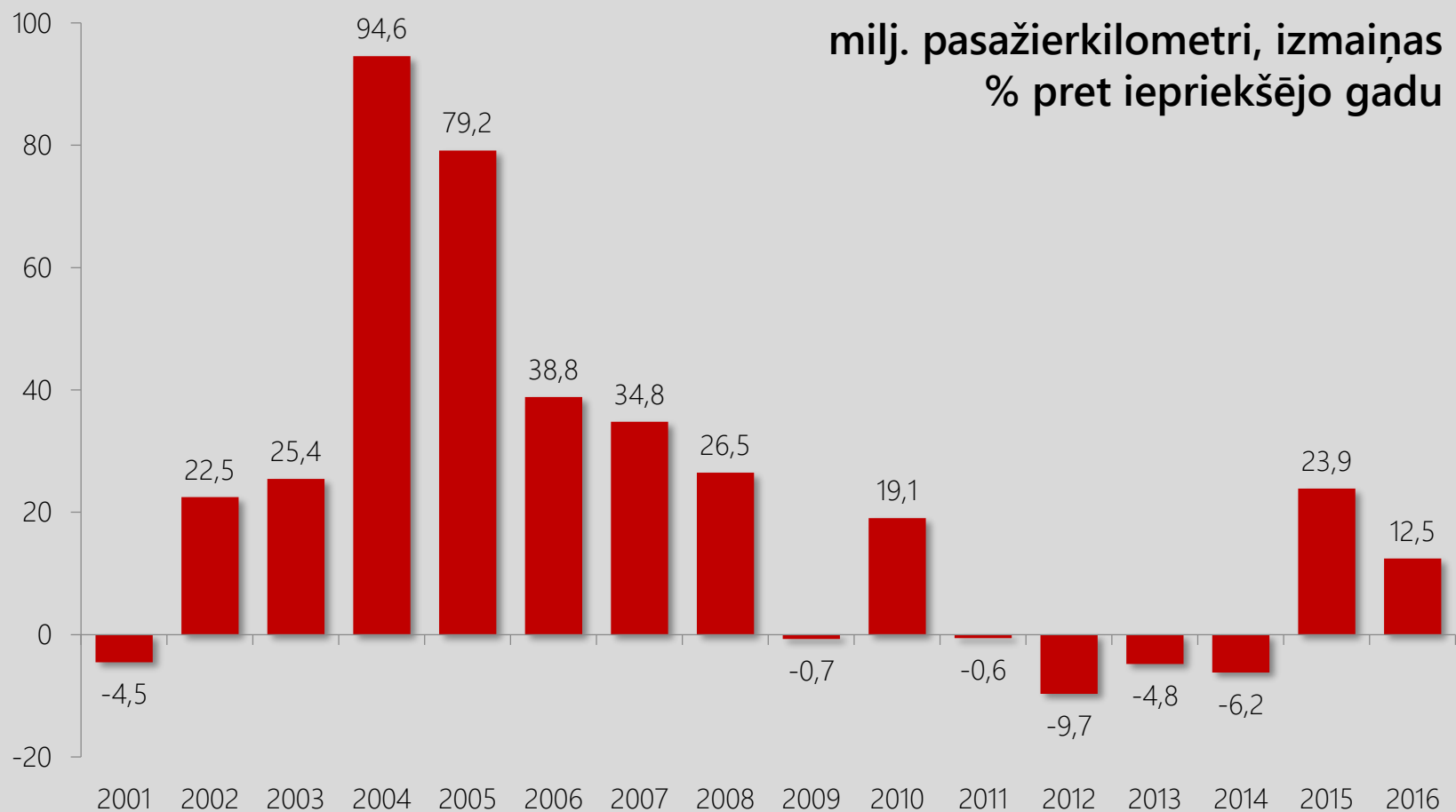
Struktūra
2016.gads (%)

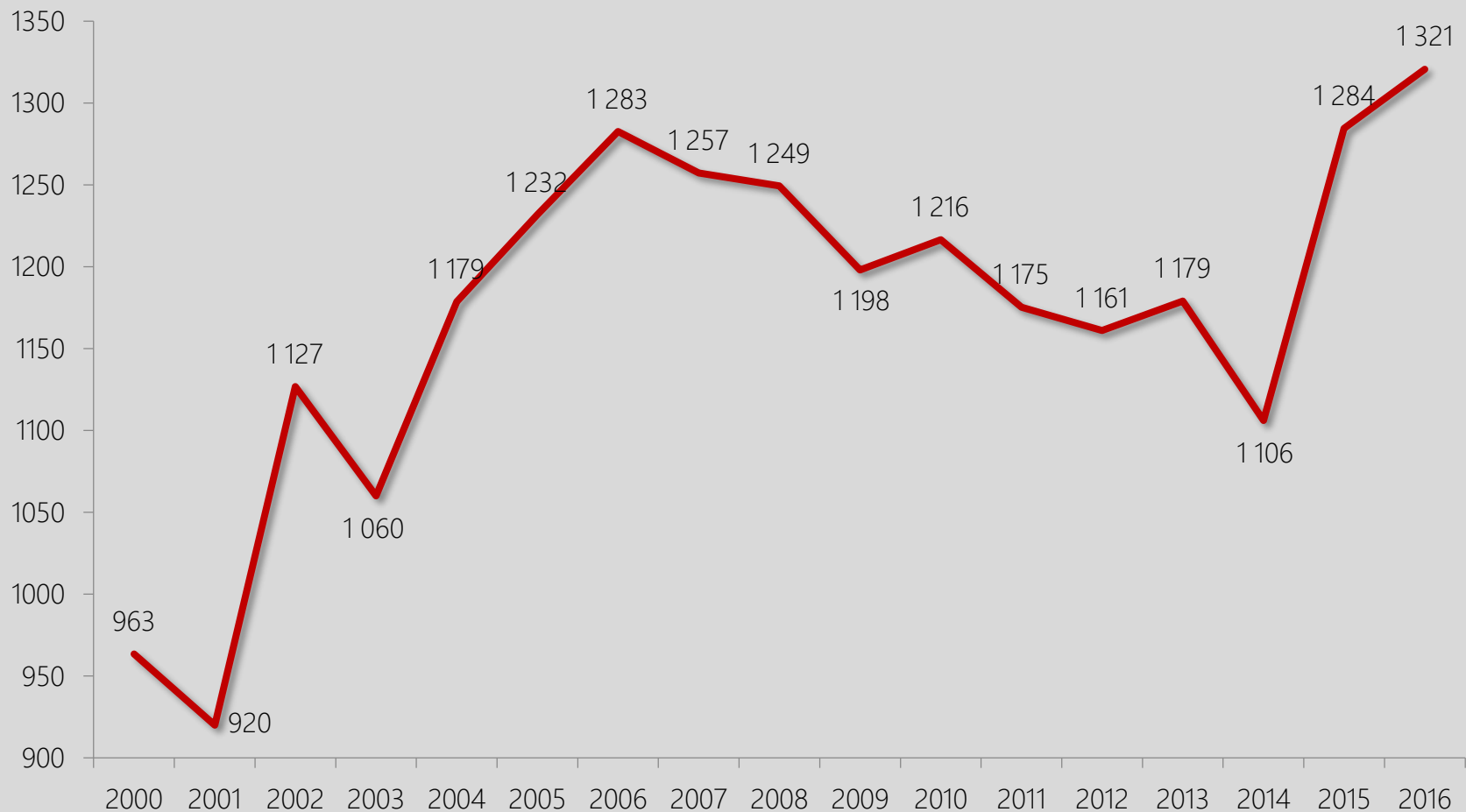
Pasažieru apgrozījums ar gaisa transportu

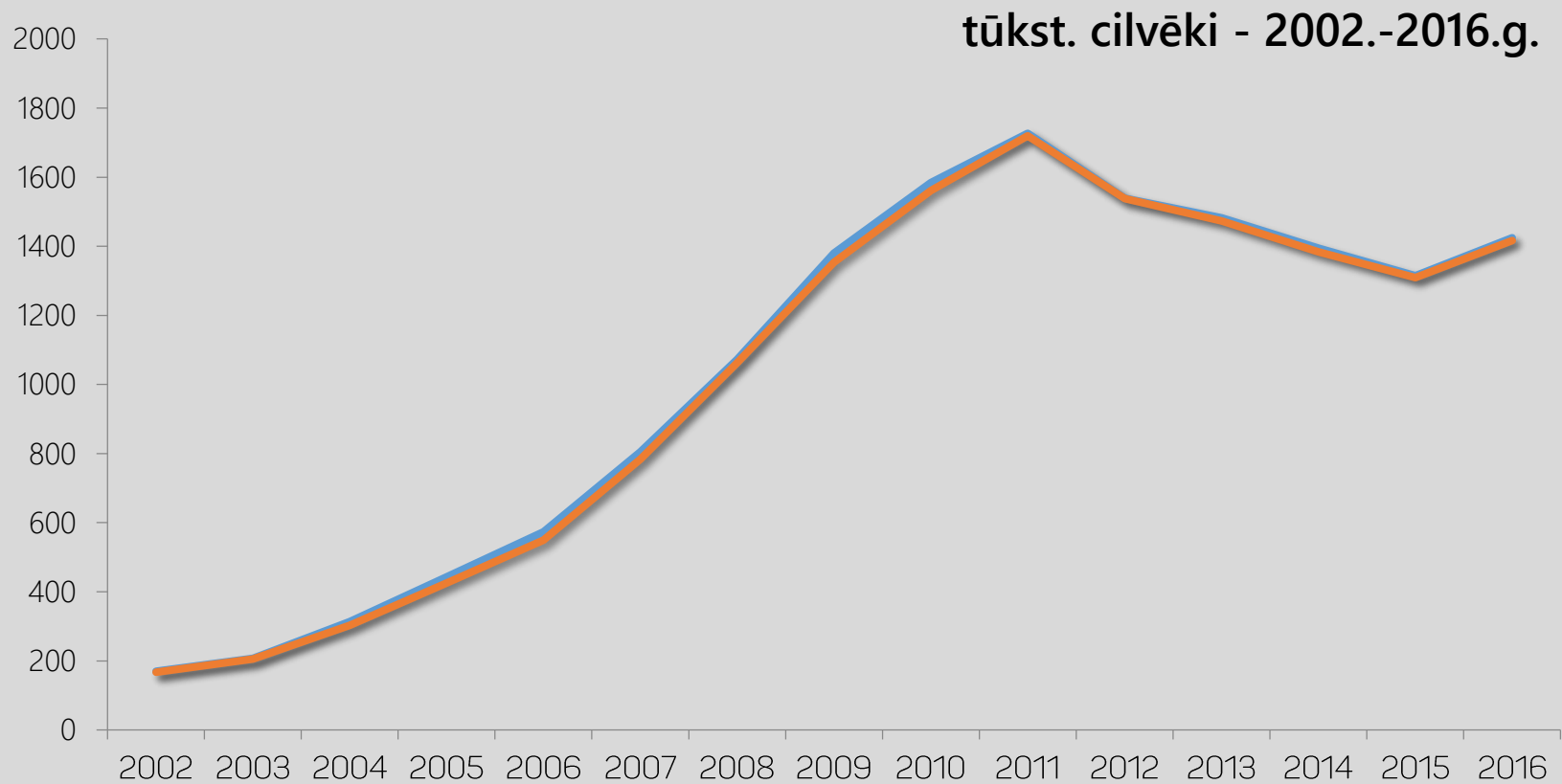
Pasažieru apgrozījums ar gaisa transportu

1 Pasažiera vidējais brauciena attālums, km

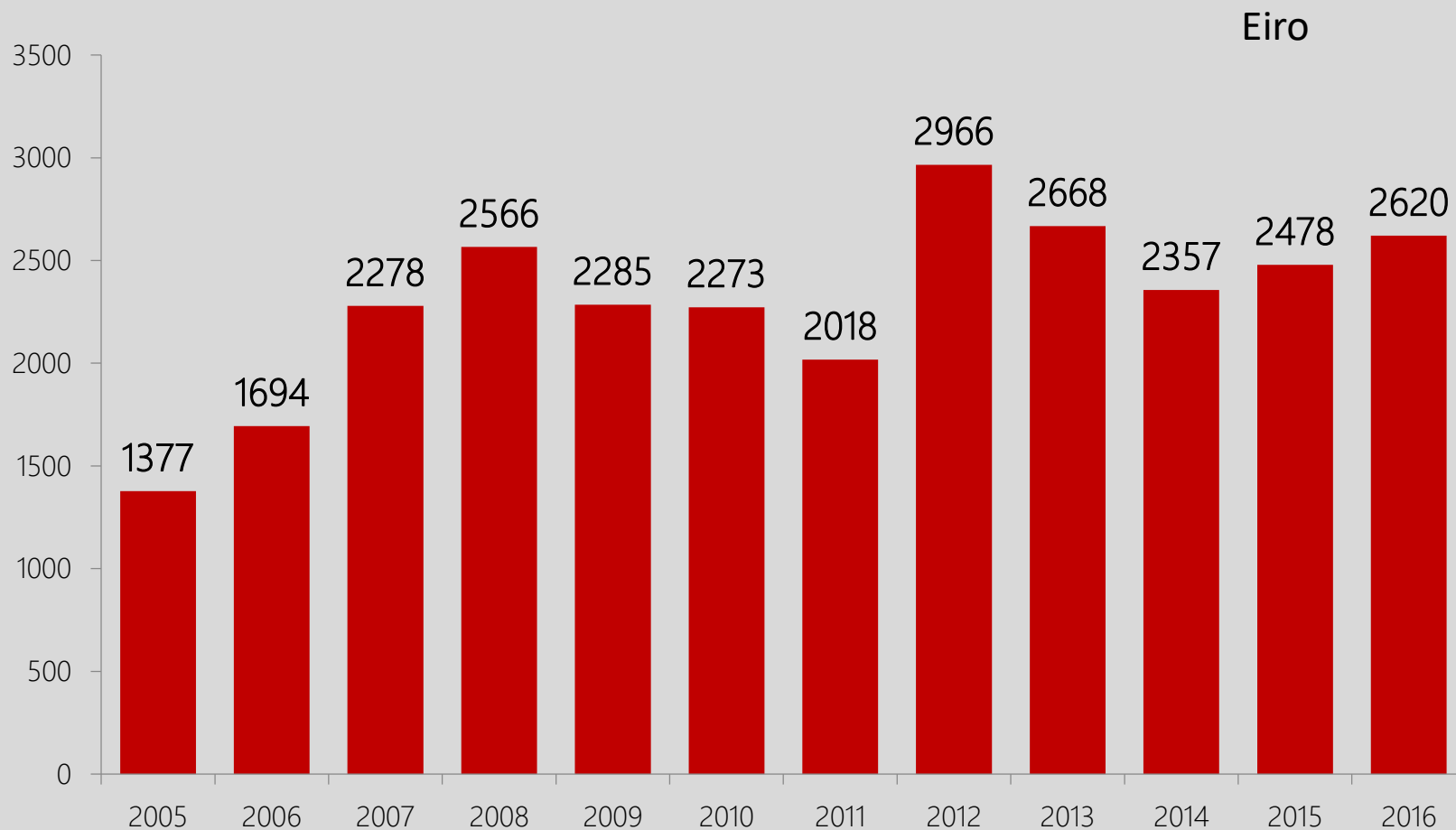
Ar LV kompānijām pārvadātie pasažieri

lebraukuši pasažieri, tūkst. cilvēku

izbraukuši pasažieri, tūkst. cilvēku

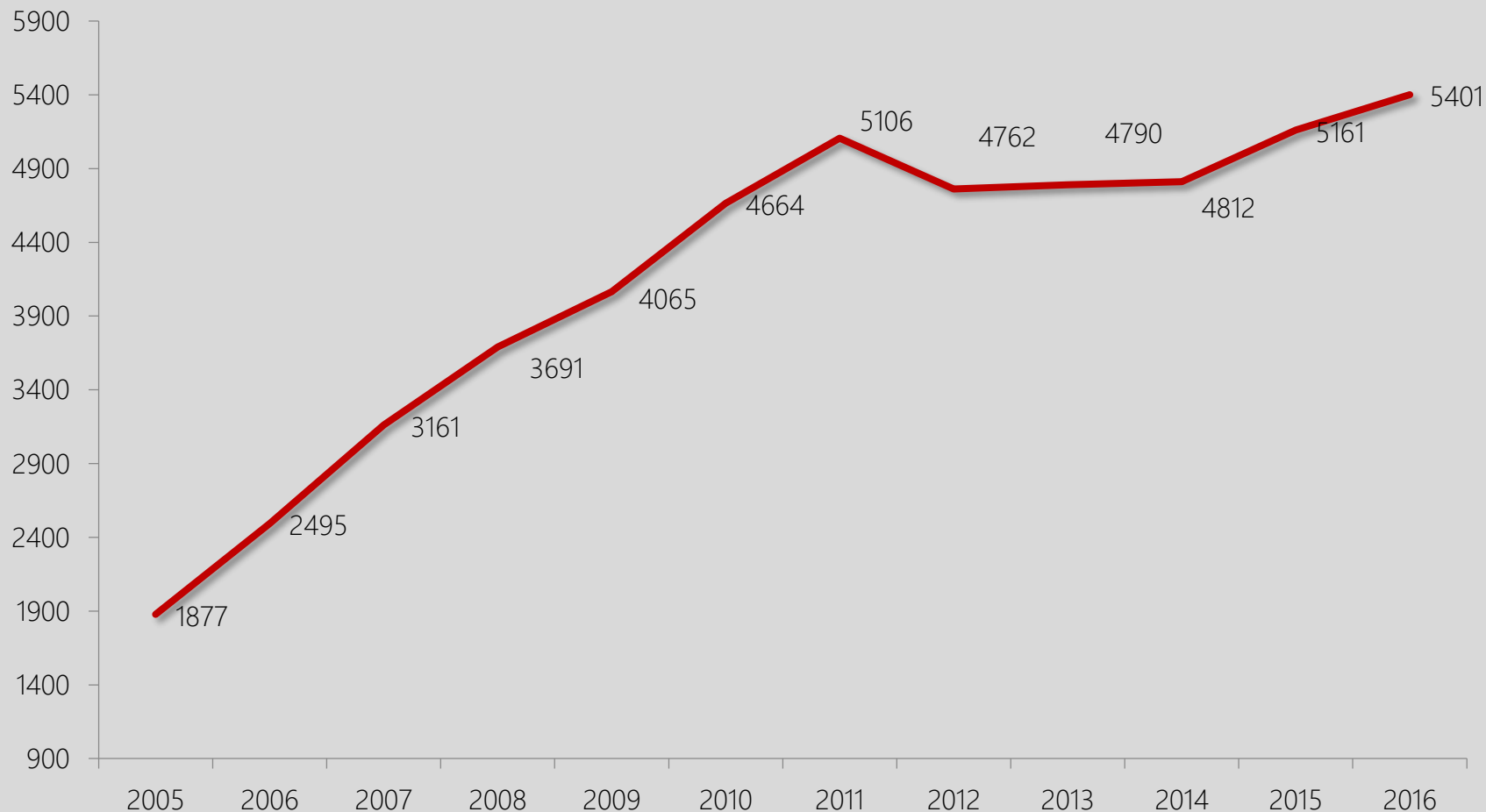
Darbspēka izmaksas uz 1 nodarbināto mēnesī gaisa transportā

Lidosta «Rīga» darbības raksturojums

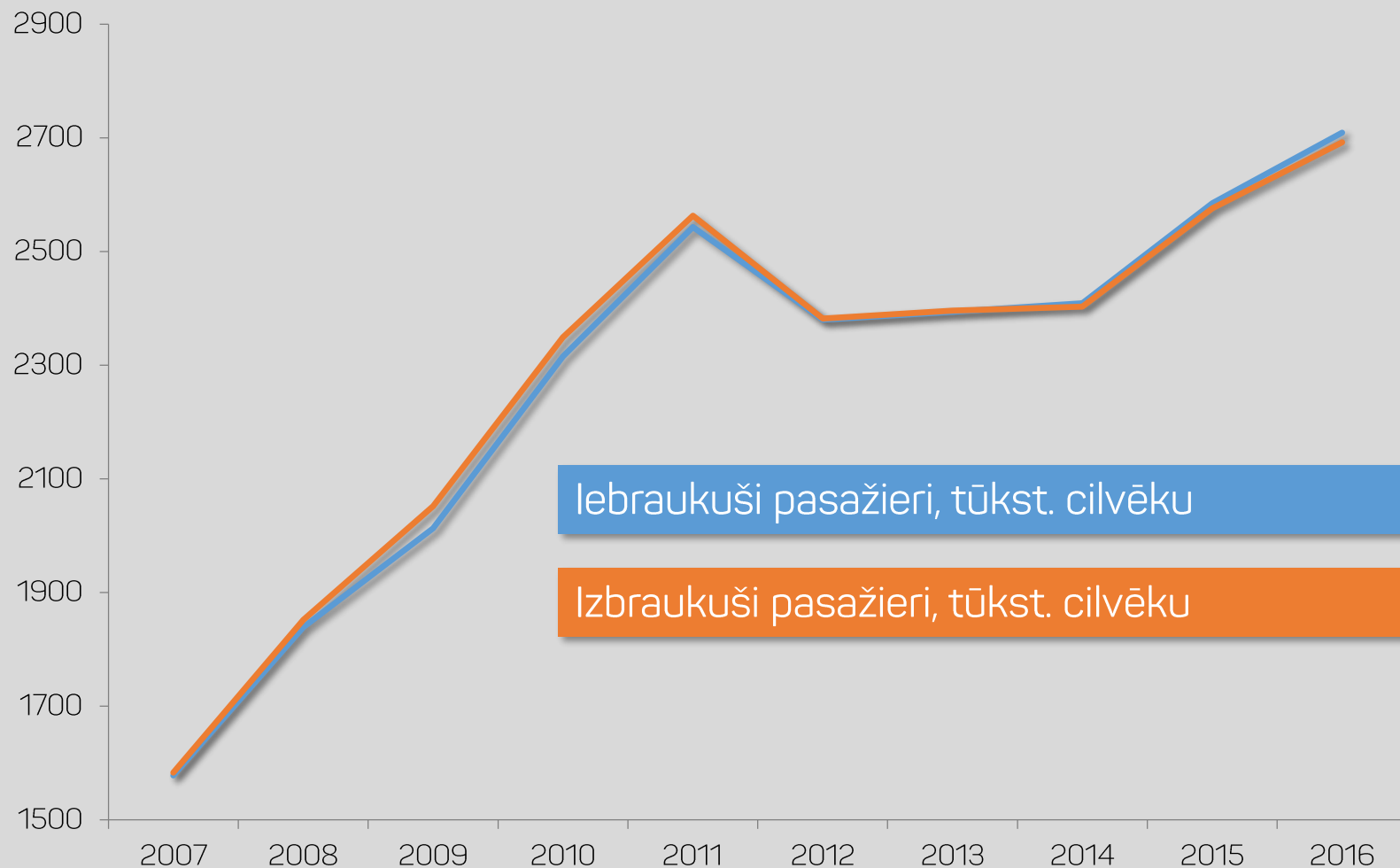
Iebraukušie un izbraukušie pasažieri

No lidostas «Rīga» tūkst. cilvēki

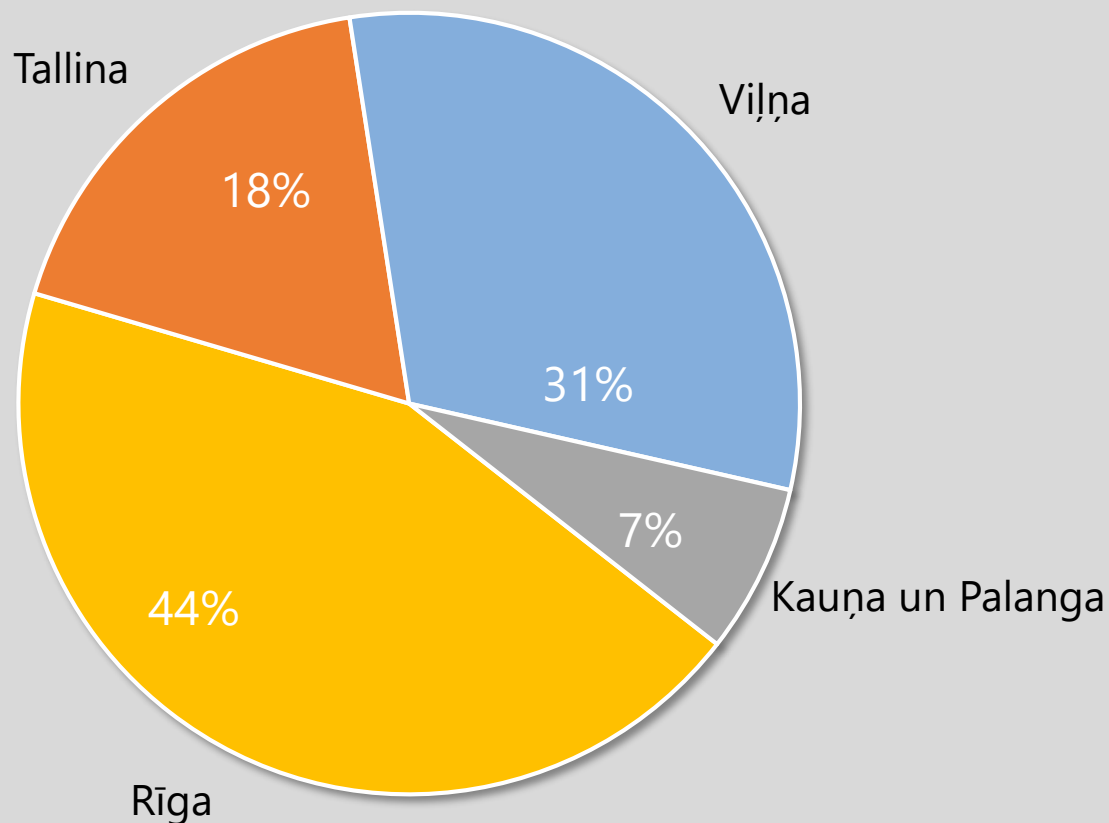
Iebraukušie un izbraukušie pasažieri

No lidostas «Rīga»

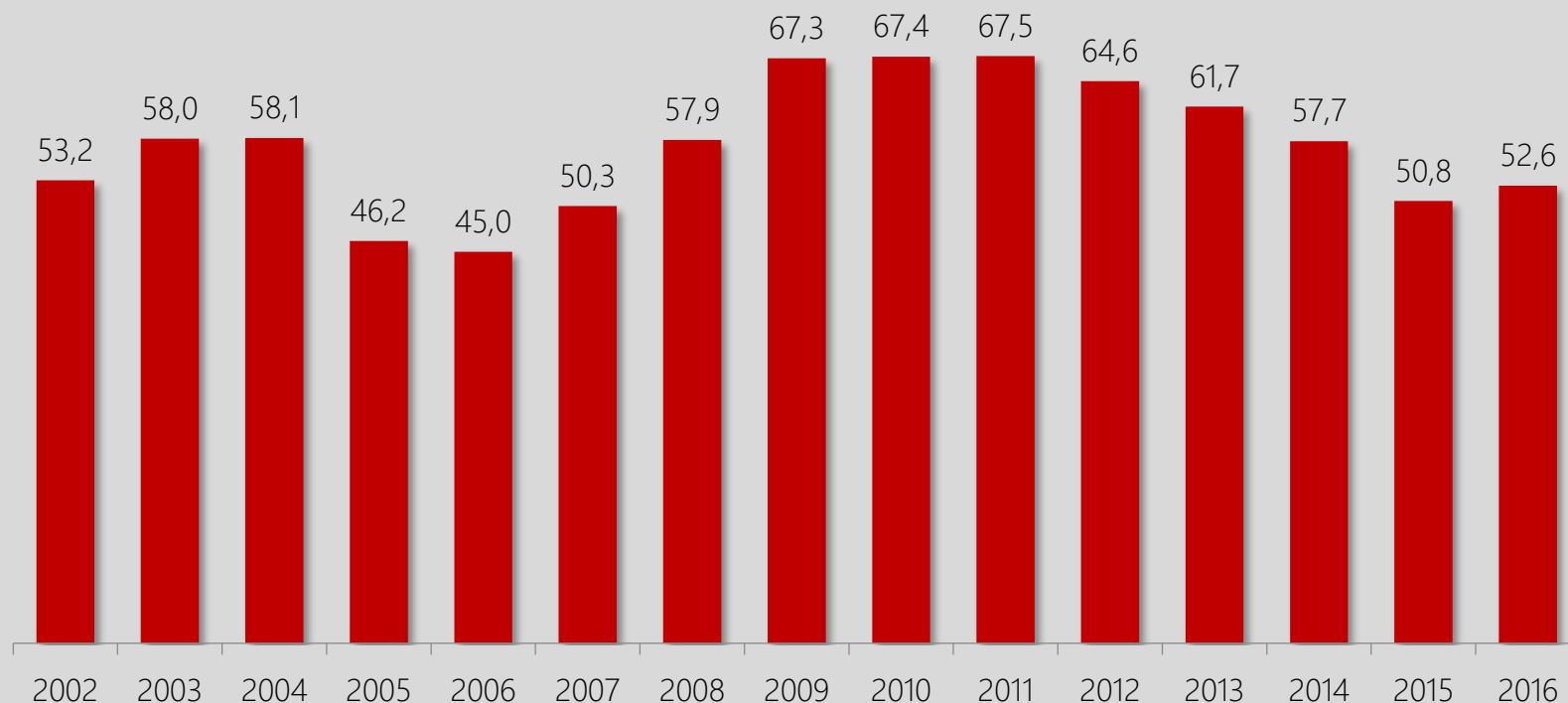
Pārvadātie aviopasažieri Baltijas valstīs

Struktūra (%) 2016.g.

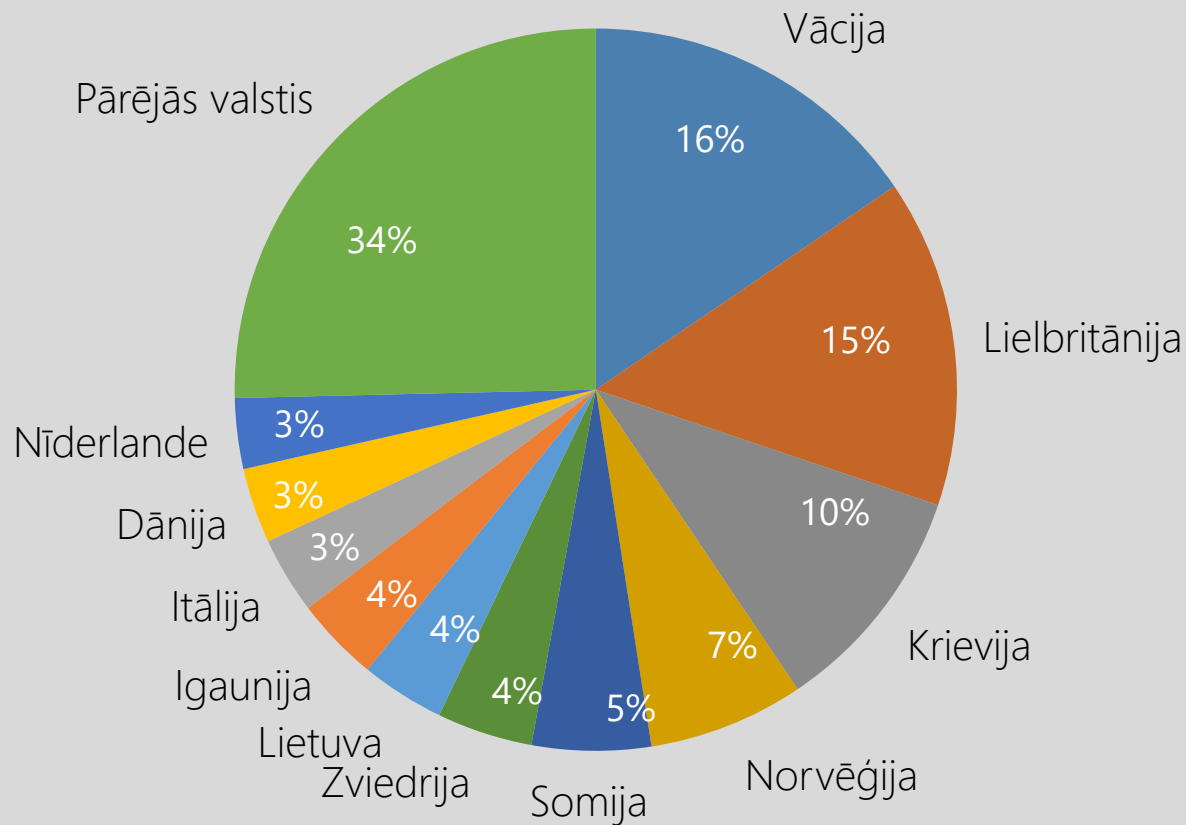
Latvijas aviokompāniju pārvadātie pasažieri pavisam

(%) no lidostas "Rīga"

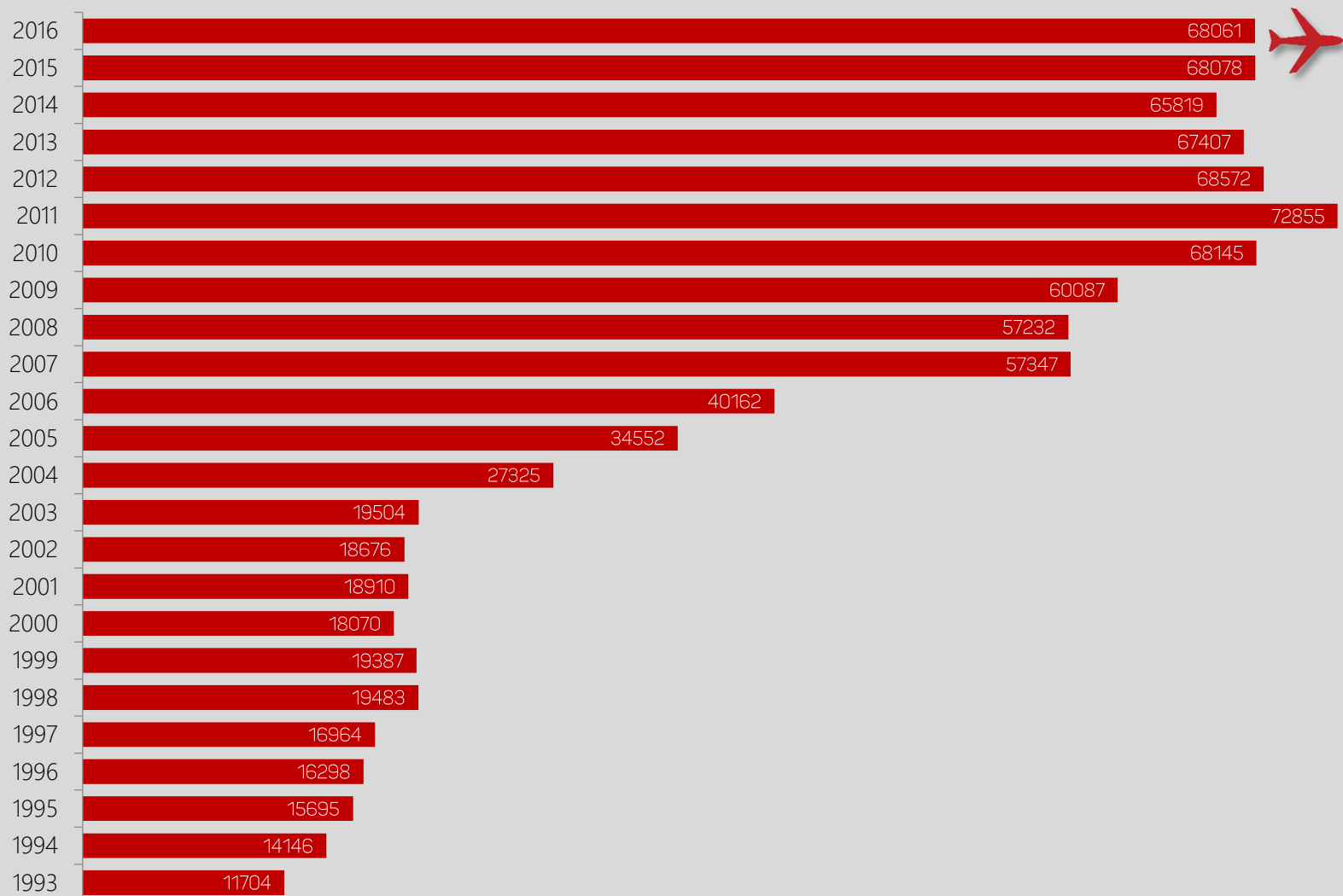

Iebraukušie un izbraukušie pasažieri no lidostas "Rīga"

Sadalījumā pa valstīm, (%) 2016.g.

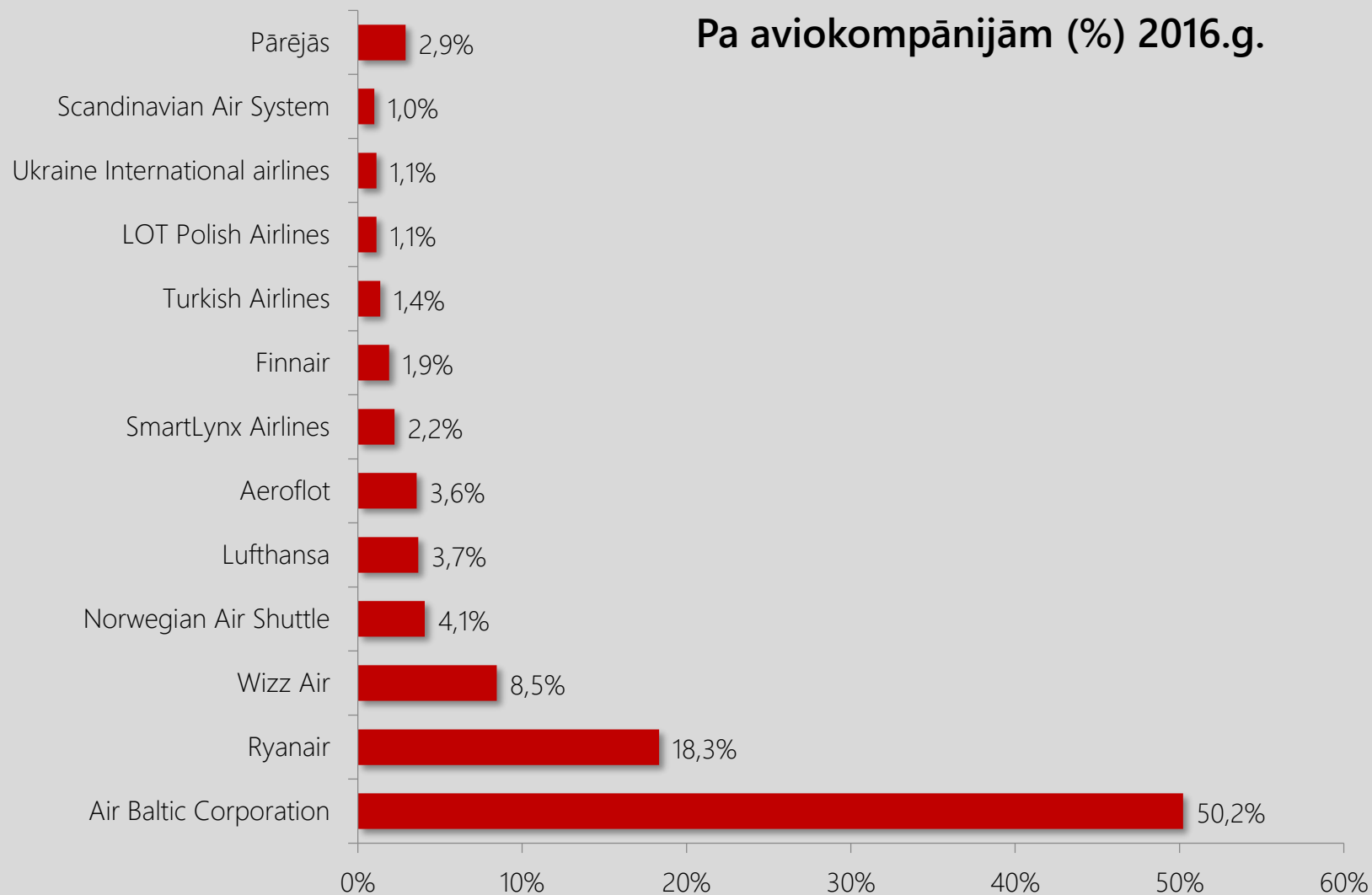

Lidojumu skaits no lidostas «Rīga»

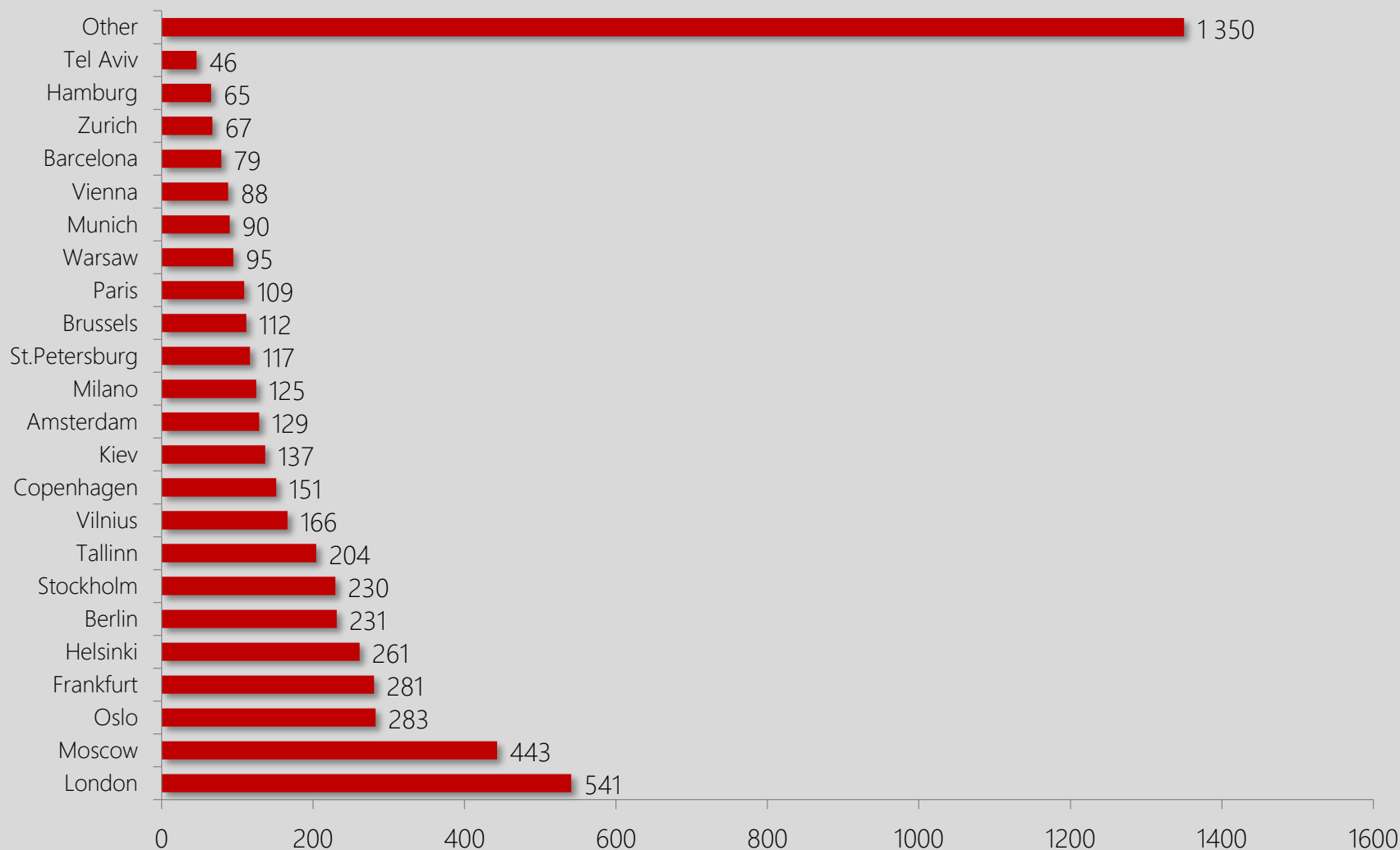
Avots: Lidosta Rīga

Pasažieru skaita sadalījums no lidostas «Rīga»

Galāmērķi 2016.gadā - no lidostas «Rīga»

Pasažieru skaits pa pilsētām, tūkstošos

Avots: Lidosta Rīga

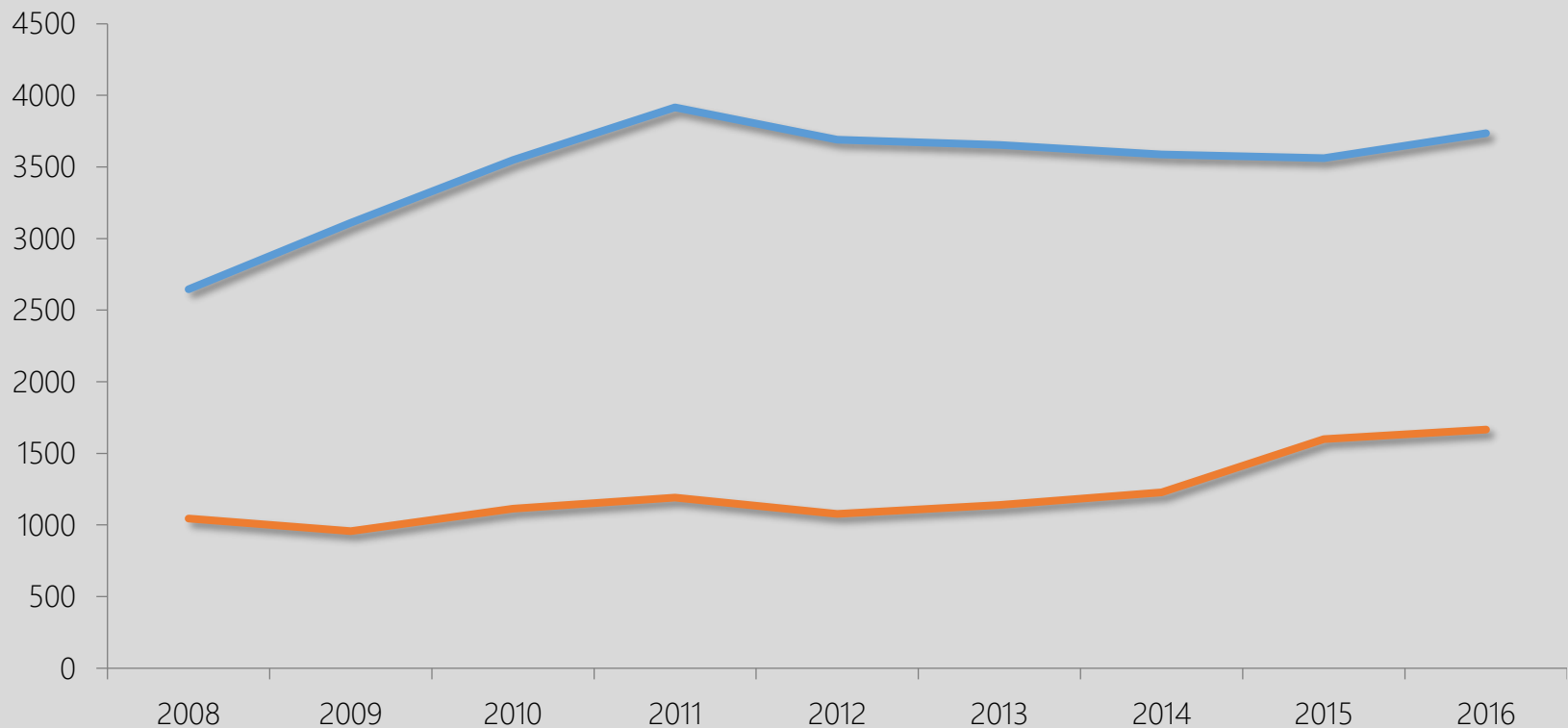
Lidojumu un pasažieru sadalījums pa lidojuma tiem

Lidojumu skaits no lidostas "Rīga",
tūkstošos

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Regulārie reisi	63,2	68,2	61,7	59,7	58,2	60,5	60,2
Čārterreisi	2,0	1,4	1,9	2,9	3,3	2,9	2,5
Kravas	..	..	1,9	2,2	1,8	1,6	1,6
Pārējie	2,9	3,3	3,1	2,7	2,5	3,1	3,7

Aviokompāniju pasažieru pārvadājumi no lidostas «Rīga»

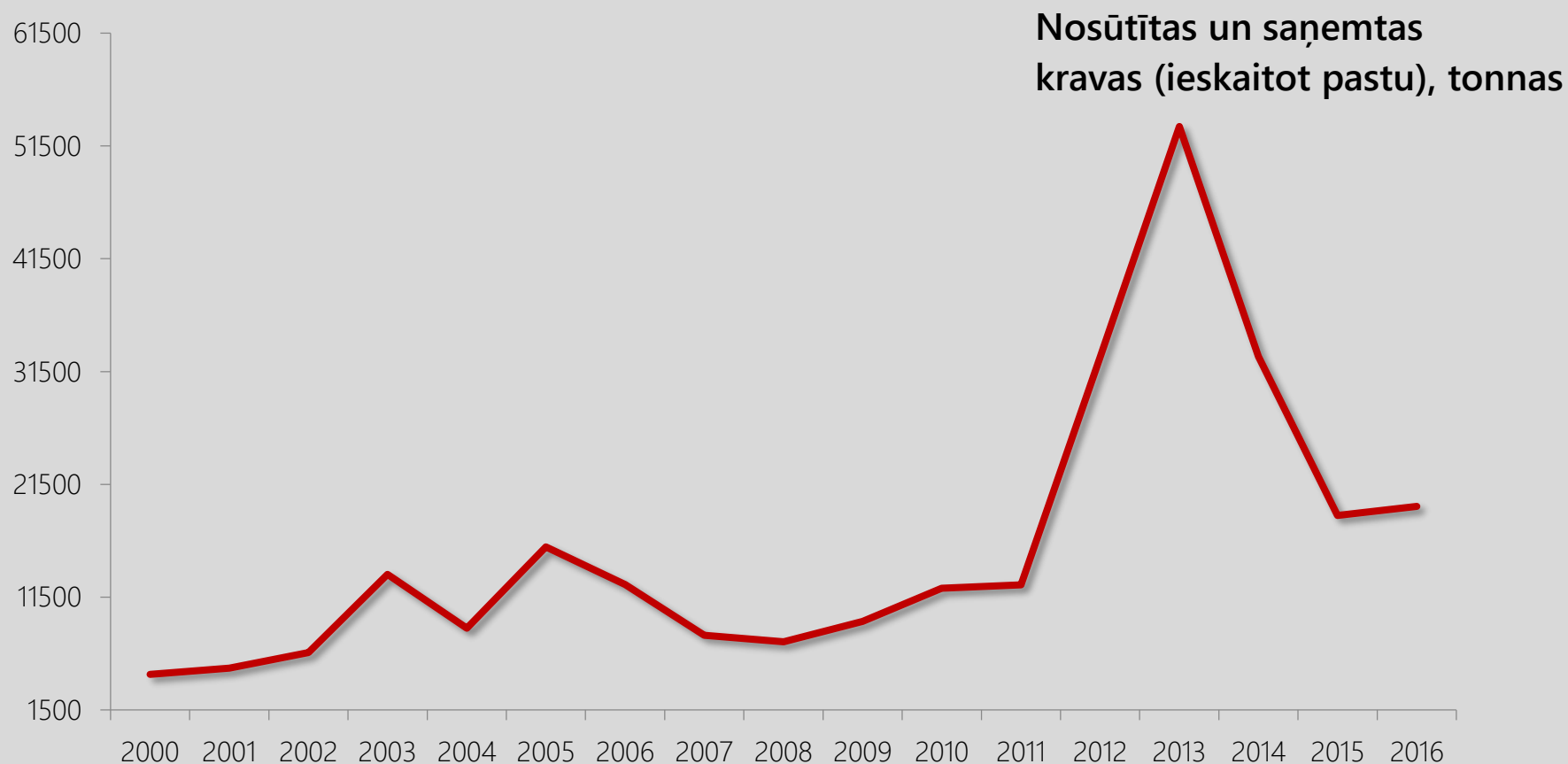
tūkstoši

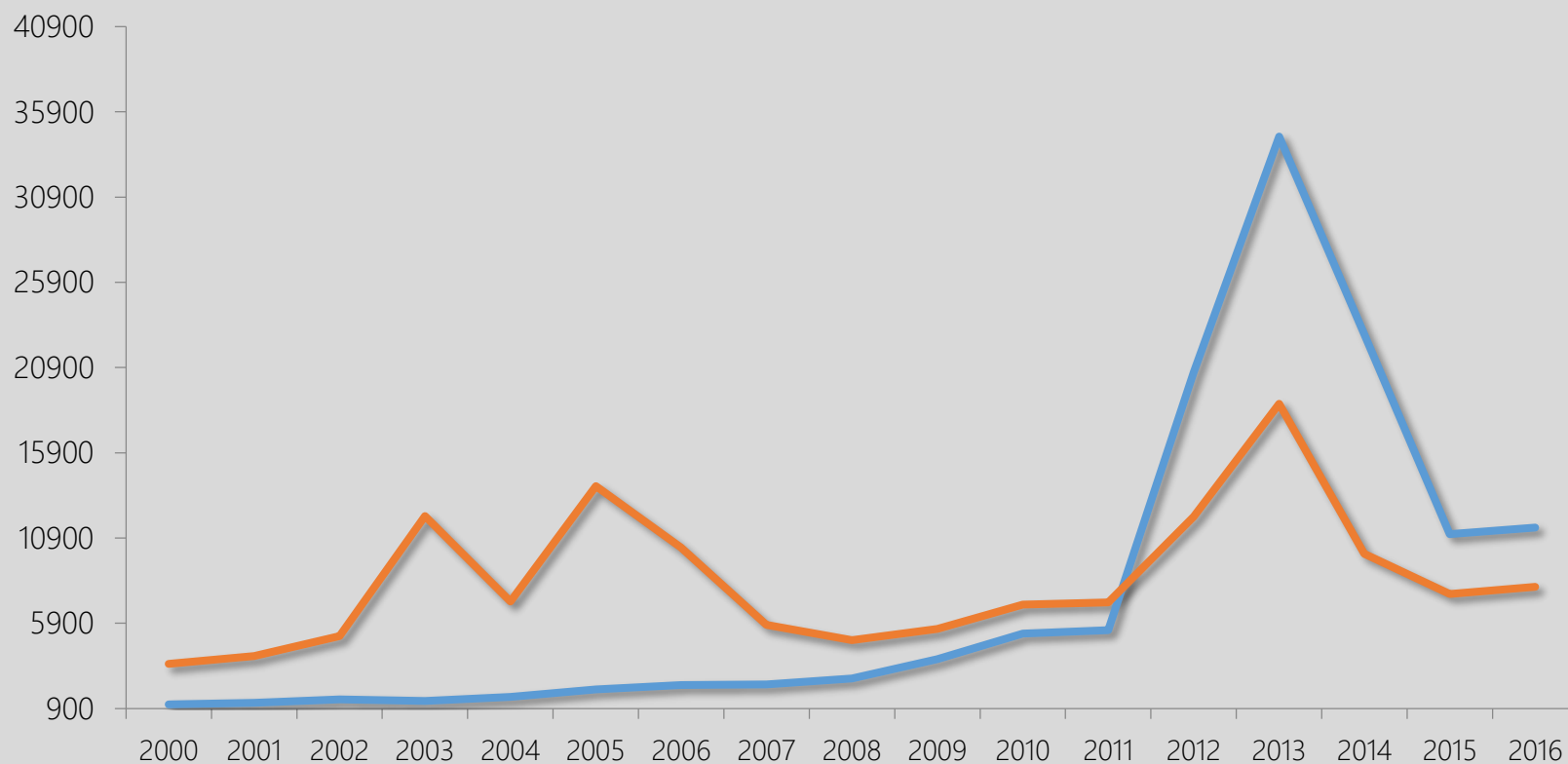
Pilna servisa aviokompānijas

Zemo izmaksu aviokompānijas

Kravu apgrozījums no lidostas «Rīga», tonnās

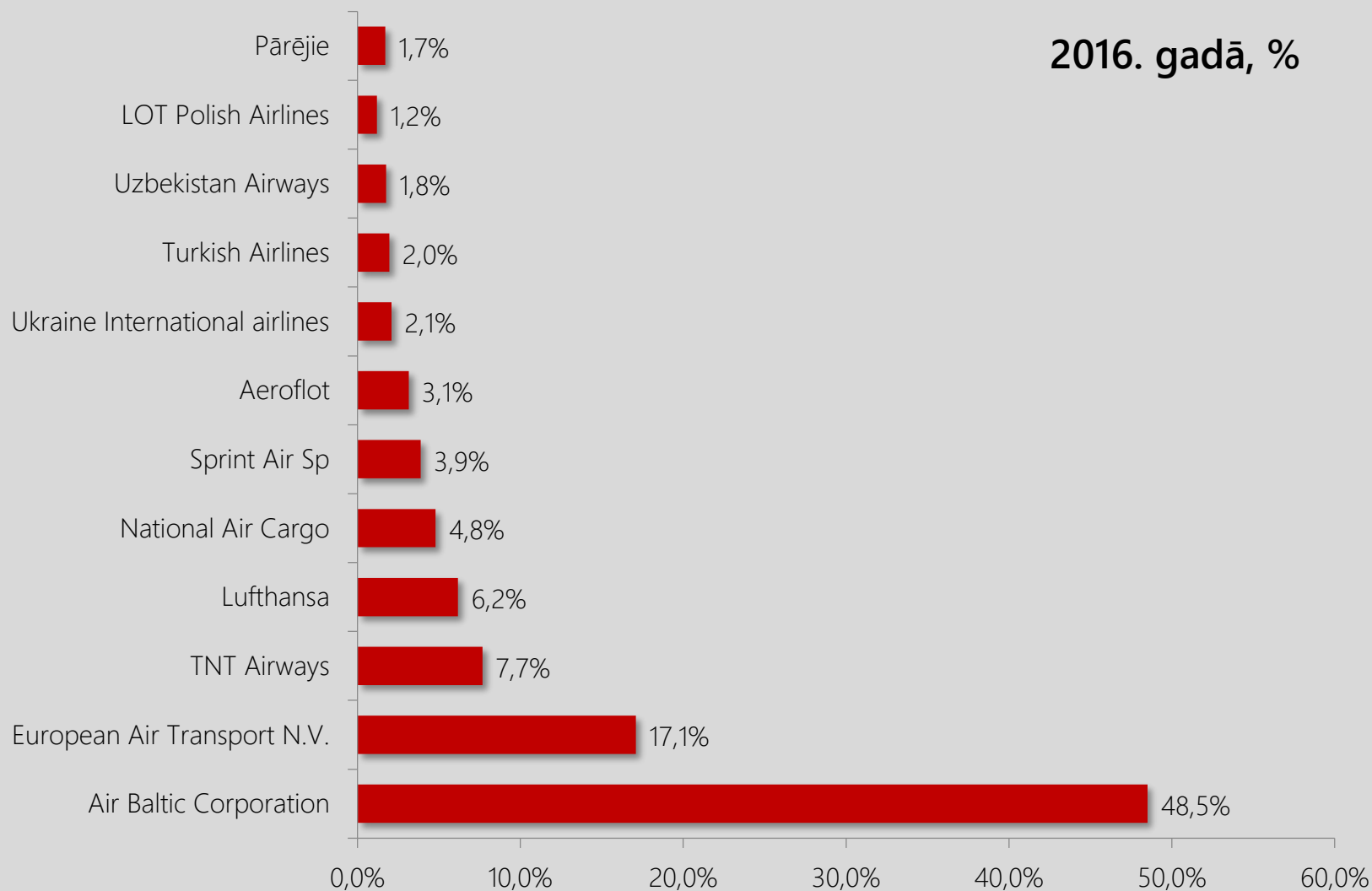
Nosūtītās un saņemtās kravas no lidostas «Rīga», tonnās

Nosūtītās kravas (ieskaitot pastu), t.

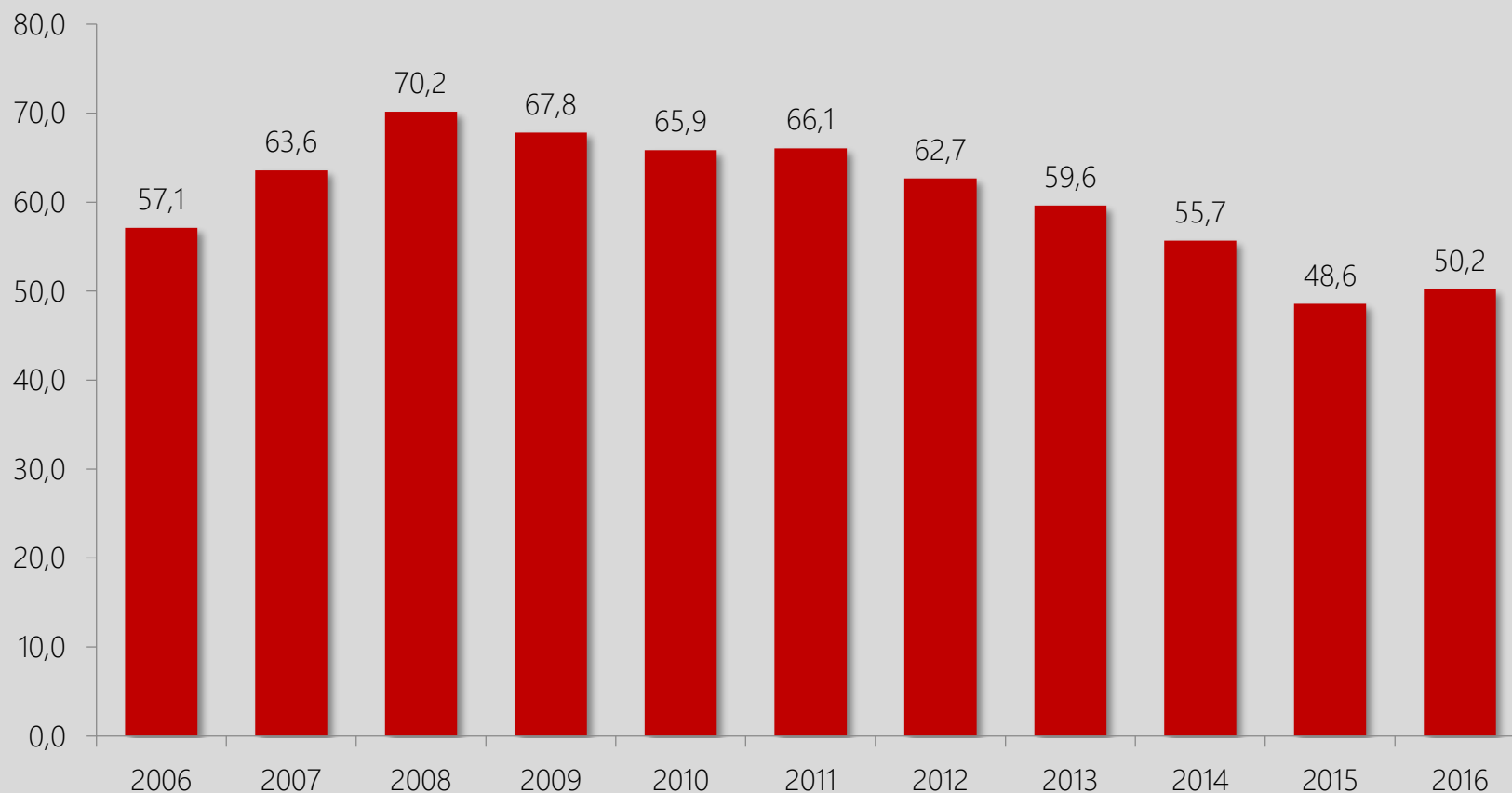
Saņemtās kravas (ieskaitot pastu), t.

Kravu sadalījums pa aviokompānijām

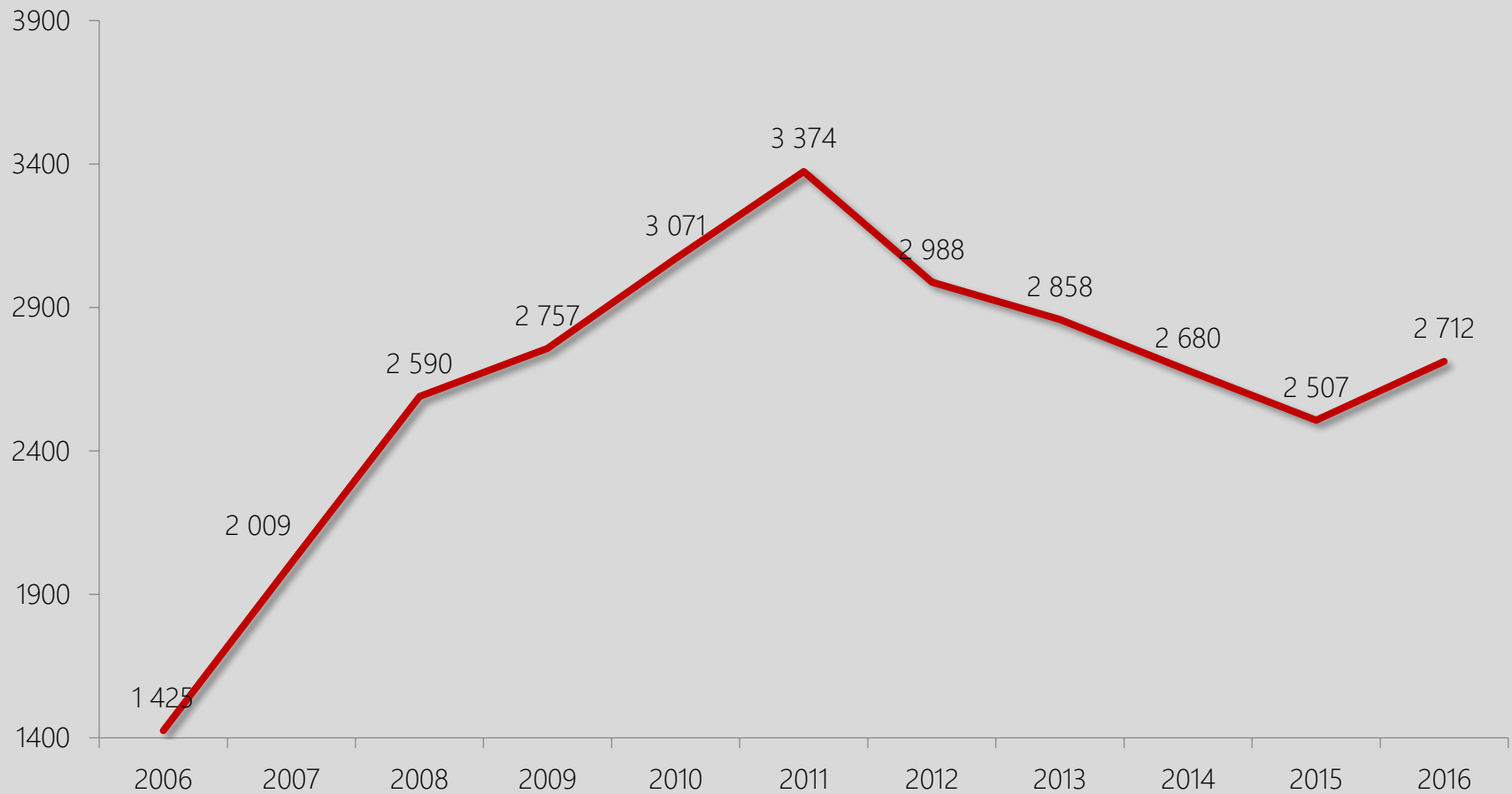

airBaltic darbības raksturojums

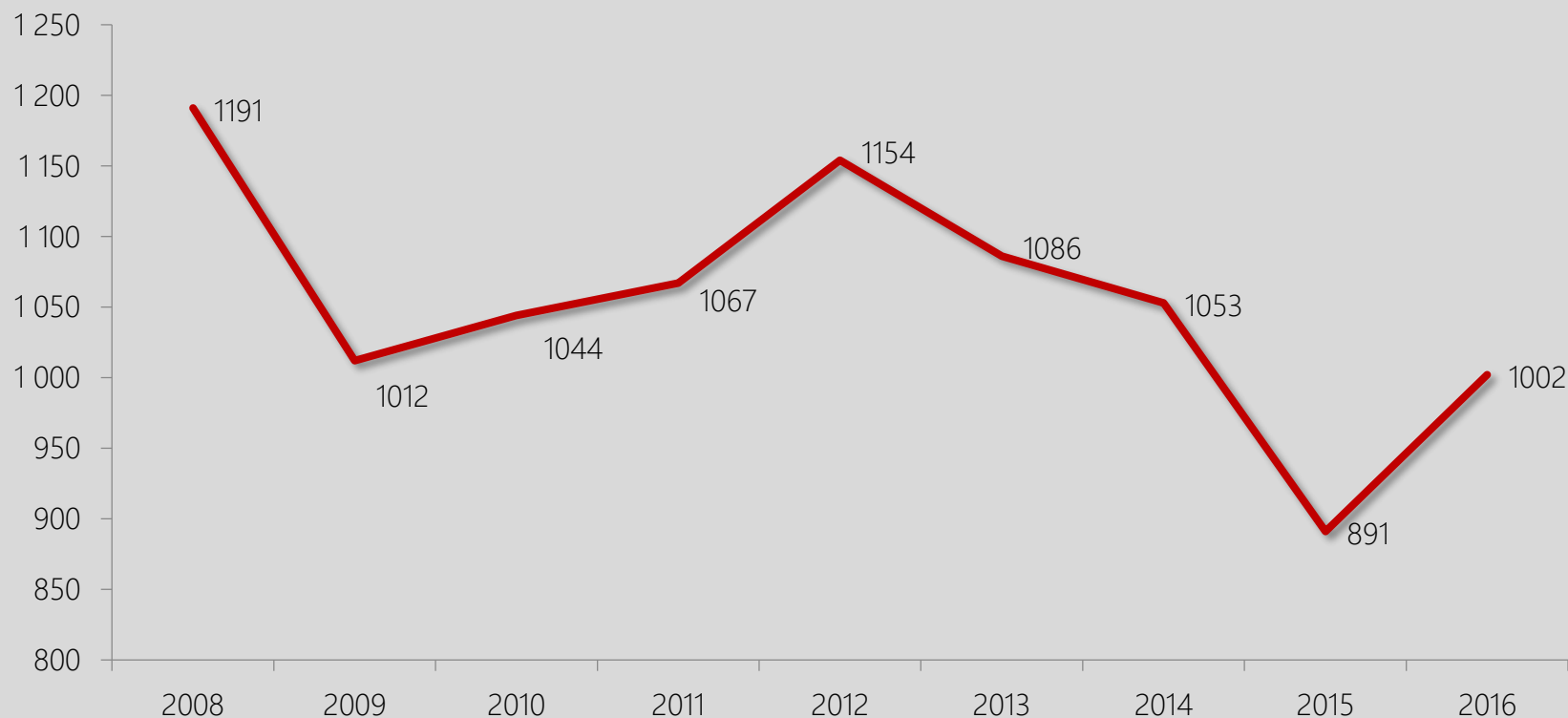
airBaltic apkalpoto pasažieru skaits, % no RIX

airBaltic pārvadāto pasažieru skaits kopā, tūkst.

airBaltic strādājošo skaits, tūkst.

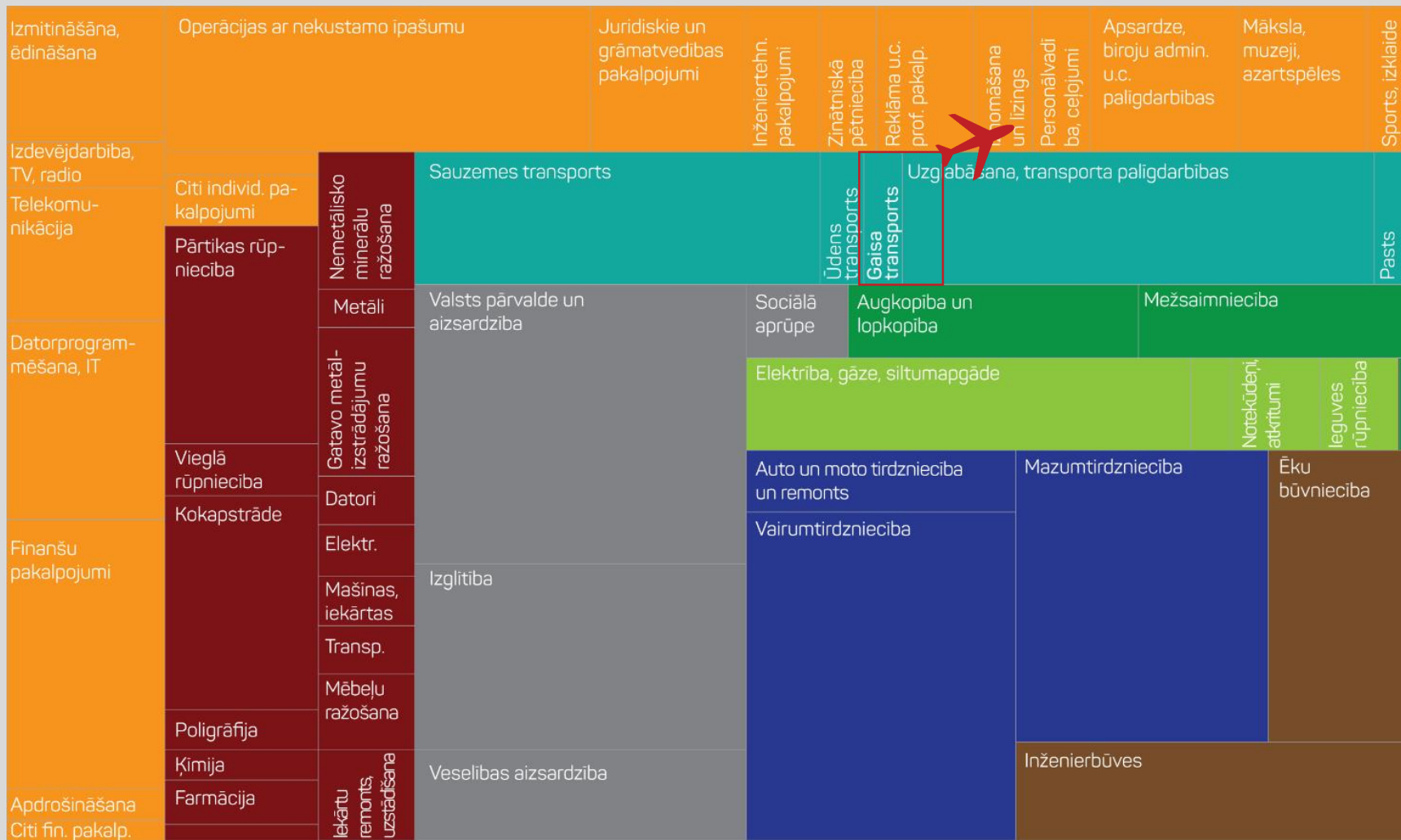

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Air Baltic, % no kopējā nodarbināto skaita transporta nozarē	1,35	1,28	1,46	1,46	1,54	1,4	1,24	1,04	1,20
Air Baltic, % no kopējā nodarbināto skaita tautsaimniecībā	0,11	0,11	0,12	0,12	0,13	0,12	0,12	0,10	0,11

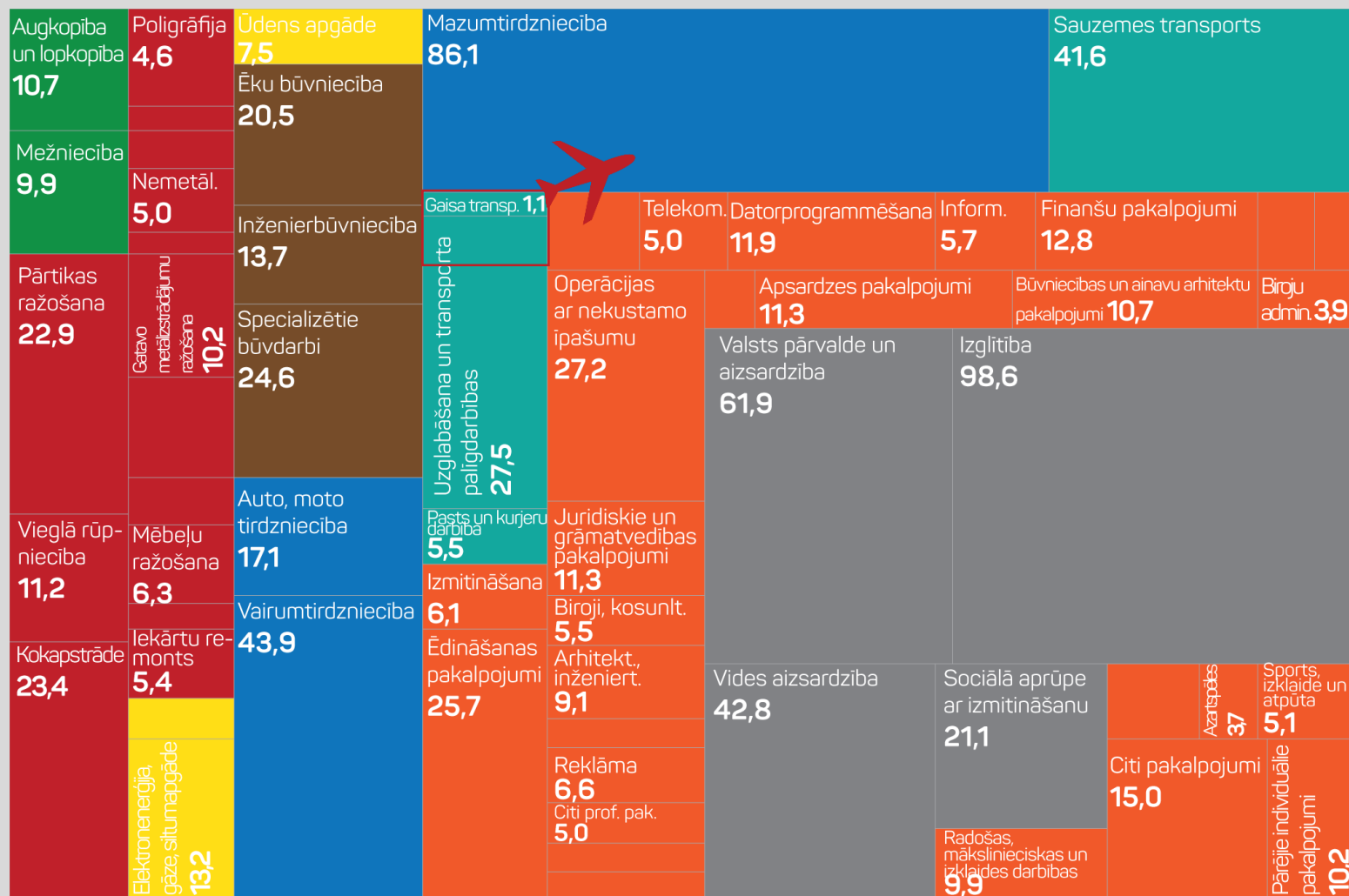
Avots: Lidosta Rīga

Aviācijas nozares salīdzinājums ar citām nozarēm

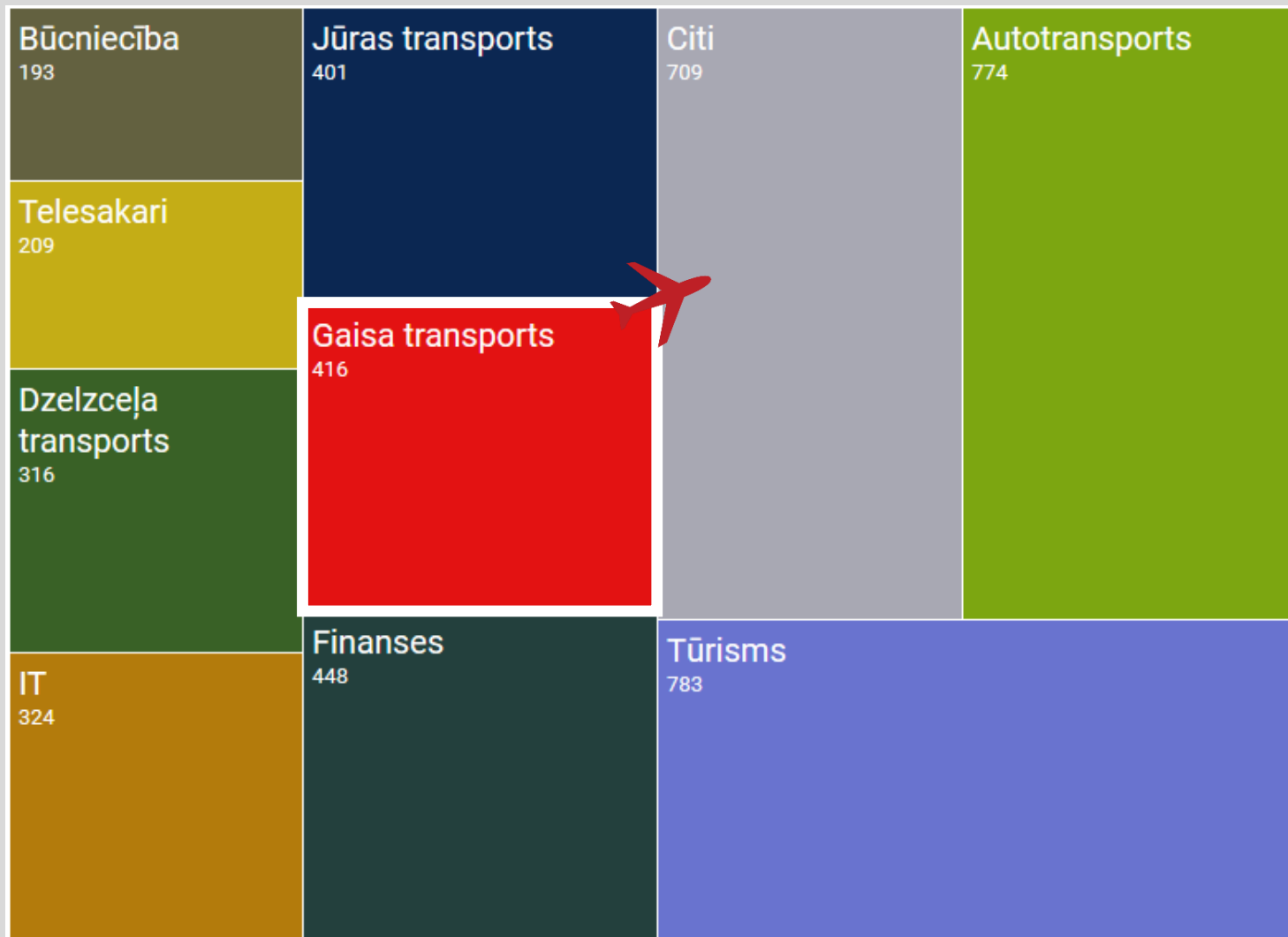
Tautsaimniecības nozaru struktūra, %

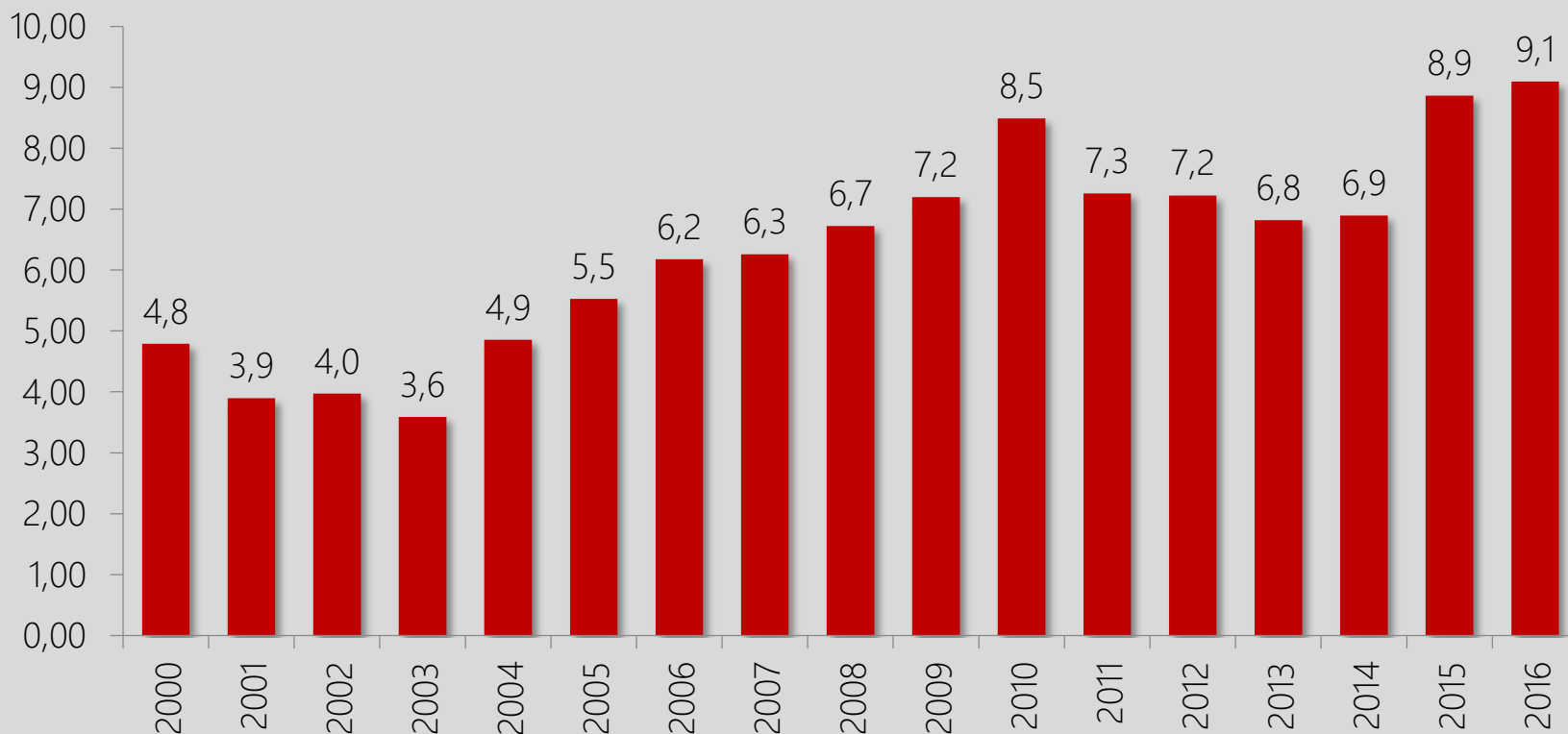
Darbavietas, (% un tūkst. nodarbināto)

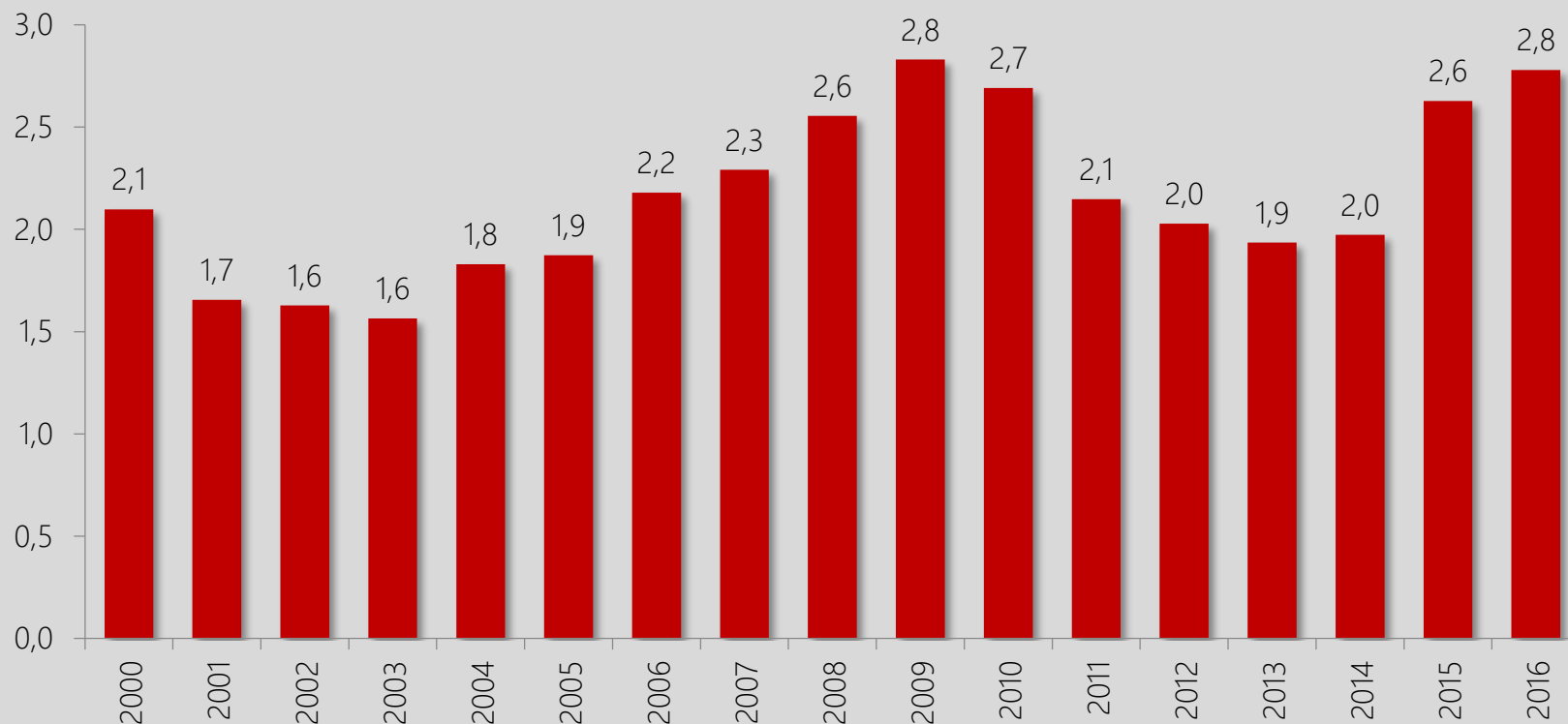
Pakalpojumu eksporta struktūra (milj.EUR)

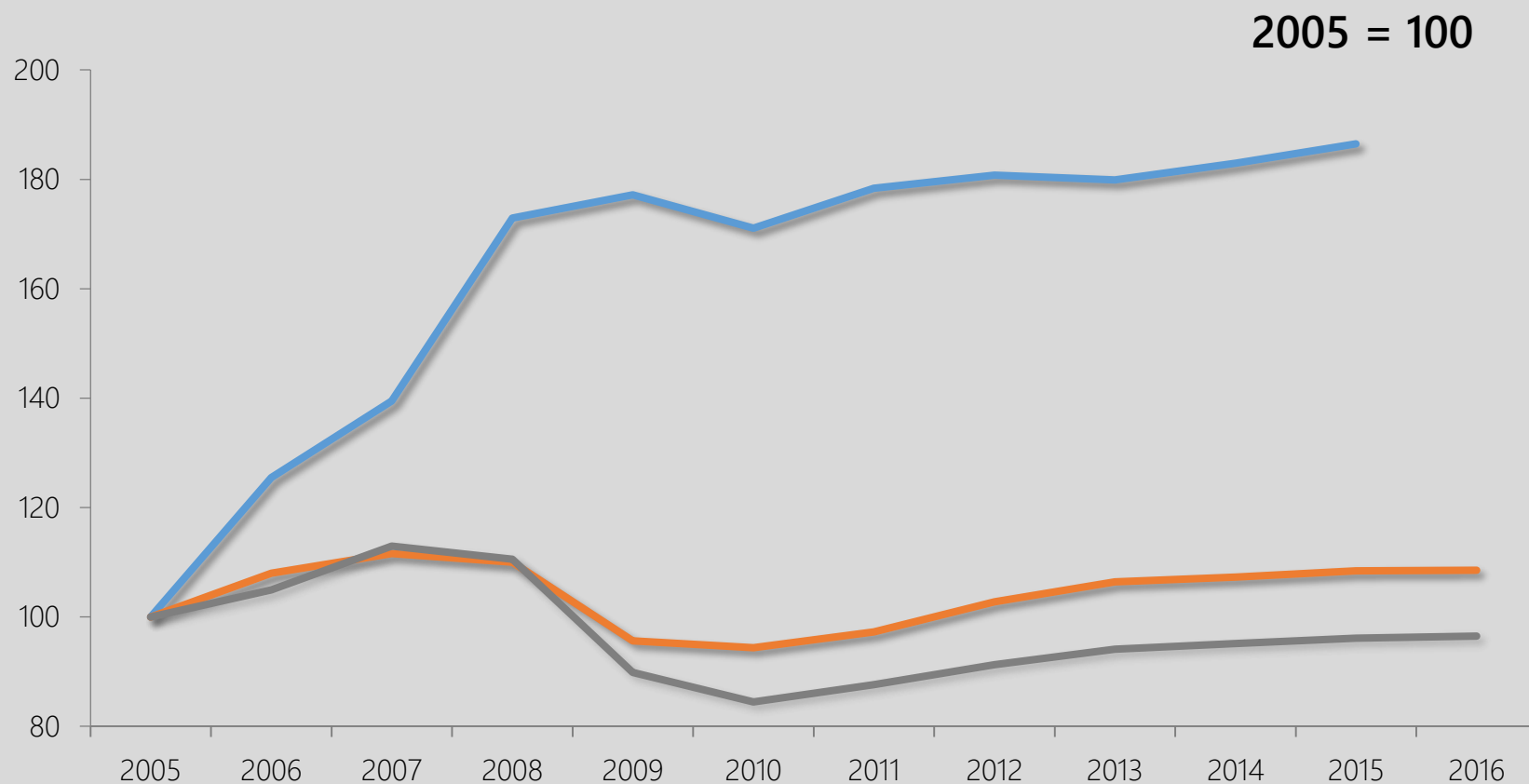
Gaisa transporta eksporta īpatsvars kopējā pakalpojumu eksportā, (%)

Gaisa transporta eksporta īpatsvars kopējā preču un pakalpojumu eksportā, (%)

Darbavietu dinamika

Pasažieru un kravu aviopārvadājumos un aviotransporta palīgdarbībās

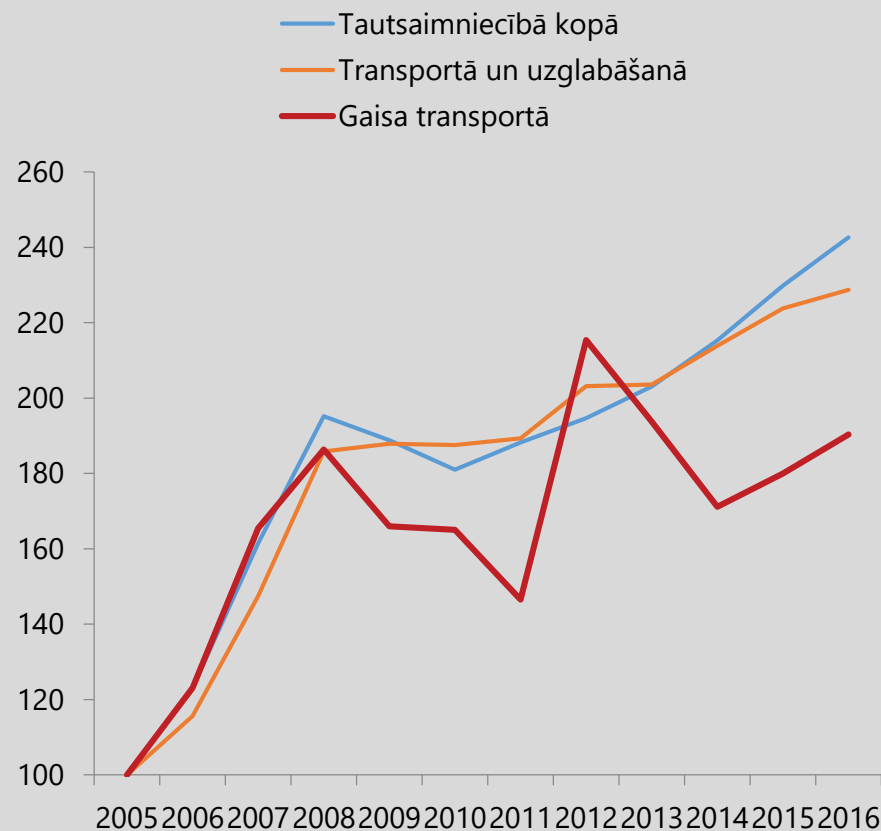
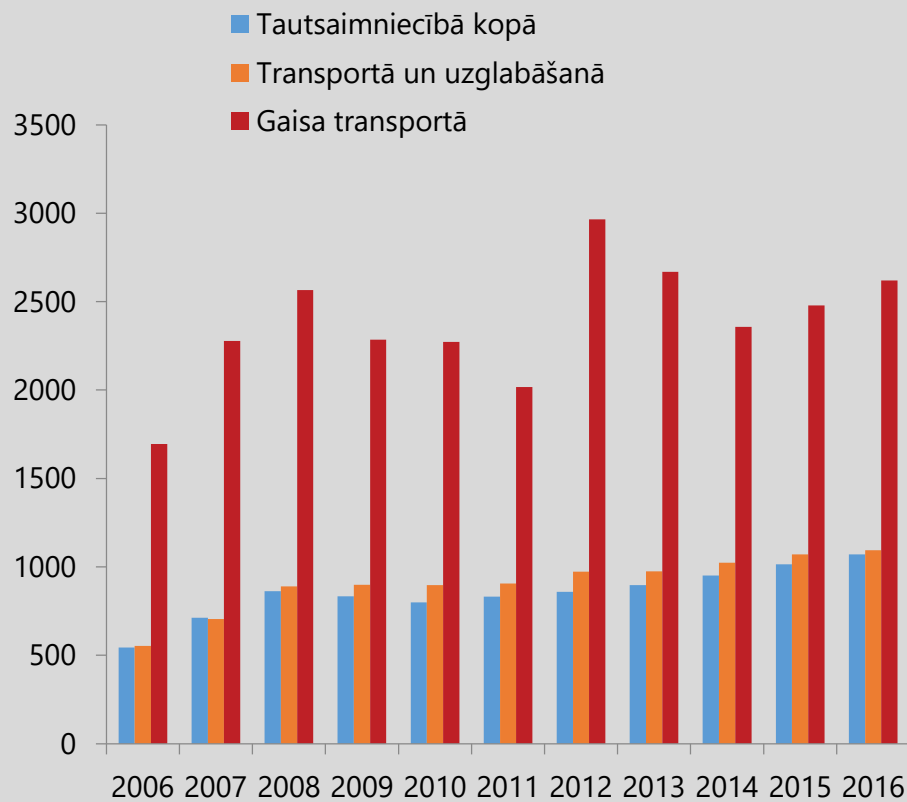
Transporta nozarē

Tautsaimniecība kopā

Darbaspēka izmaksas

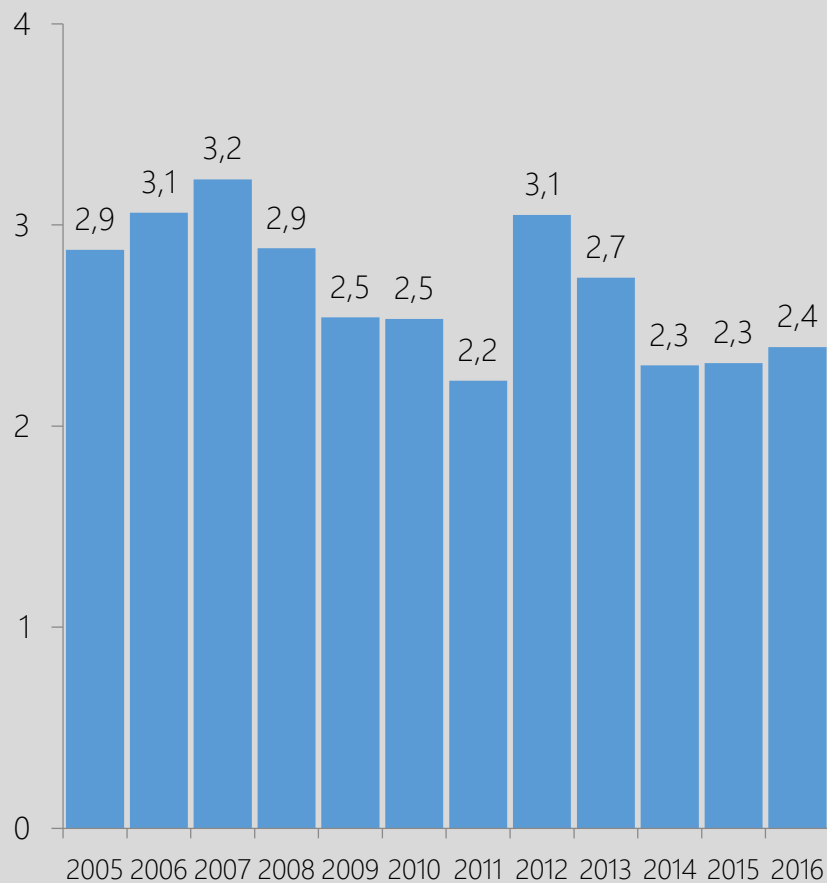
EUR/mēnesī uz 1 nodarbināto

2005.g = 100

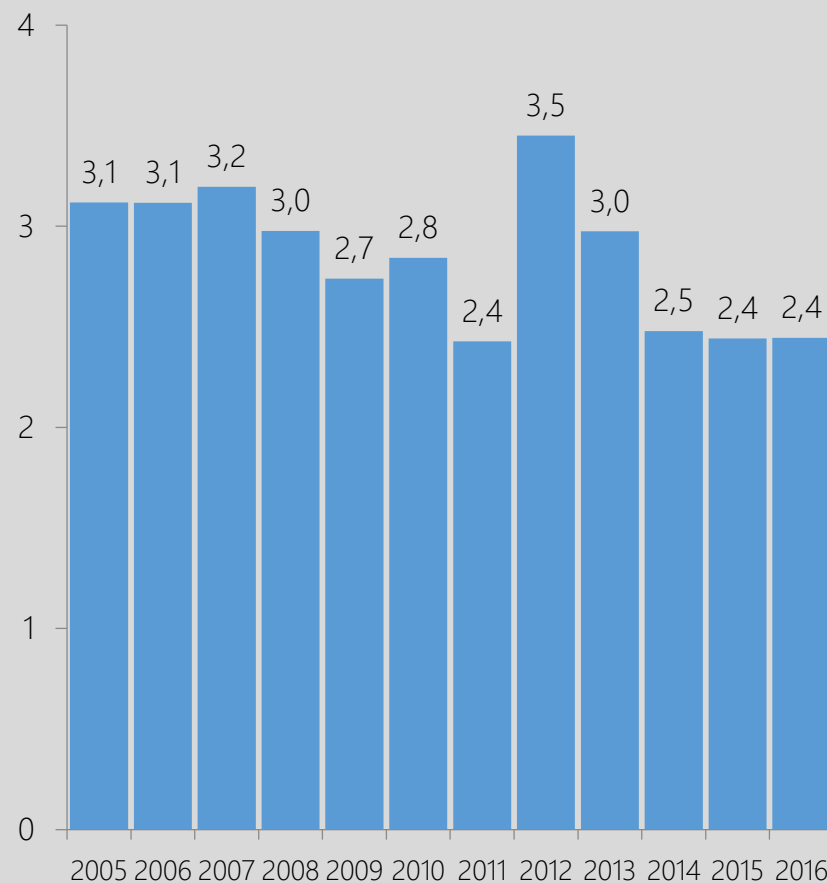

Darbspēka izmaksas

Gaisa transportā pret transporta nozari

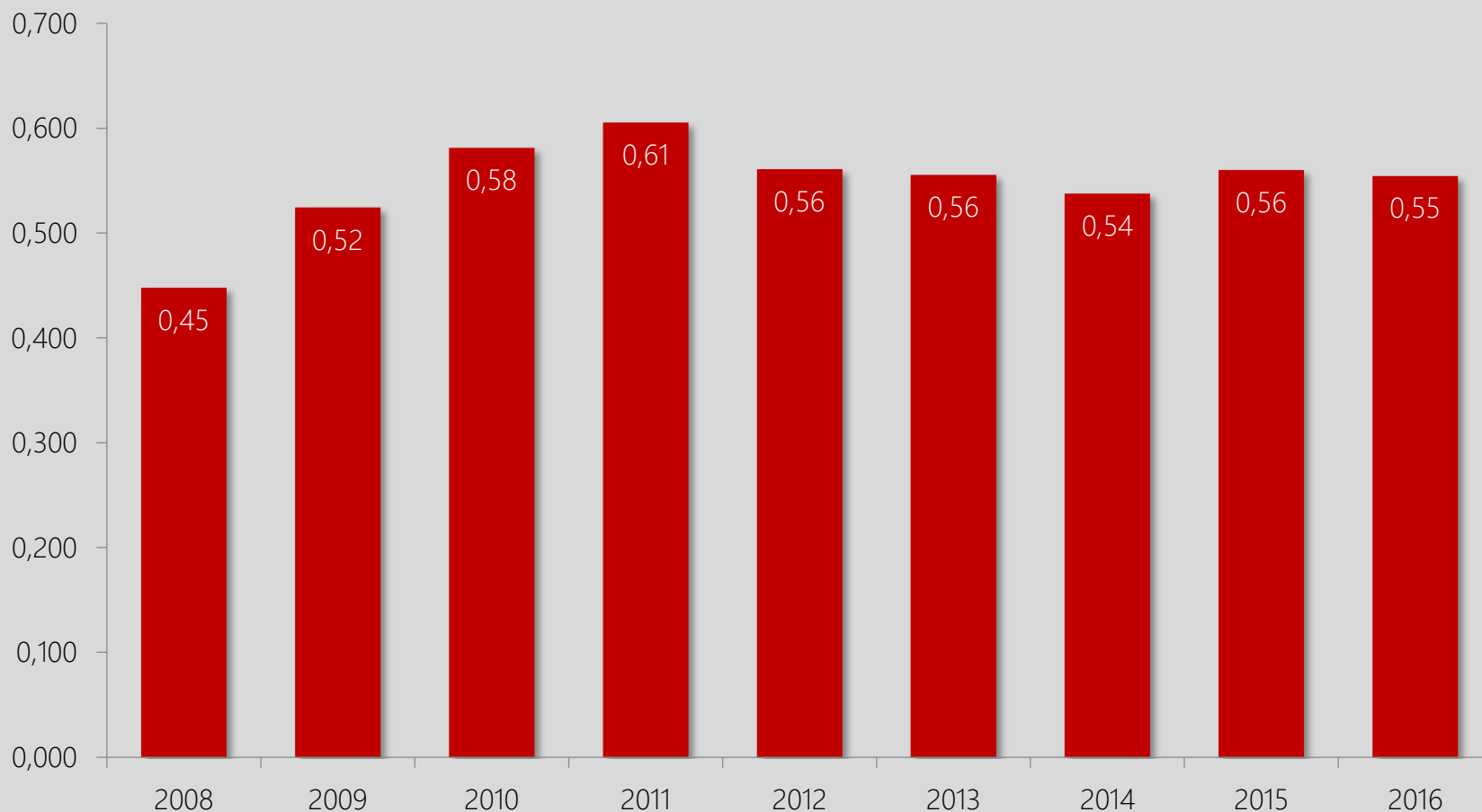

Gaisa transportā pret vidējām
darbspēka izmaksām tautsaimniecībā

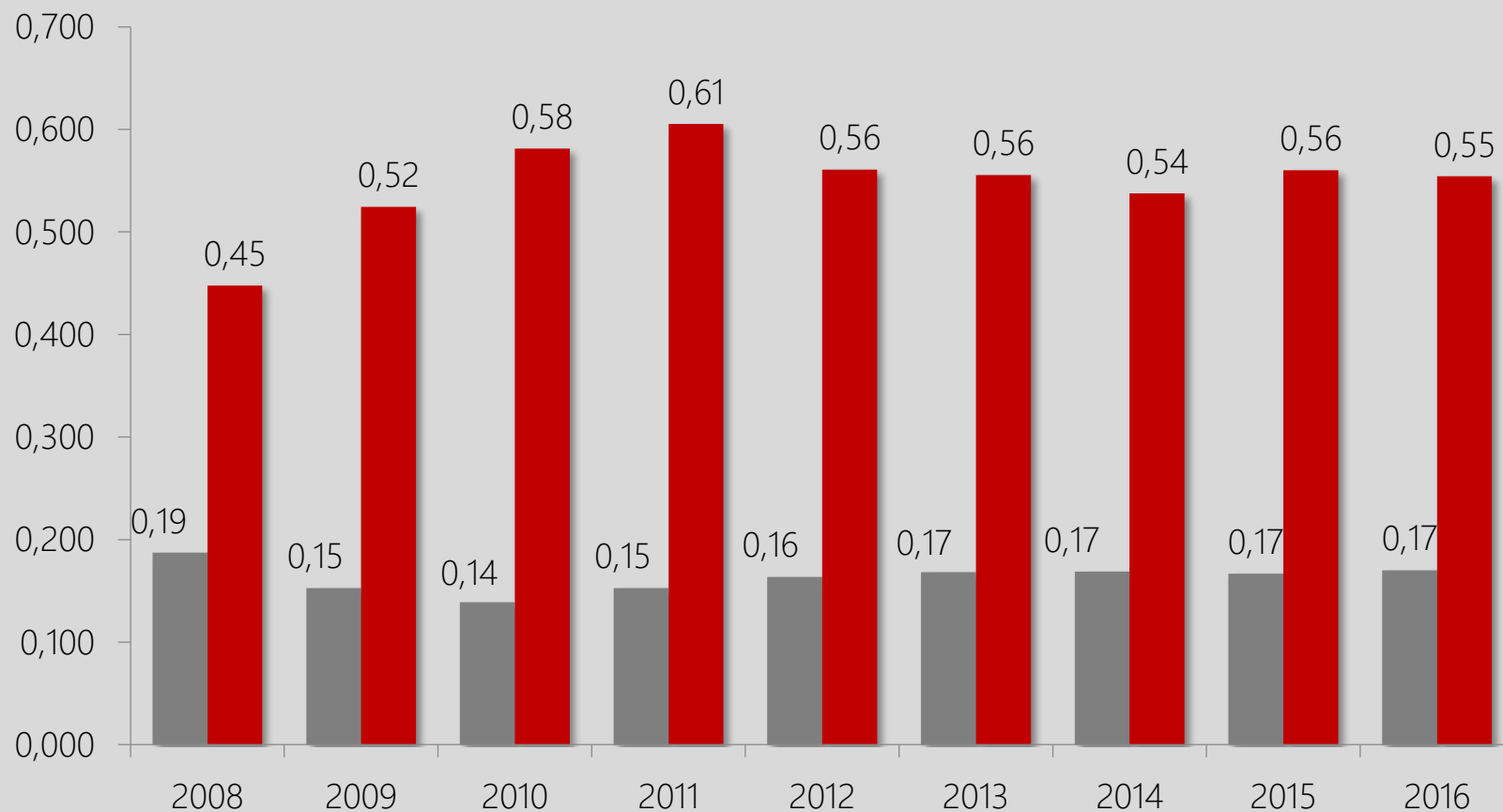

Aviācijas nozares salīdzinājums ar citām valstīm

Latvijas īpatsvars kopējā ES pārvadāto pasažieru skaitā, (%)

Latvijas īpatsvars ES (%)

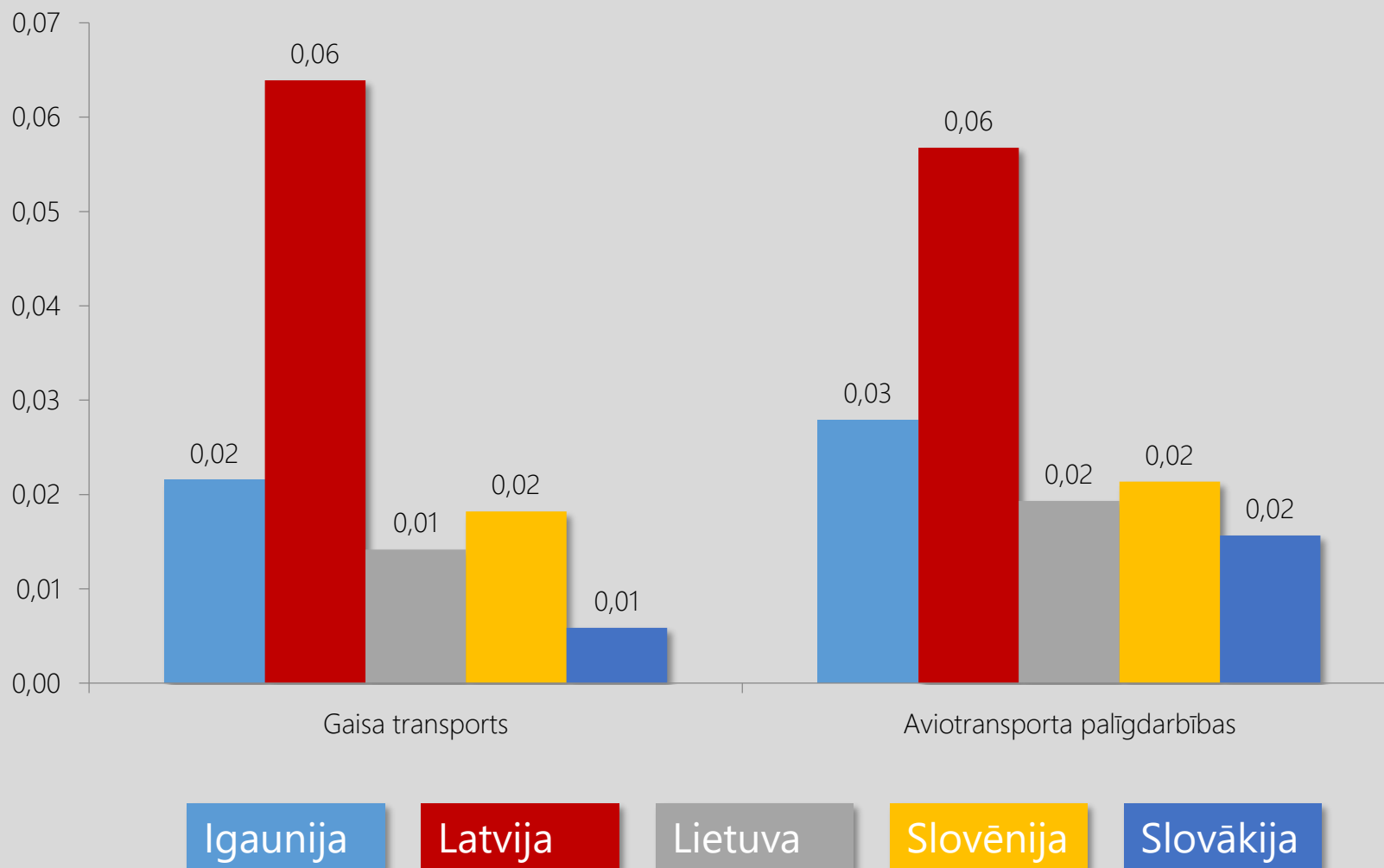

IKP

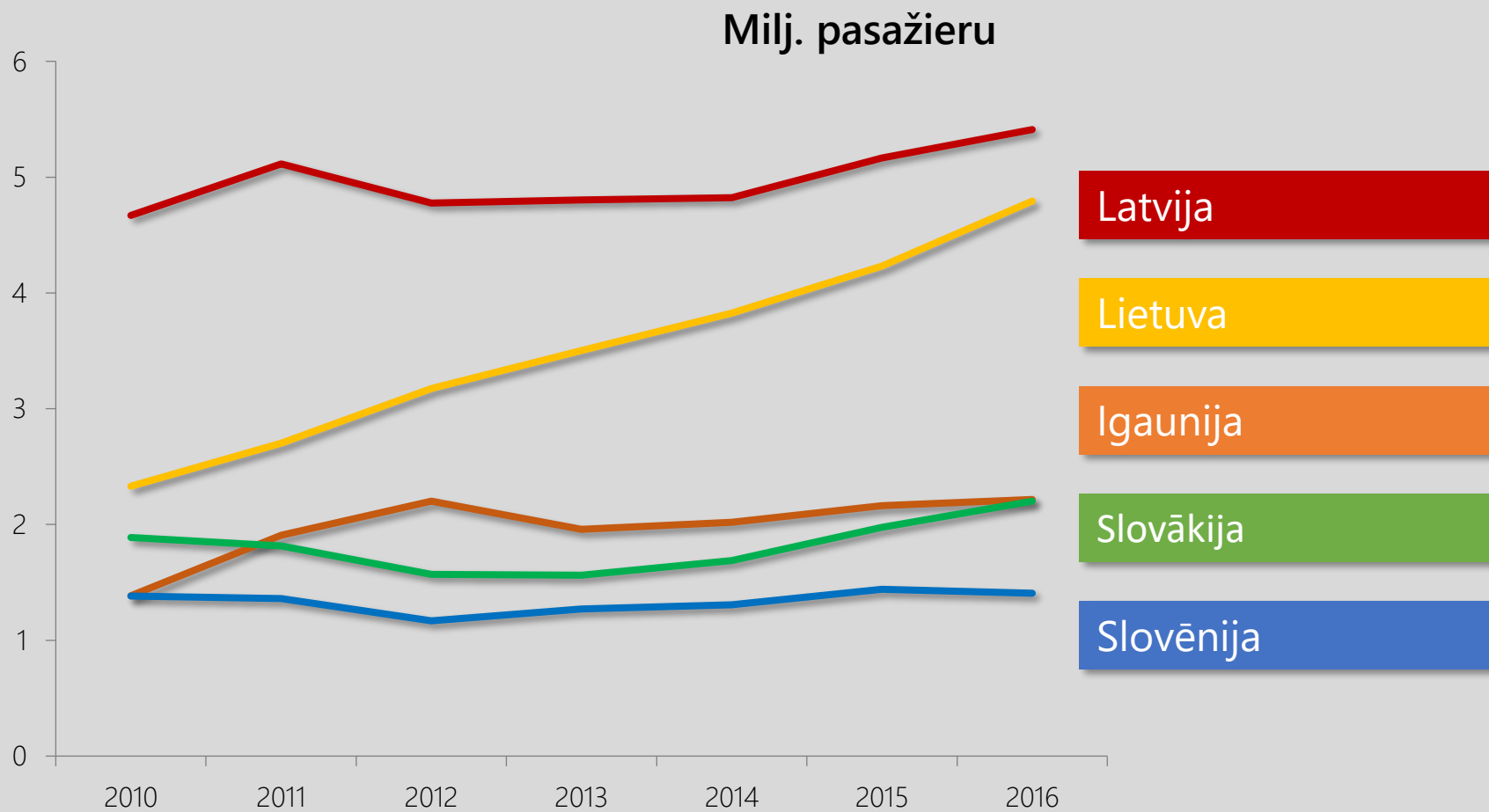
Pasažieru pārvadājumi

Gaisa transportā un aviotransporta palīgdarbībās nodarbināto skaits

(%) no iedzīvotāju skaita, 2013

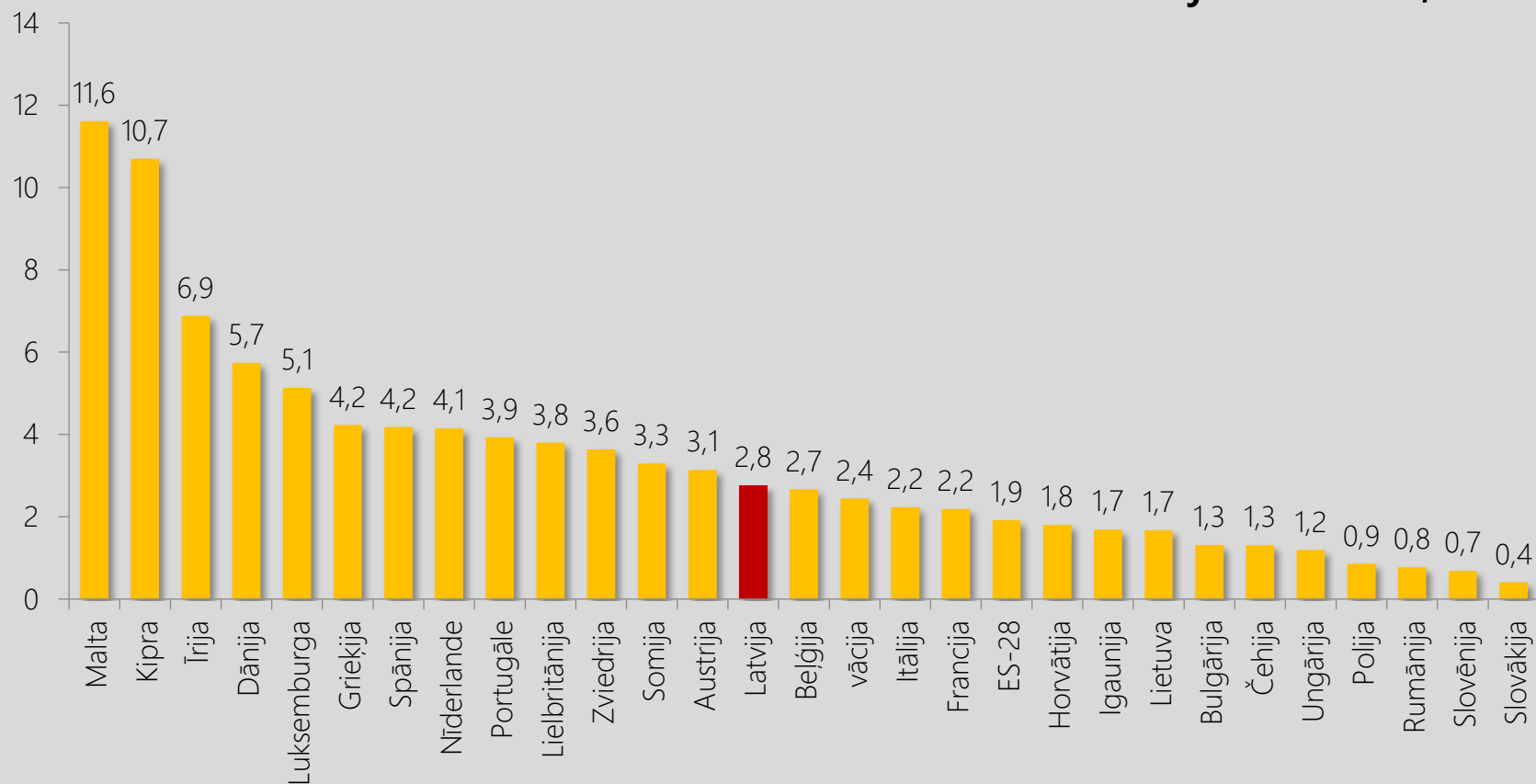

Pārvadāto pasažieru skaits

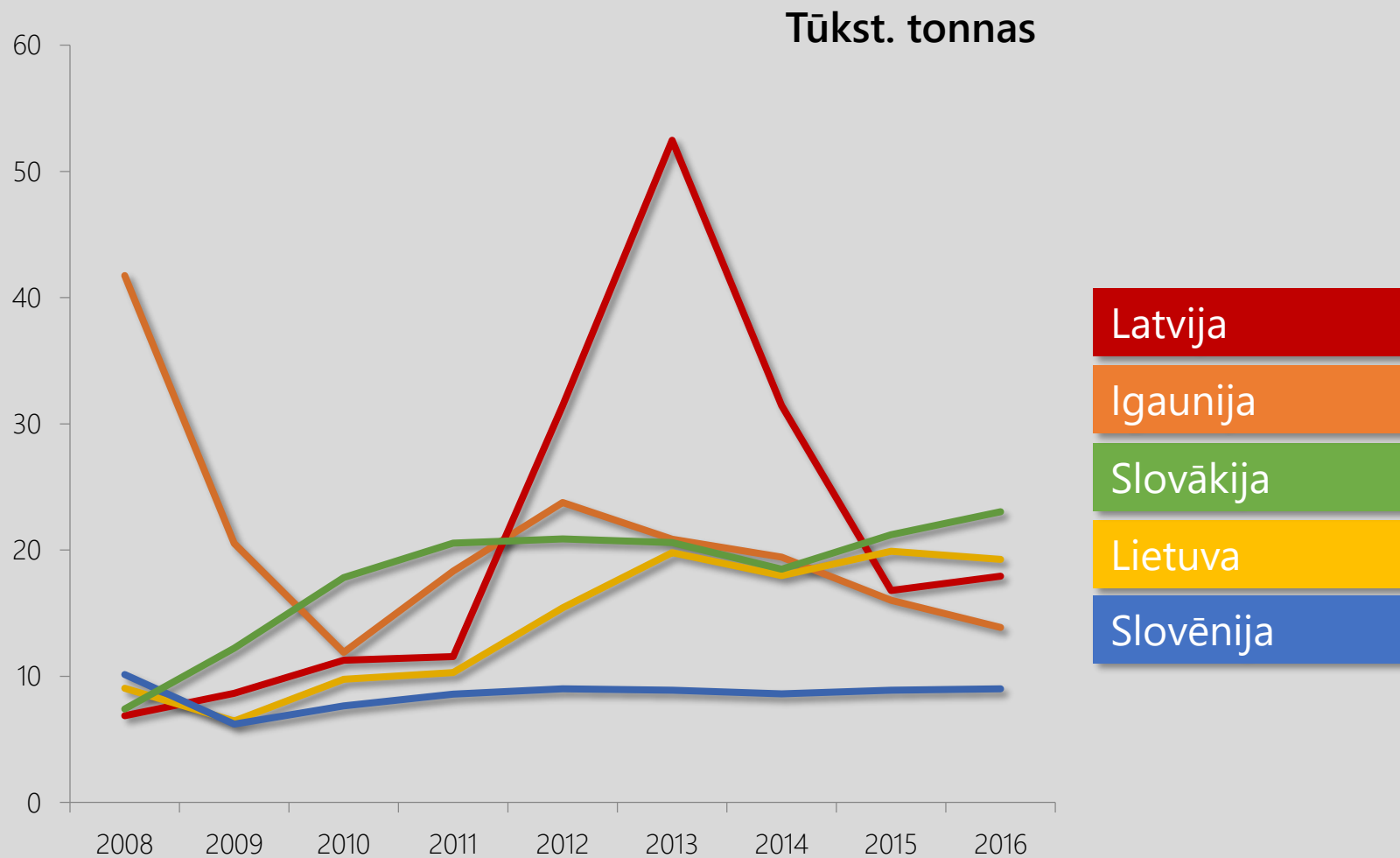

Pārvadāto pasažieru skaits

uz 1 iedzīvotāju ES valstīs, 2016.gadā

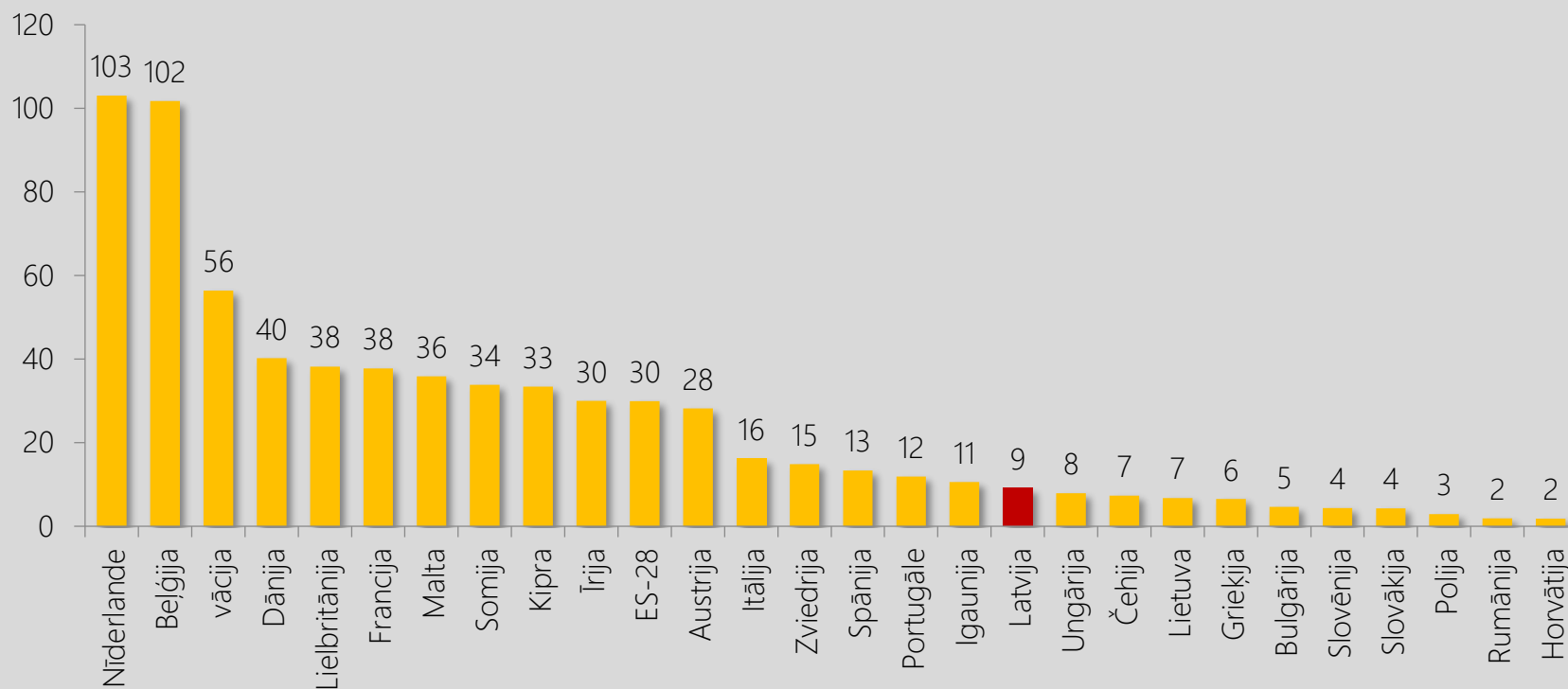

Pārvadātās kravas

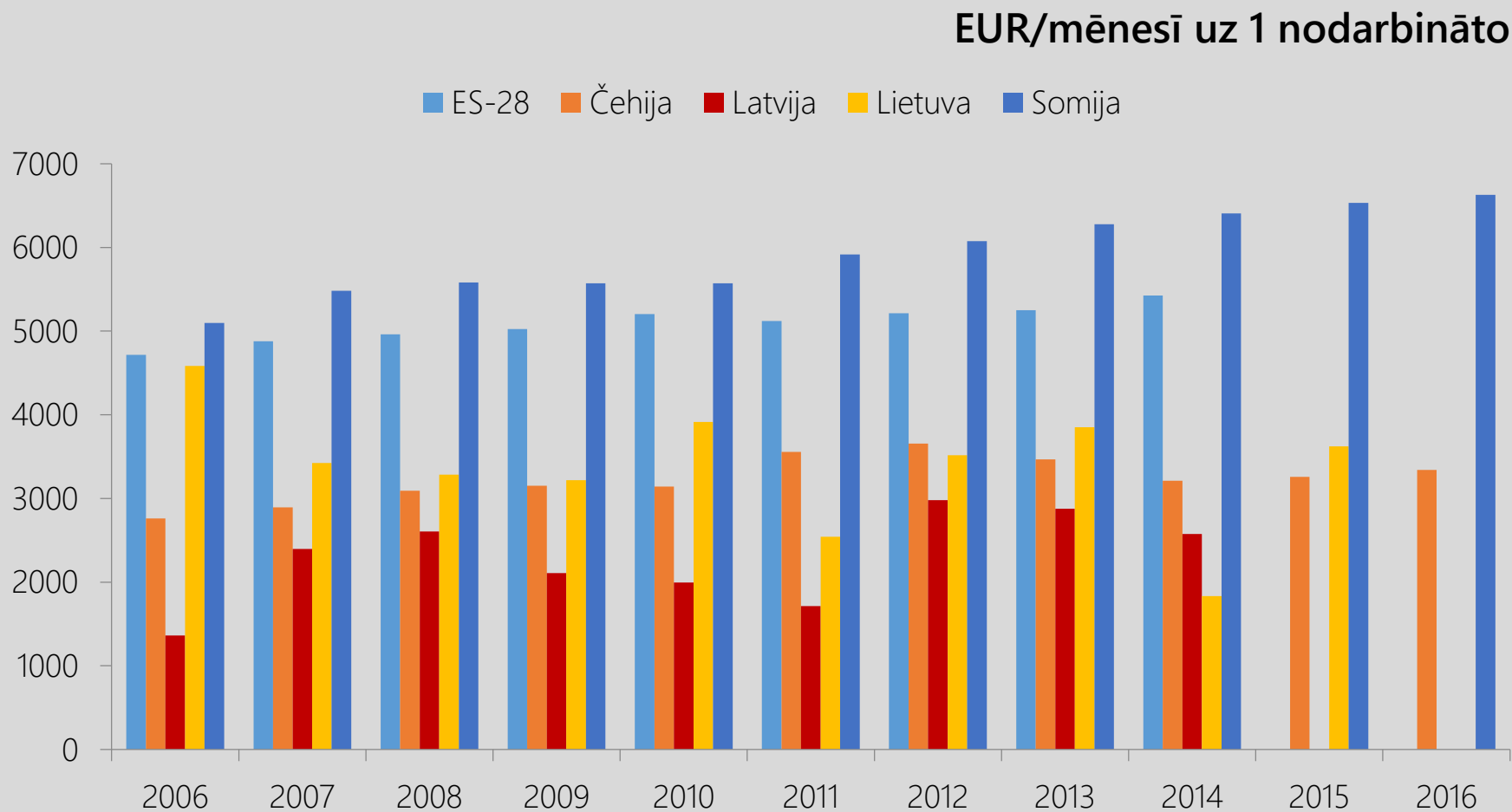

Pārvadātās kravas

tonnās uz 1000 iedzīvotājiem, ES valstīs 2016.gadā

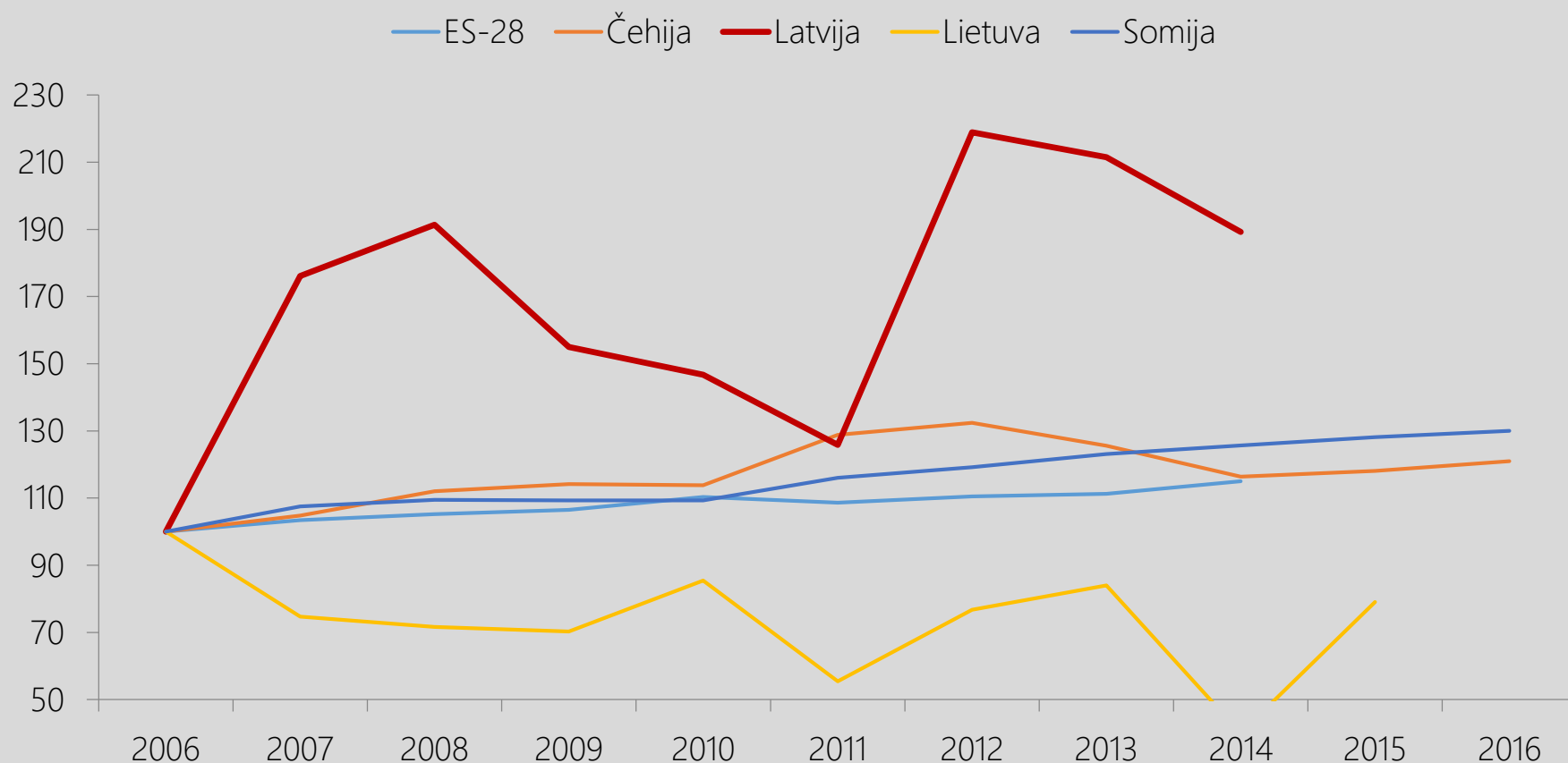

Darbspēka izmaksas gaisa transportā

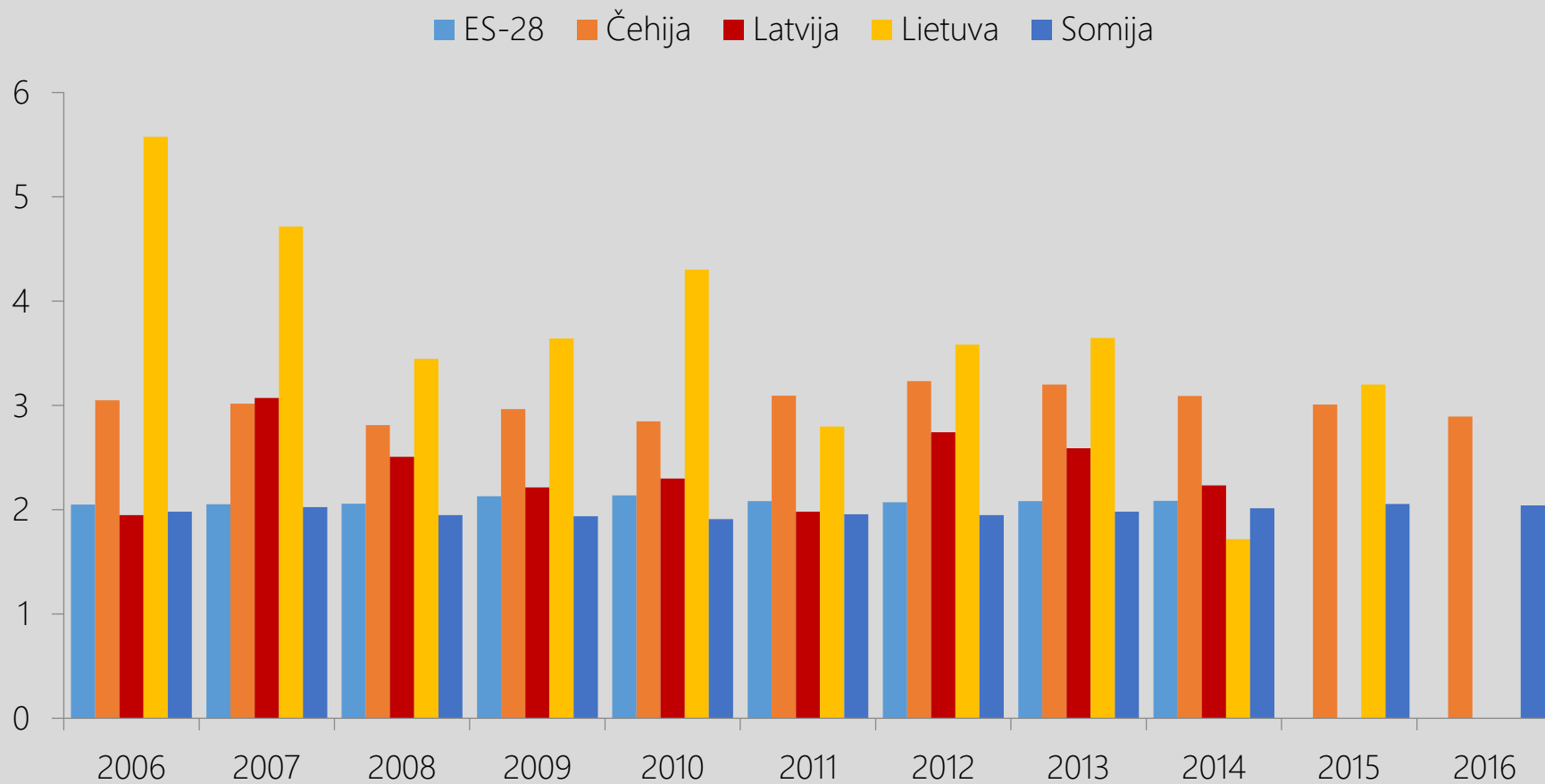
Darbaspēka izmaksas gaisa transportā

2006.g. = 100

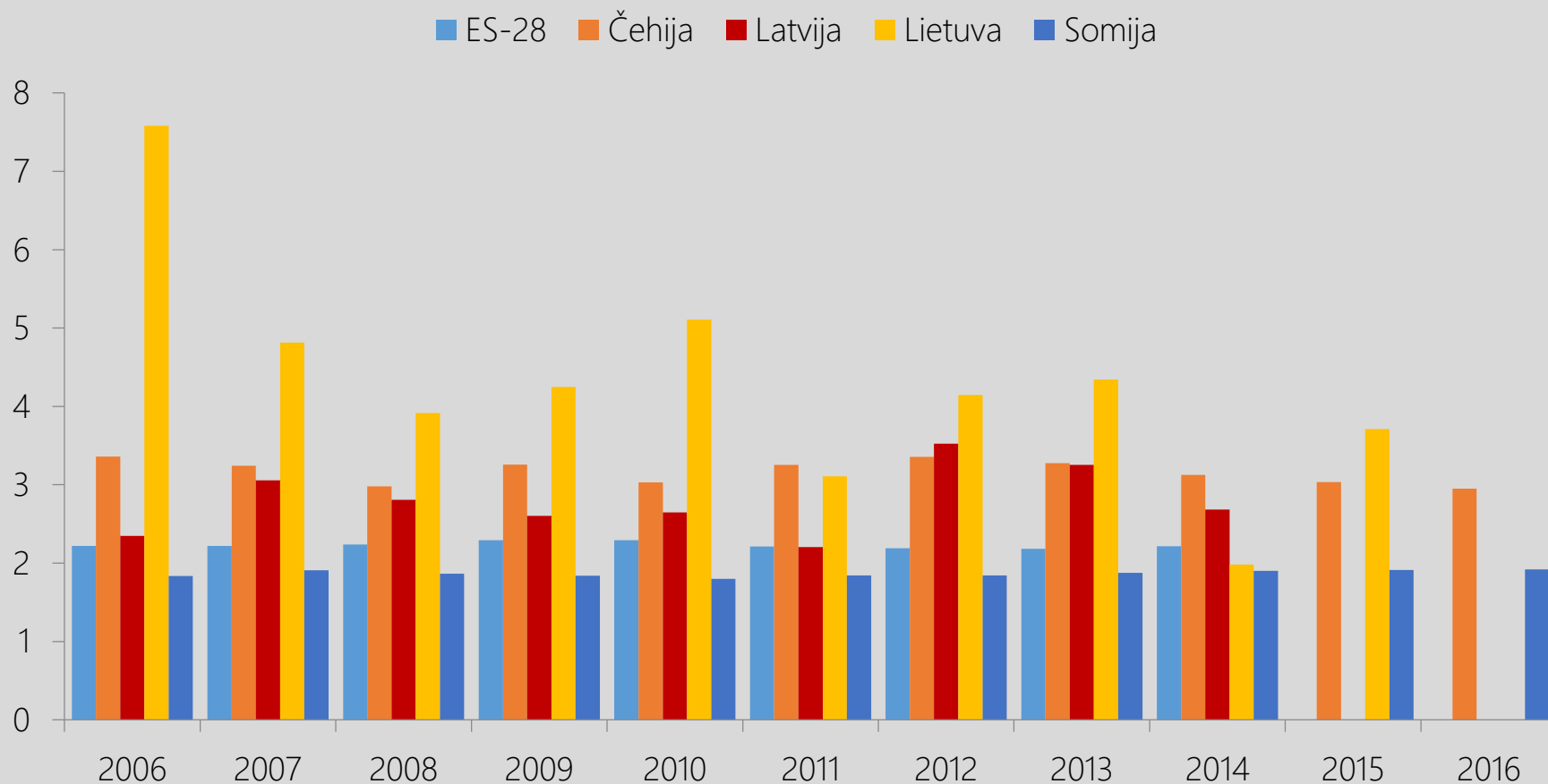
Darbaspēka izmaksas

Gaisa transportā pret transporta nozari

Darbspēka izmaksas

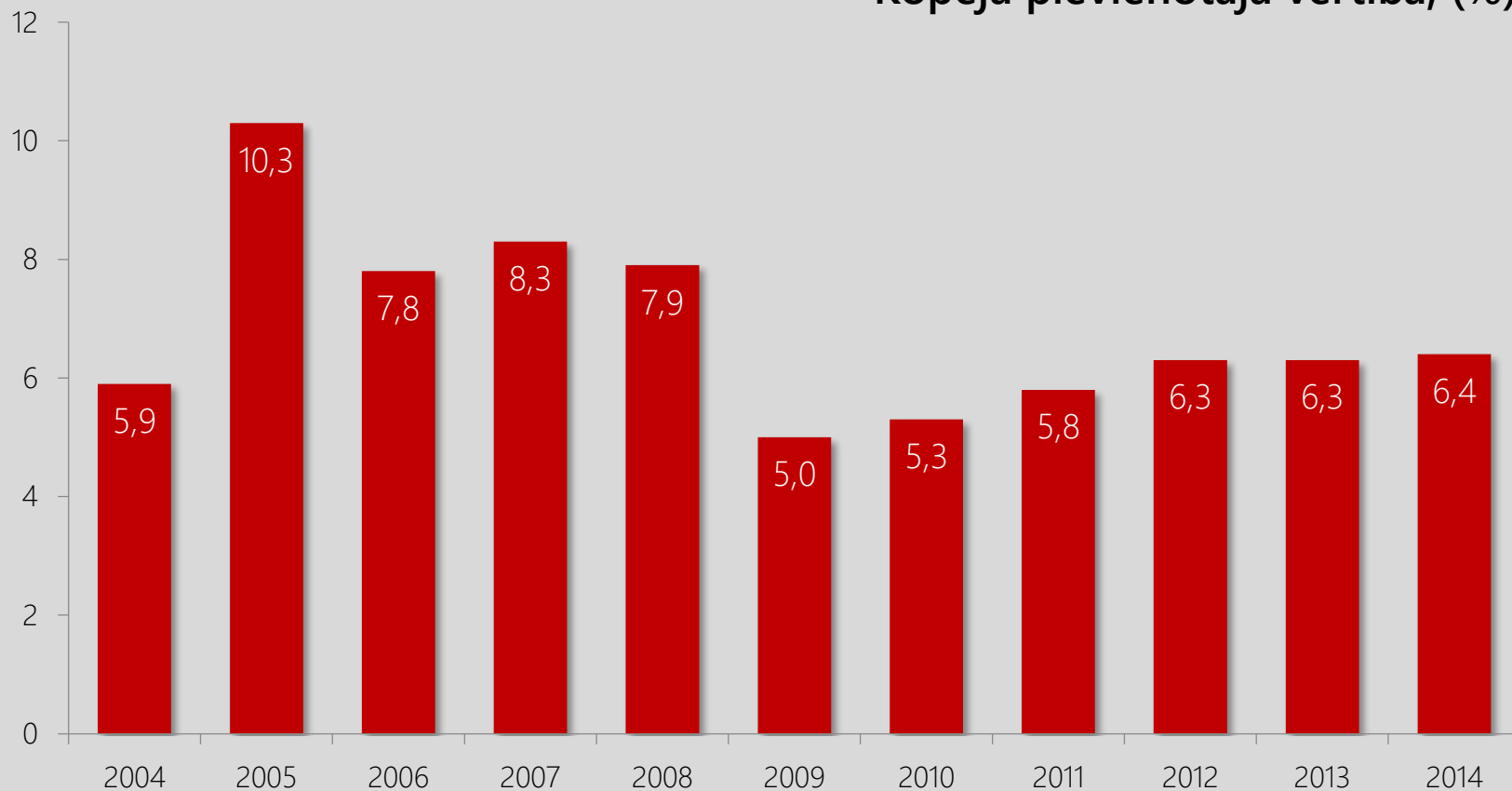
Gaisa transportā pret vidējām darbaspēka izmaksām tautsaimniecībā

Ar aviāciju saistītās nozares - tūrisms

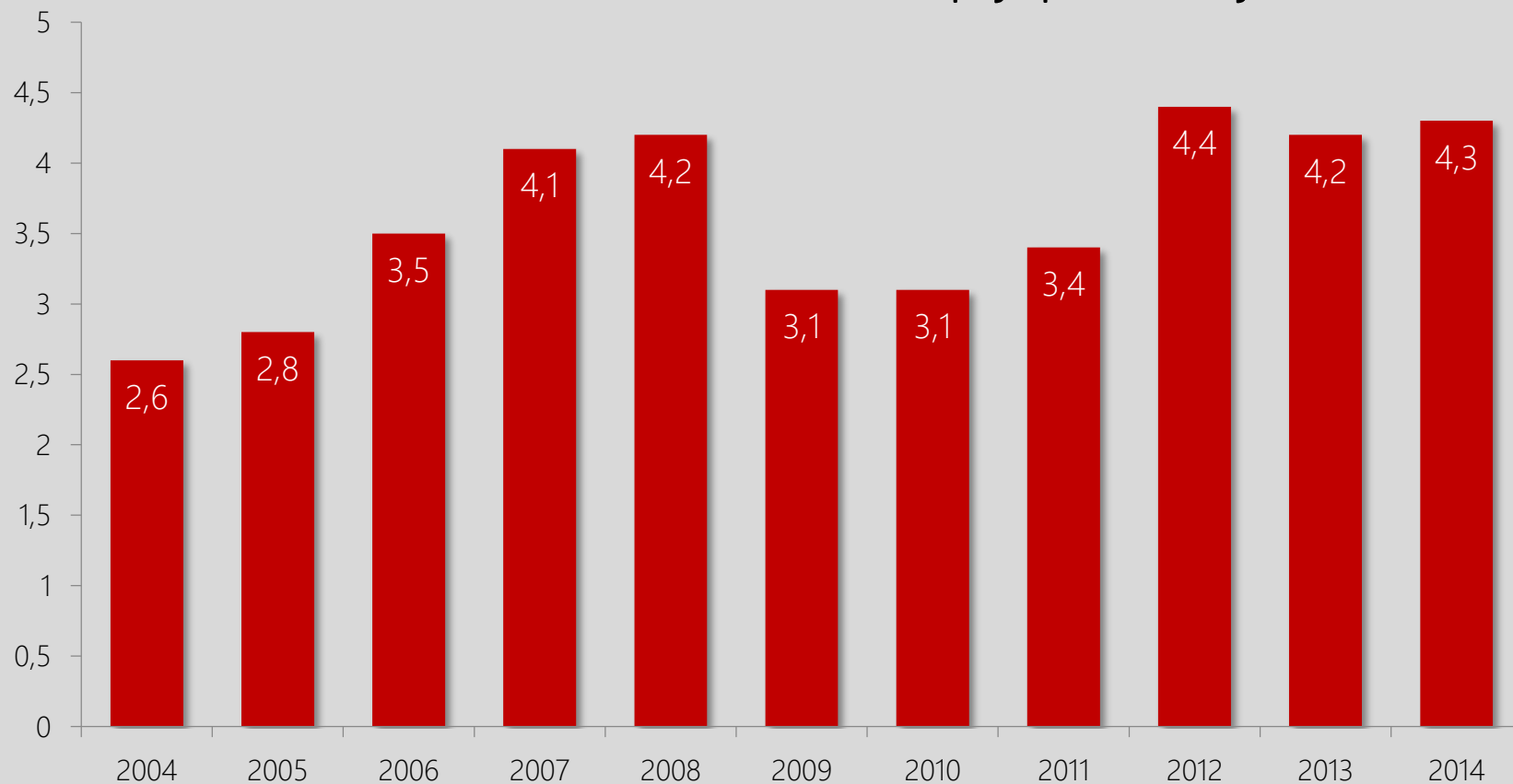
Tūrisma raksturīgo nozaru īpatsvars

Kopējā pievienotajā vērtībā, (%)

Tūrisma īpatsvars

Kopējā pievienotajā vērtībā, (%)

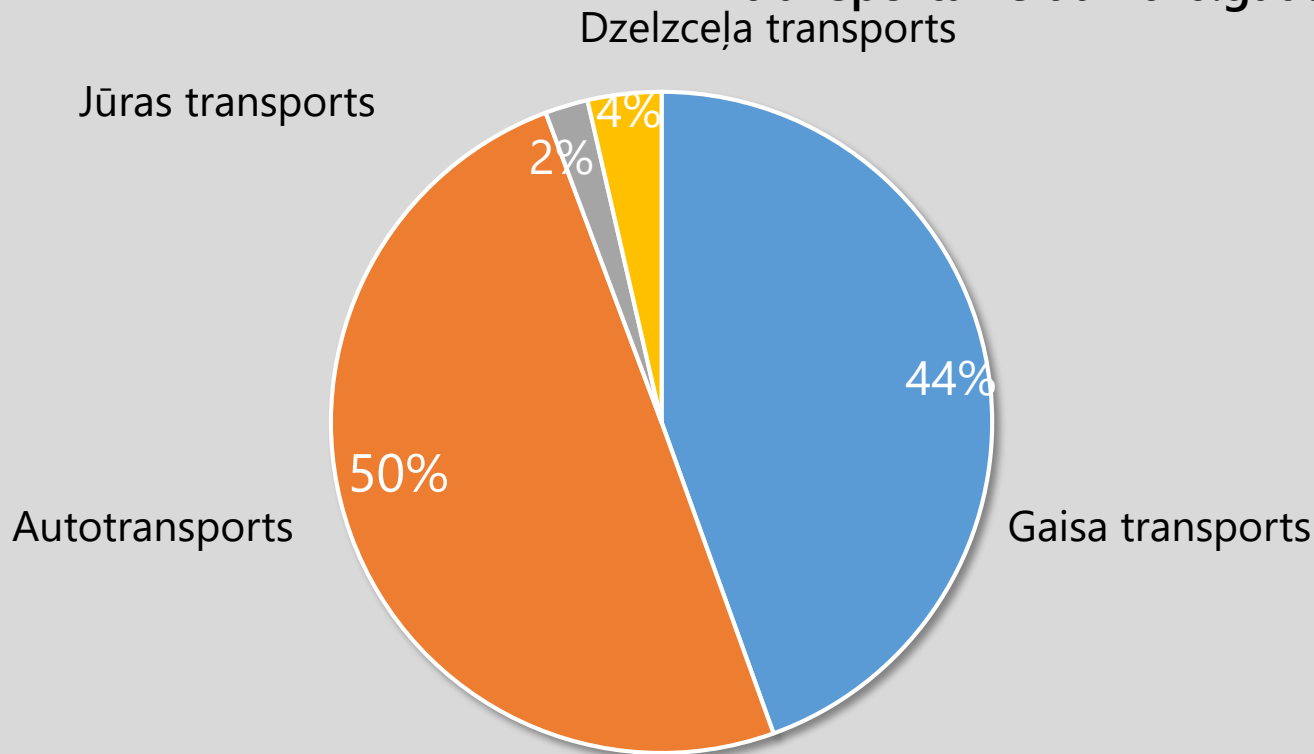

Tūrisms

45% (~800 tūkst.) no visiem tūristiem izmanto gaisa transportu, lai nokļūtu Latvijā

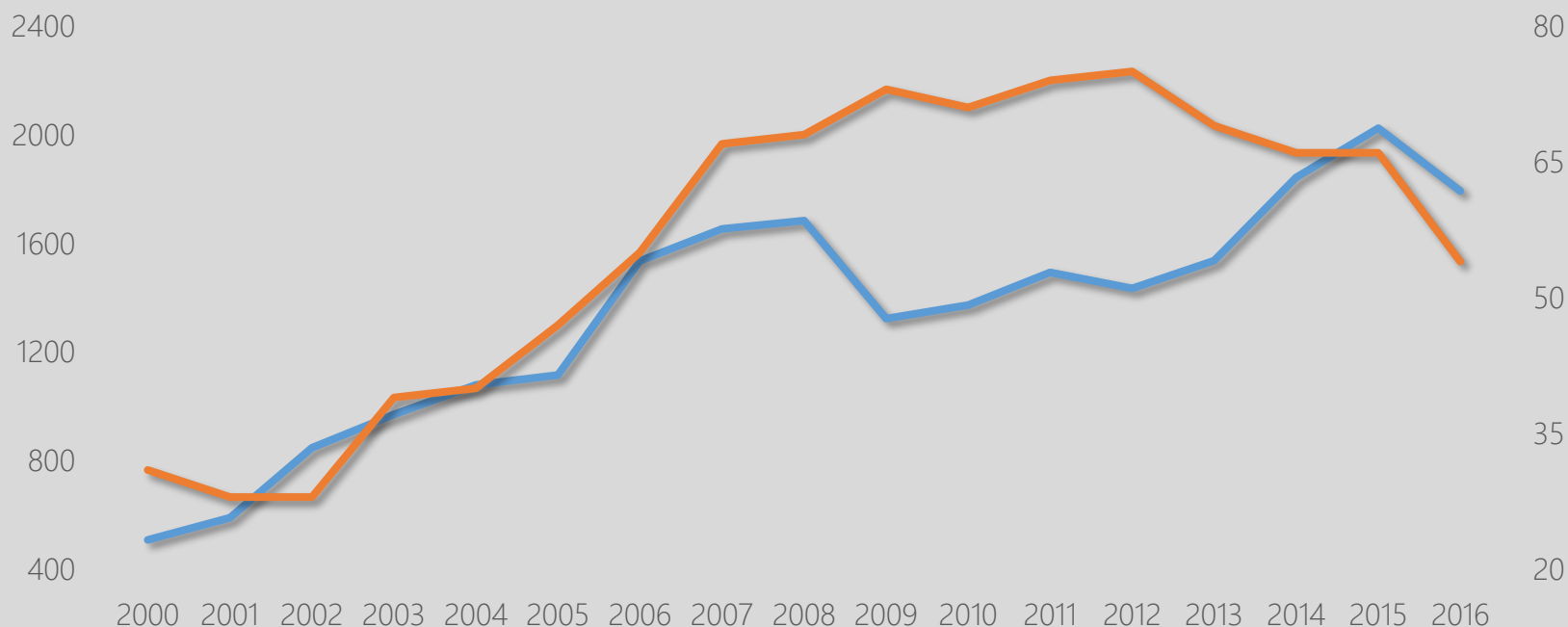
vidēji tērē 62 EUR diennaktī, kas ir vairāk par citiem ceļotājiem (54 EUR)

Vairākdienu ceļotāji, sadalījumā pēc izmantotā transporta veida 2016.gadā, (%)

Tūrisms

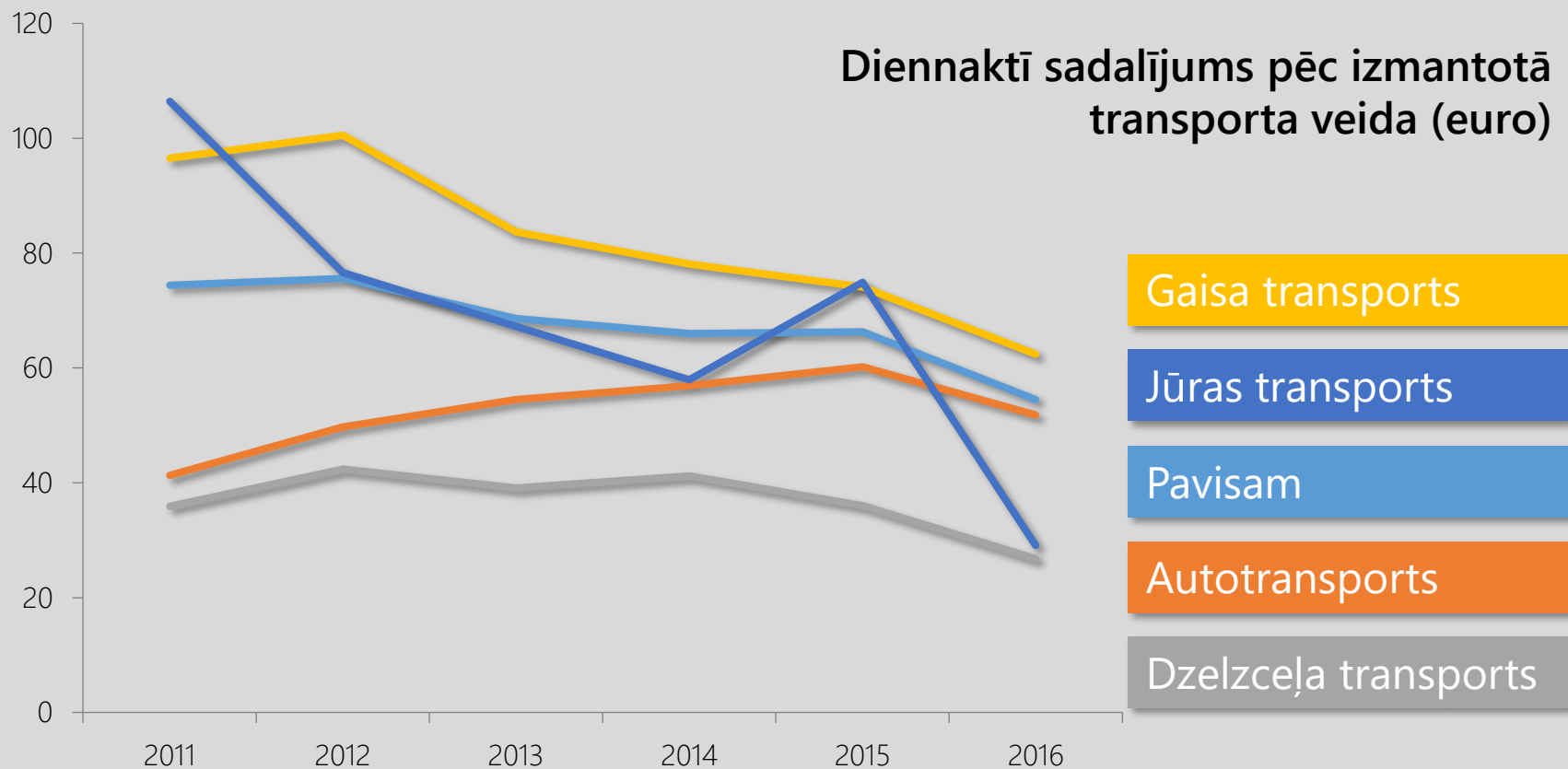
- | 45% (~800 tūkst.) no visiem tūristiem izmanto gaisa transportu, lai nokļūtu Latvijā
- | vidēji tērē 62 EUR diennaktī, kas ir vairāk par citiem ceļotājiem (54 EUR)

Viena vairākdienu ceļotāja vidējie izdevumi dienā (EUR, labā ass)

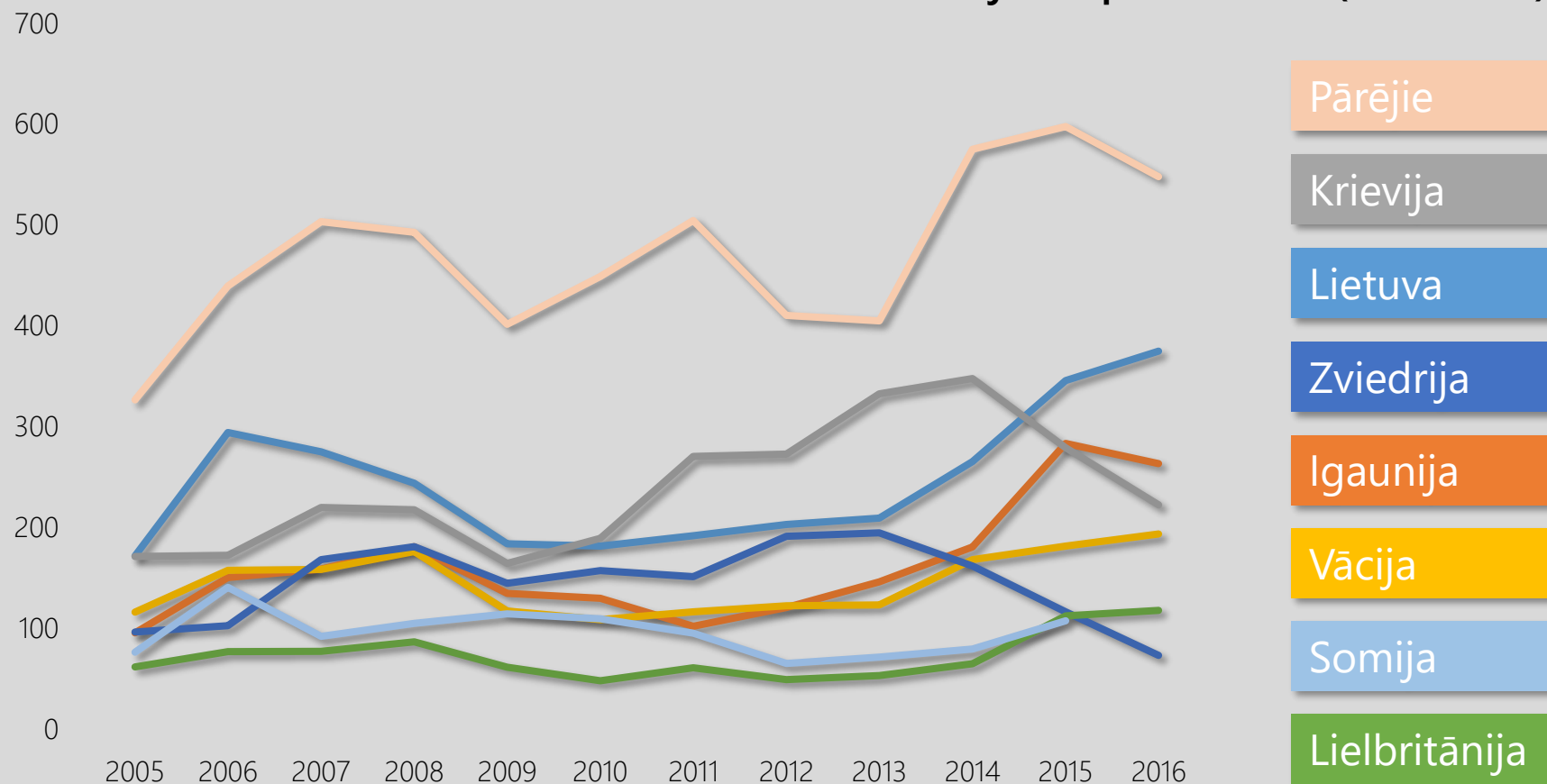
Vairākdienu ceļotāju robežšķersojumu skaits (tūkst., kreisā ass)

Ārvalstu vairākdienu ceļotāju vidējie izdevumi

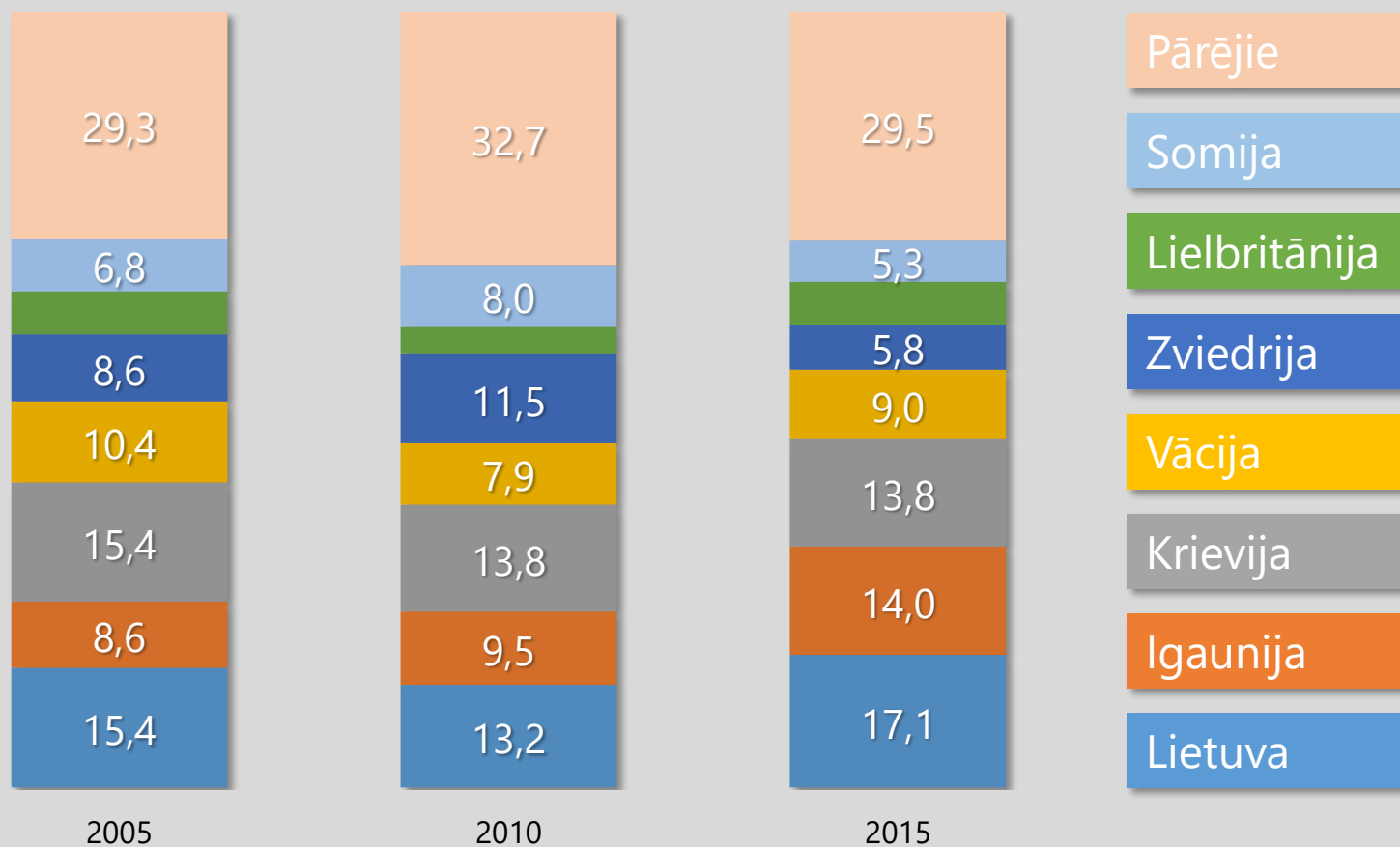
Ārvalstu vairākdienu ceļotāju skaits

Sadalījumā pēc valstīm (tūkstošos)

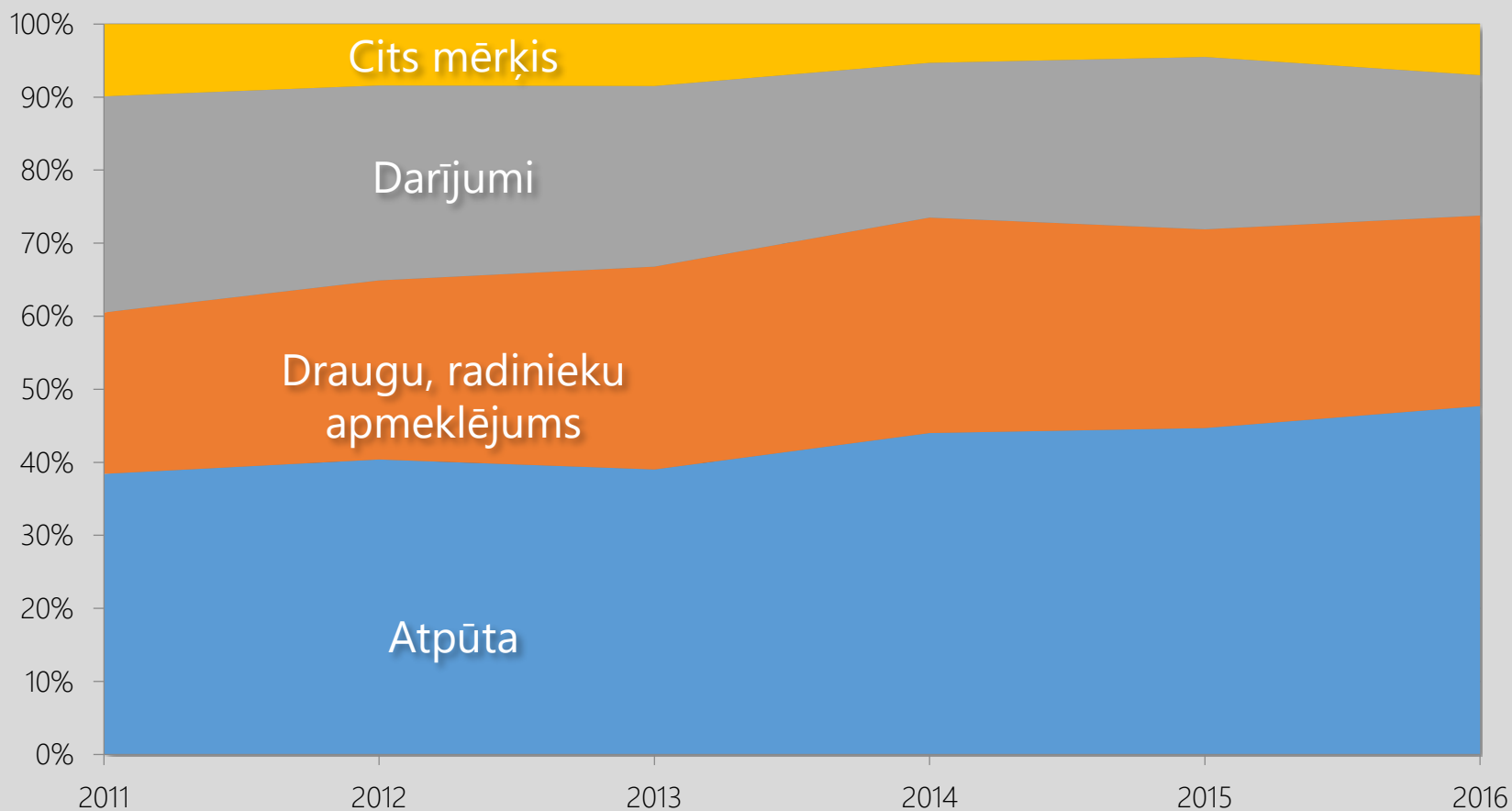

Ārvalstu vairkākdienu ceļotāji

struktūra pa valstīm, (%)

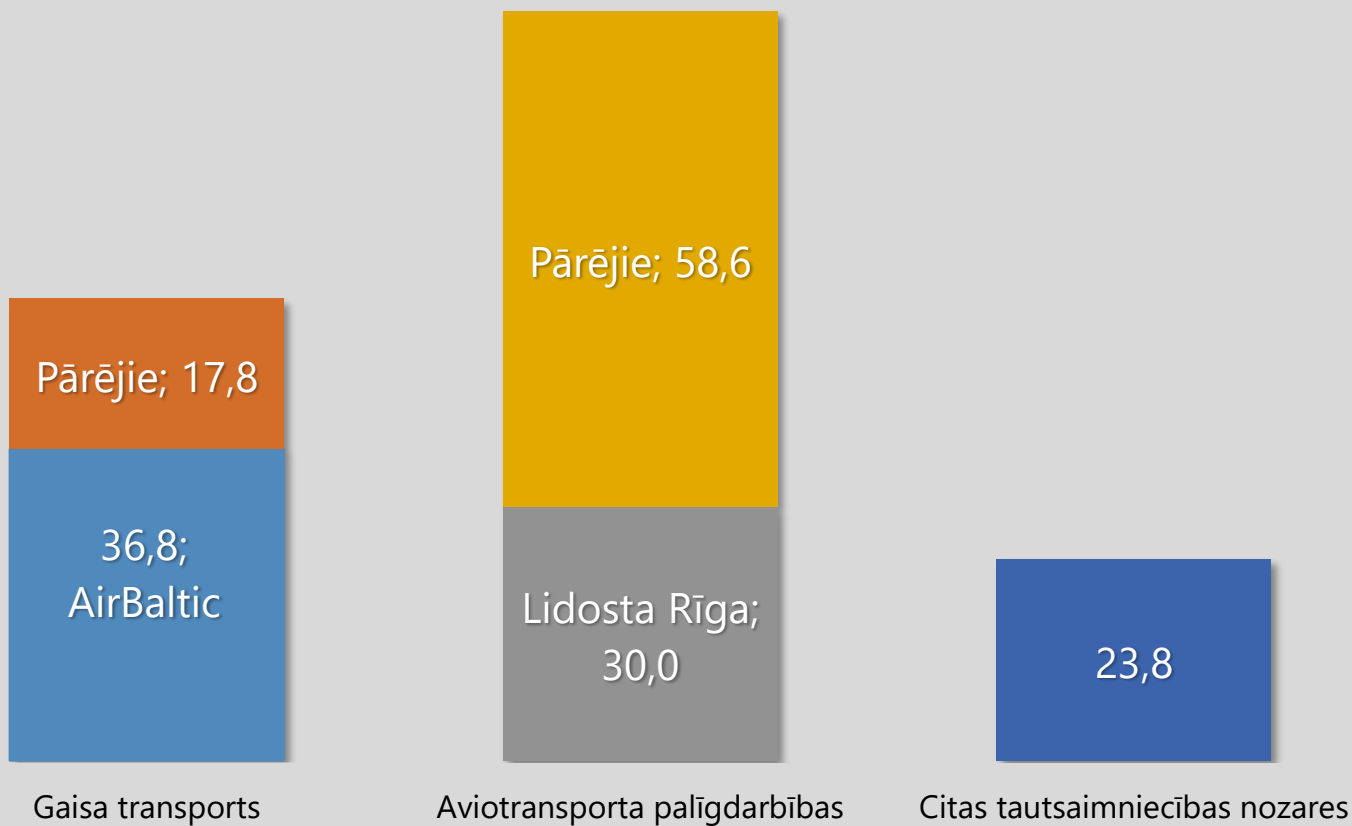
Ārvalstu vairākdienu ceļotāju ceļojuma nolūks Latvijā, (%)

Aviācijas nozares tiešā un pakārtotā makroekonomiskā ietekme

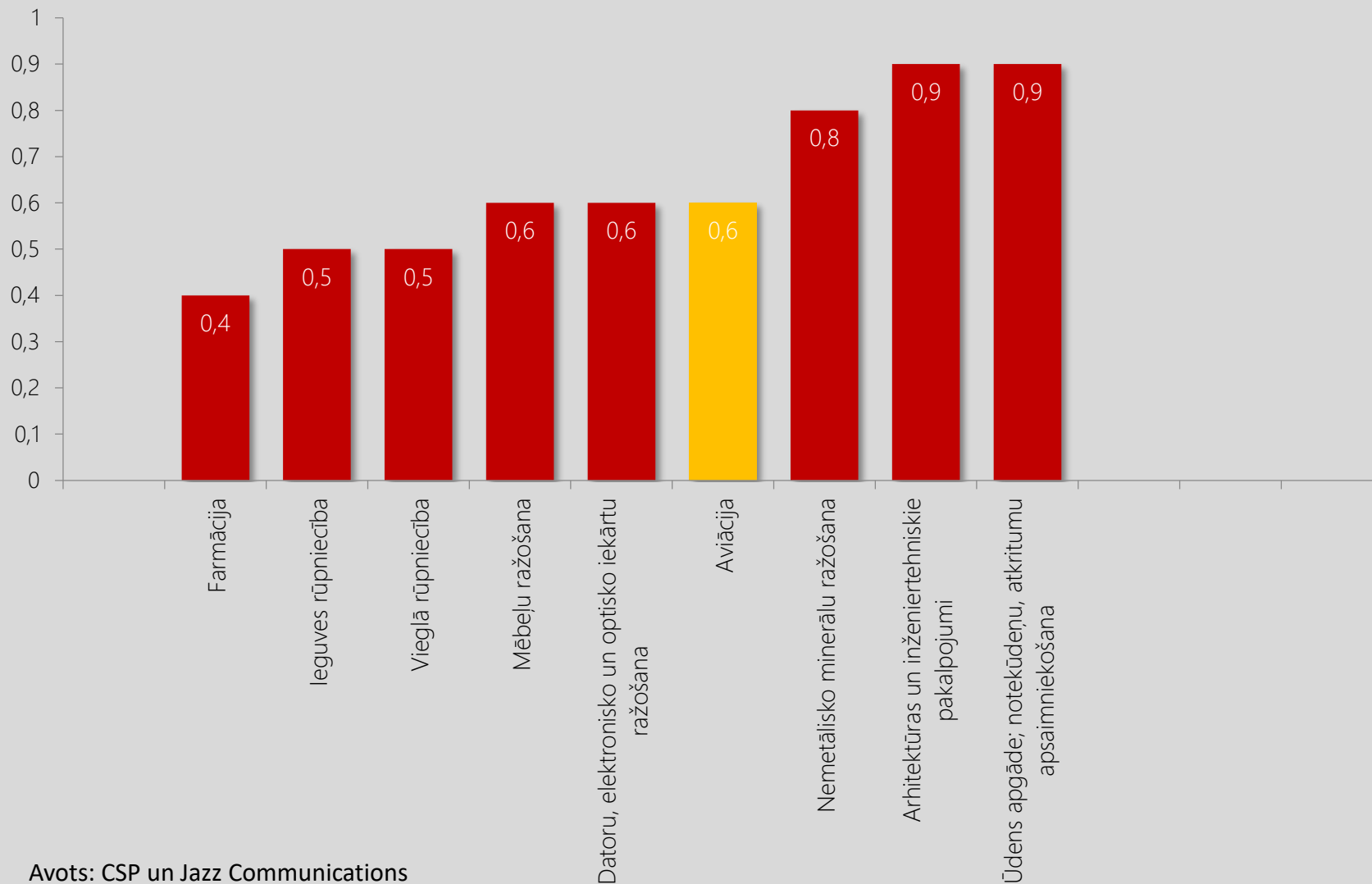
Aviācijas tiešā ietekme uz tautsaimniecību 2016.gadā

Milj.eiro- kopā 140,6 milj.eiro

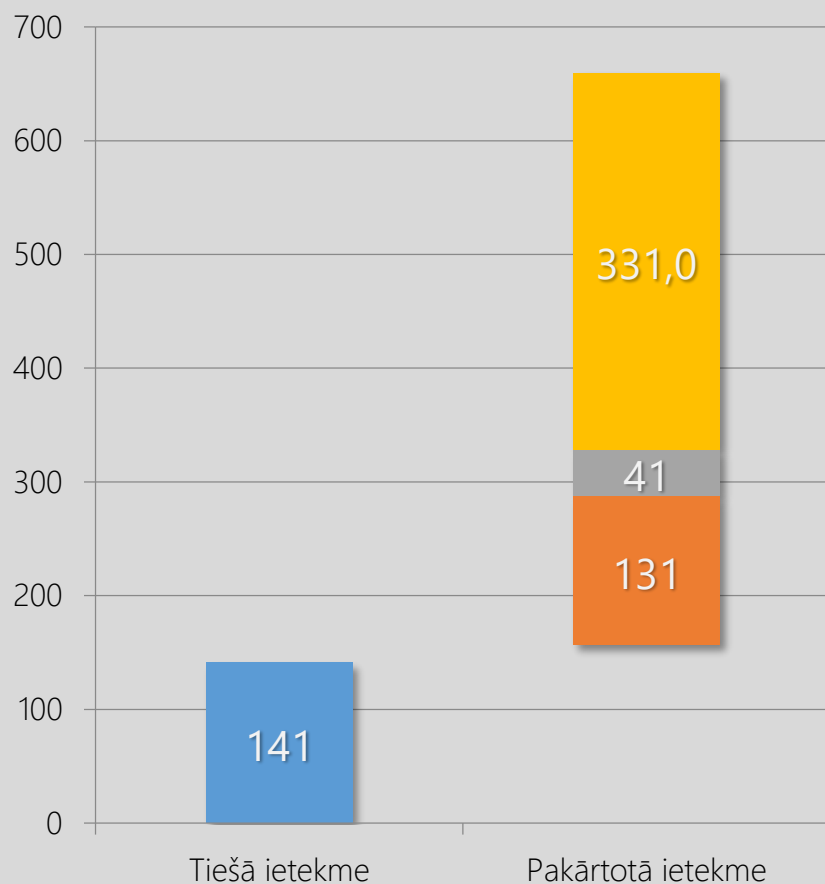
Tiešā ietekme uz tautsaimniecību

(%) no IKP

Aviācijas nozares kopējais ieguldījums tautsaimniecībā 2016.gadā

Milj. eiro - kopā 644 milj. eiro

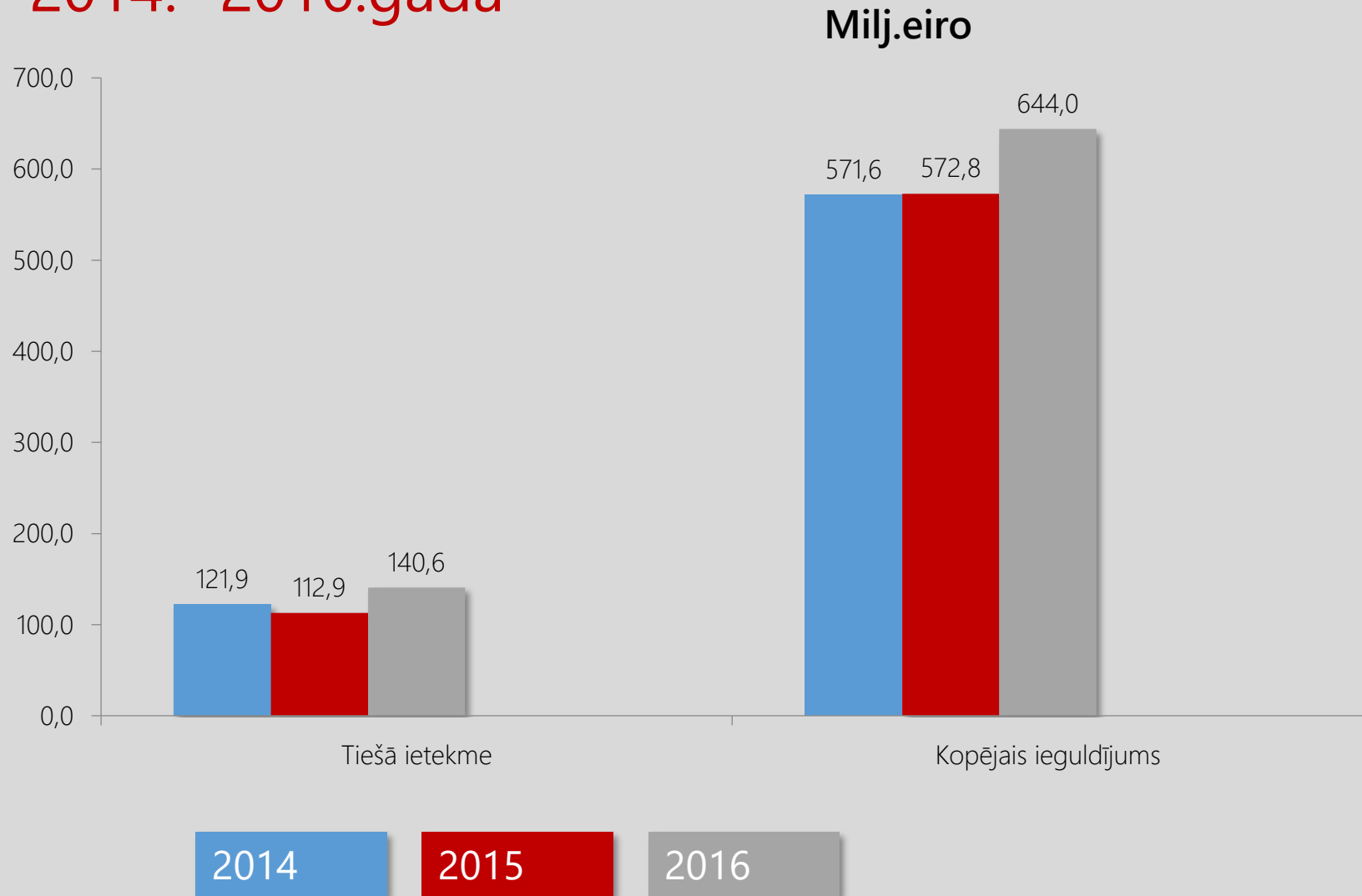
Katalizatora efekts

Inducētā ietekme

Netiešā ietekme

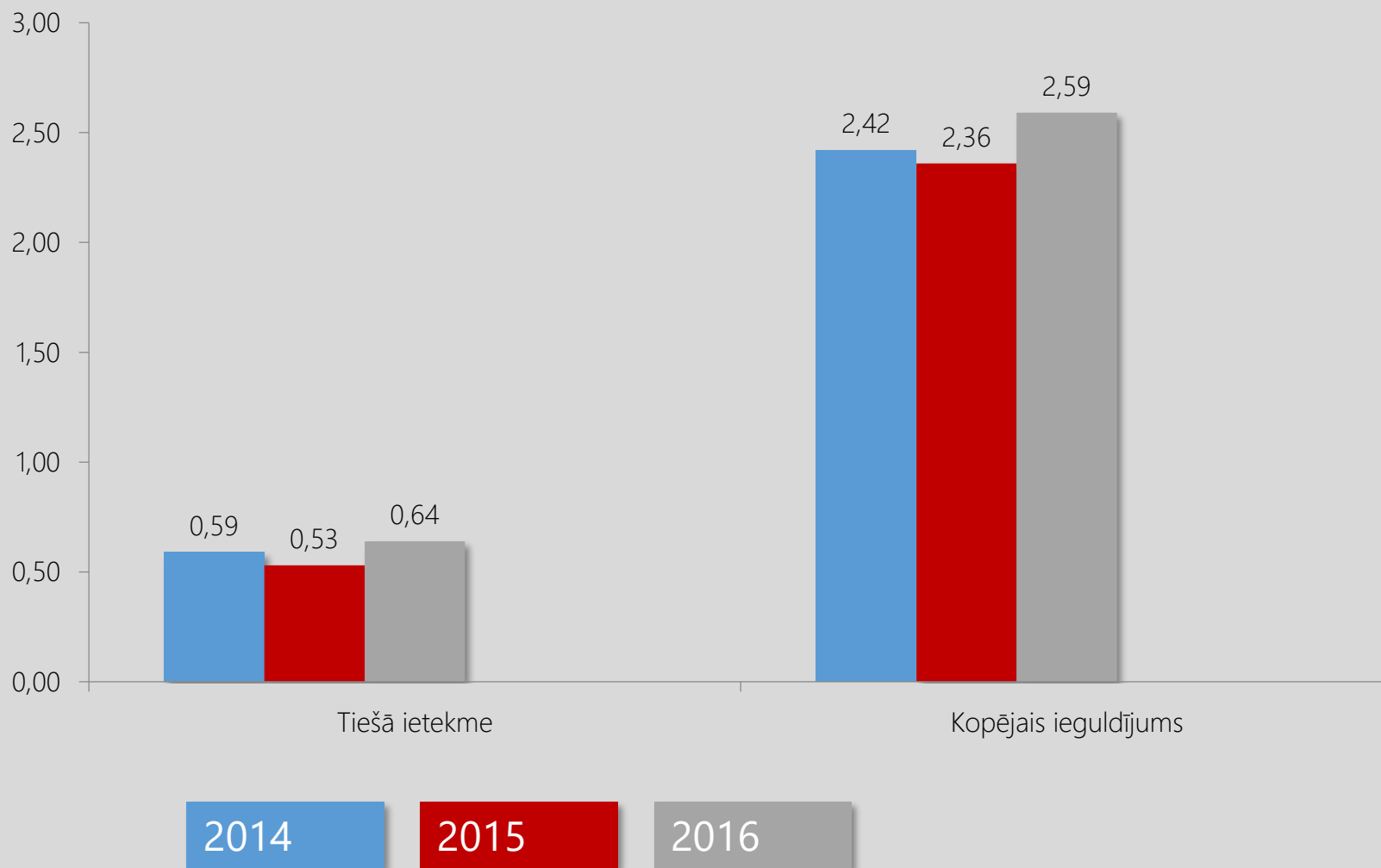
Tiešā ietekme

Aviācijas nozares tiešais un kopējais (kopā ar pakārtoto devumu) ieguldījums tautsaimniecībā 2014. -2016.gadā

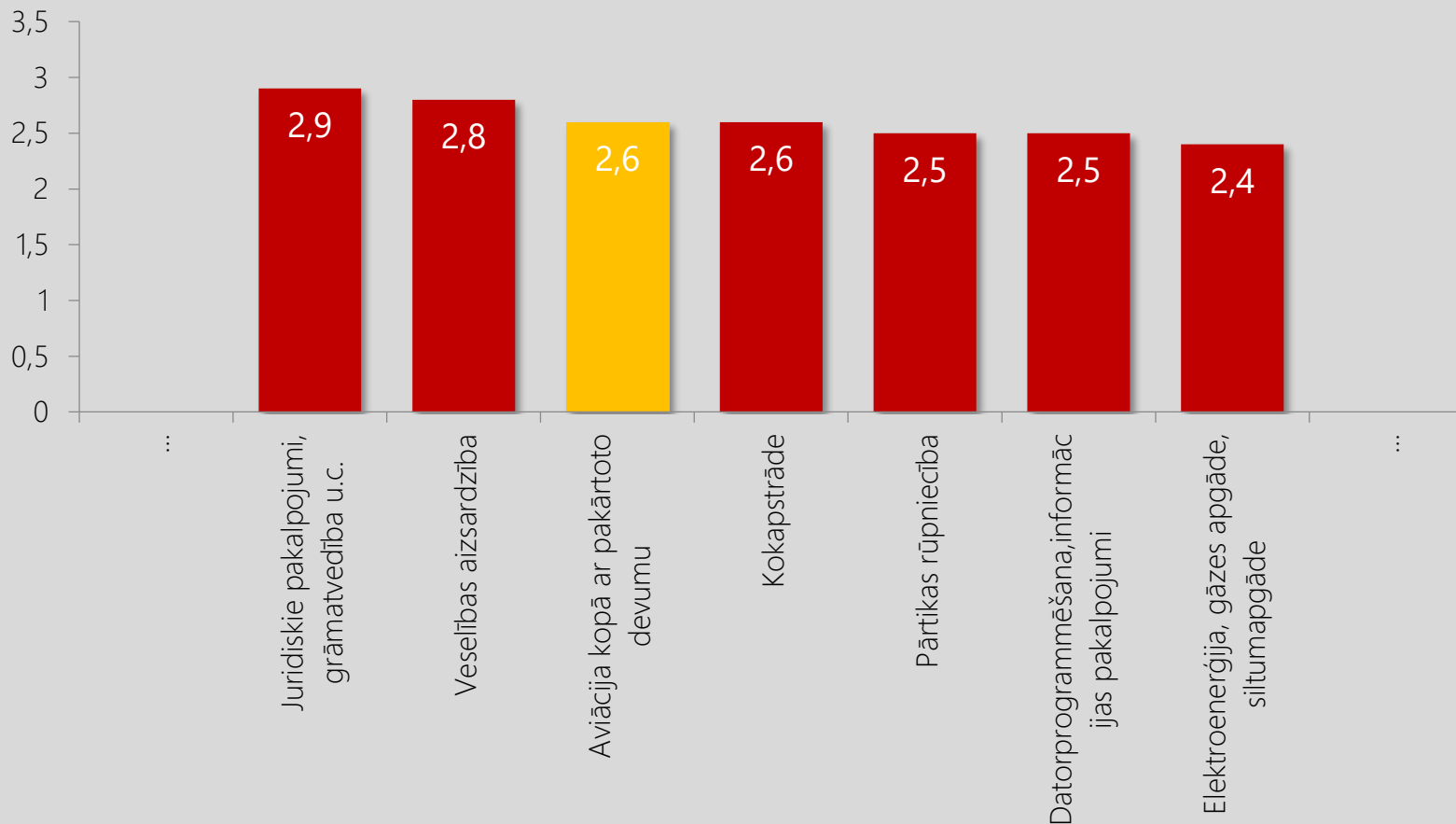
Aviācijas nozares tiešais un kopējais (kopā ar pakārtoto devumu) ieguldījums tautsaimniecībā 2014. -2016.gadā

(%) no IKP

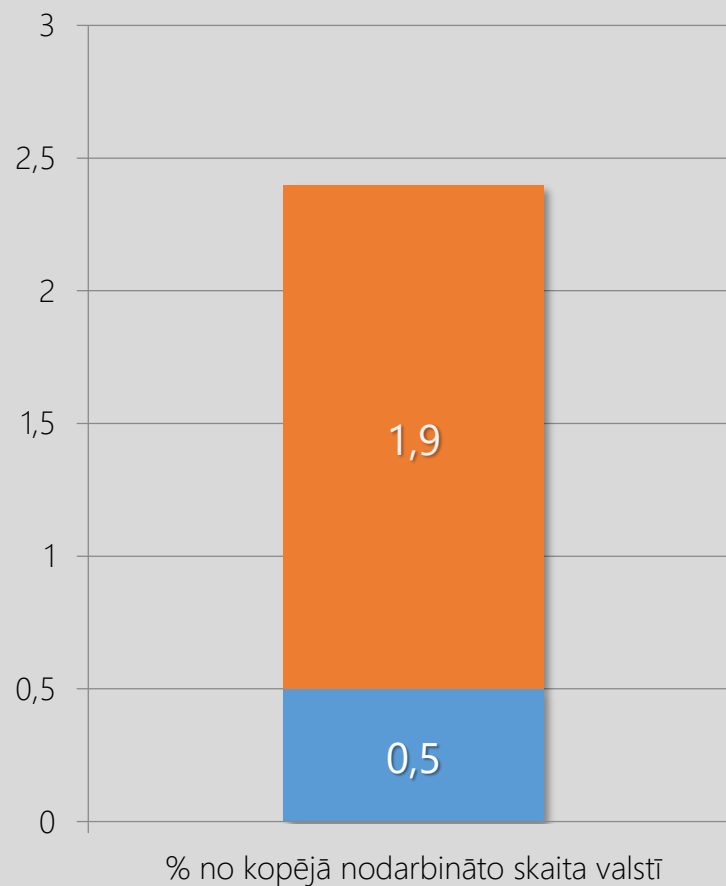
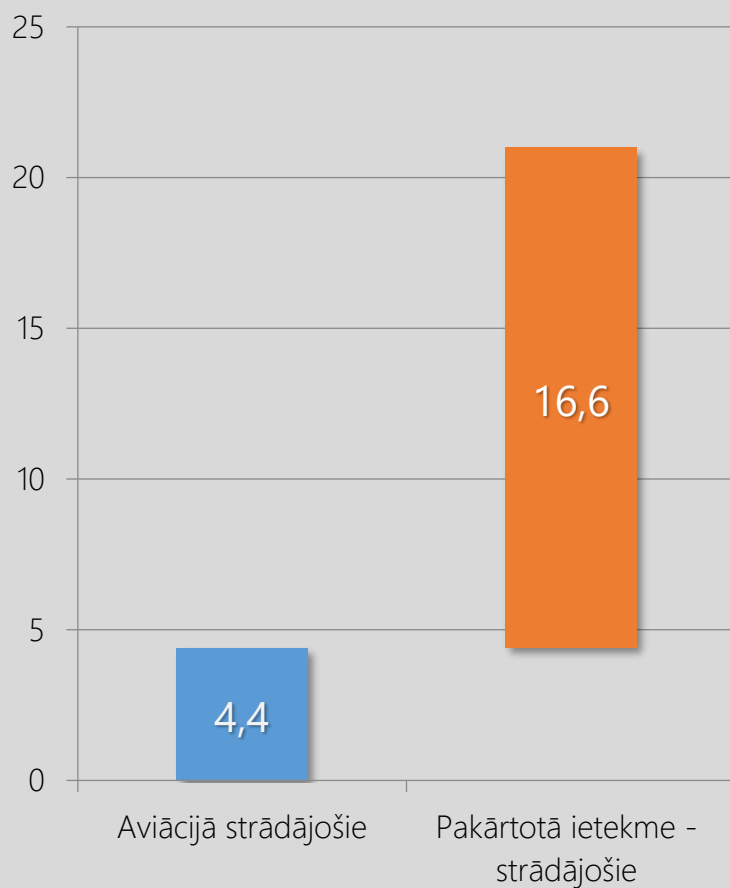
Latvijas aviācijas nozare salīdzinājumā ar citām nozarēm

(%) no iekšzemes kopprodukta

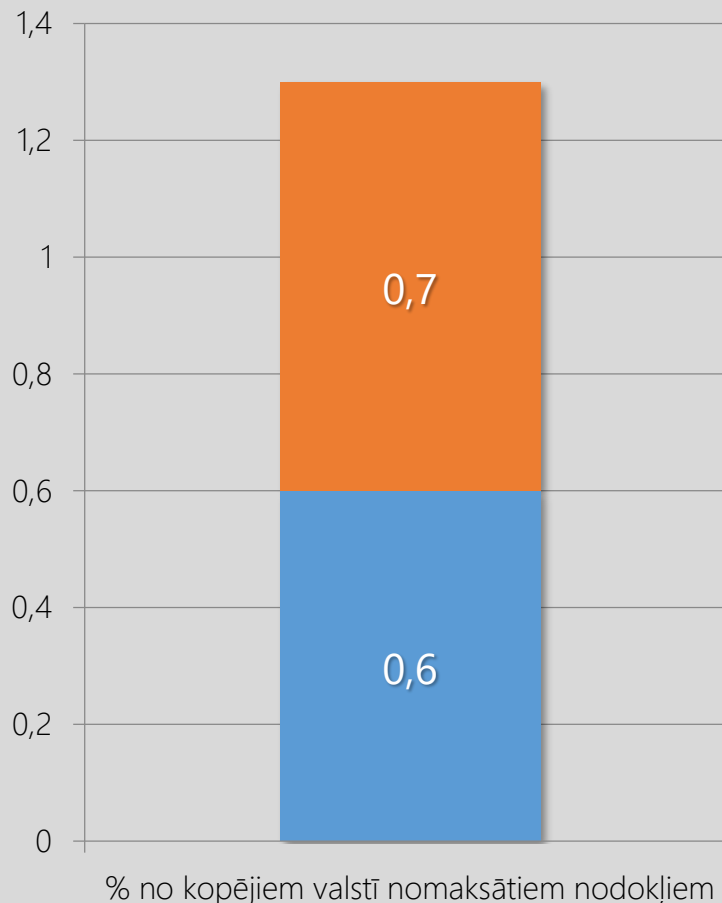
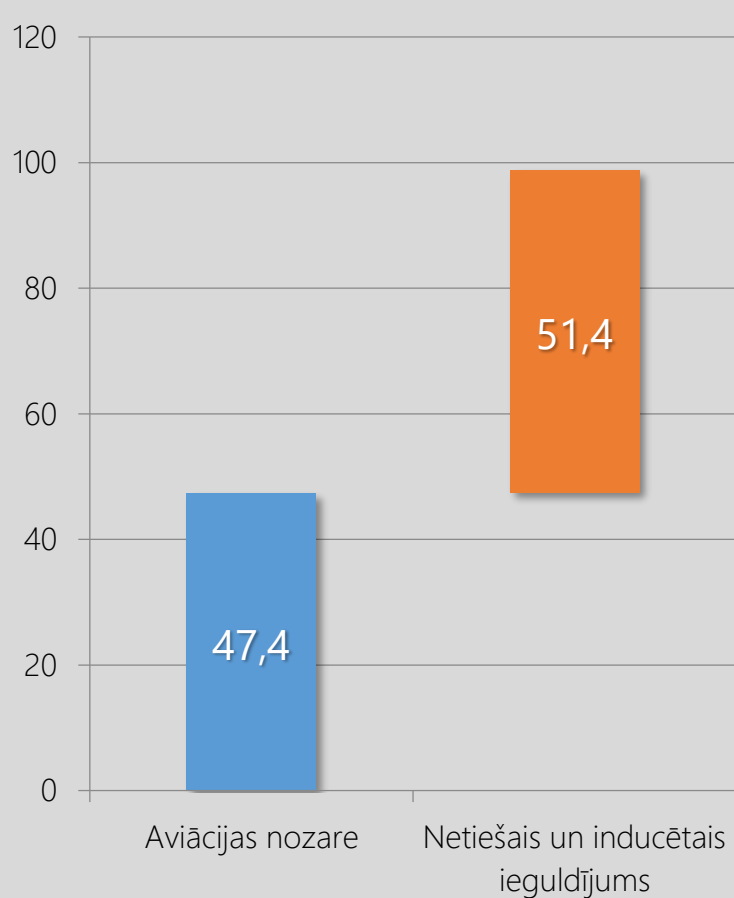
Aviācijas nozarē nodarbinātie 2016.gadā

Kopā ar pakārtoto ietekmi – 21 tūkst. jeb 2,4% no visiem nodarbinātajiem

Aviācijas nozares nomaksātie nodokļi 2016.gadā

Kopā ar saistīto (netiešo un inducēto ieguldījumu) - 98,9 milj. eiro
jeb 1,3% no visa nodokļu ievākuma

Galvenie ieguvumi Latvijas ekonomikai no aviācijas nozares attīstības

- | IKP - +1% pieaugums aviācijā palielina IKP par 0,026% jeb 6,5 milj. eiro
- | Eksports - +1% pieaugums aviācijā palielina kopējo eksportu par 0,028% jeb 4,2 milj. eiro
- | Nodarbinātība - +1% pieaugums aviācijā palielina kopējo nodarbinātību par 0,024% jeb 210 nodarbinātajiem
- | Nodokļi - +1% pieaugums aviācijā palielina nodokļu ieņēmumus par 0,013 % jeb 1 milj. eiro (neņemot vērā pakārtoto - aviācijas kā katalizatora efektu)

Galvenie ieguvumi Latvijas ekonomikai no aviācijas nozares attīstības

Pakārtotā ietekme

- | Jaunas iespējas eksportētājiem/importētājiem – piegādātāji var apkalpot plašāku teritoriju un potenciāli samazināt vidējās izmaksas, ātrāka preču piegāde
- | Darbspēka mobilitātes paaugstināšana
- | Produktivitātes pieaugums, kas pozitīvi ietekmēs tautsaimniecības attīstību ilgtermiņā
- | Priekšrocības ārvalstu investoru piesaistīšanā
- | Plašākas iespējas tūrismam, pastam, kurjeru pakalpojumiem u.tml.

Galvenie secinājumi

Galvenie secinājumi (1)

Latvijas aviācijas nozares attīstības tendences

Latvijas aviācijas sektors pēdējos 10-15 gados audzis būtiski:

- pārvadāto pasažieru skaits (2004.-2016.g.) pieauga 5,1 reizes (salīdzinoši: IKP šajā laika periodā pieauga par 31%). Pasažieru skaits (2004.-2011.g.) pieauga 4,8 reizes. 2012.-2014.g. tie stagnēja. Sākot ar 2015.g., pārvadāto pasažieru skaits atkal pieaug. 2015.g. – par 7,3%, 2016.g. – par 4,7%
- pārvadātās aviokravas (2004.-2016.g.) pieauga 2,2 reizes. Aviokravas (2004.-2011.g.) pieauga par 44% jeb vidēji gadā par 5% (IKP šajā laikā pieauga par 15% jeb vidēji gadā par 2%). 2012.-2014.g. – būtisks kravu pieaugums, ko sekmēja ASV -Afganistānas piegādes. 2015.g. – kritums, bet līmenis augstāks nekā 2011.g. 2016.g. tās pieauga par 4,2%
- gaisa transporta eksports pieaudzis no 79 milj. eiro 2004.g. līdz 416 milj. eiro 2016.g. t.i. 5,3 reizes (pakalpojumu eksports vidēji - 2,8 reizes)
- nozarē strādājošo skaits 2016.g., sastādīja 4,4 tūkstošus jeb 0,5% no kopējā valstī nodarbināto skaita; kopā ar pakārtotām nozarēm – 21 tūkstotis jeb 2,4% no kopējā valstī nodarbināto skaita
- nozare valstij 2016.g. nomaksāja nodokļus 47,4 milj. eiro jeb 0,6% no visa nodokļu kopievākuma; ņemot vērā netiešo un inducēto efektu, - 98,9 milj. eiro jeb 1,3% no visa nodokļu kopievākuma

Galvenie secinājumi (2)

Lidostas „Rīga” darbības raksturojums

- | Apkalpojot nedaudz mazāk par pusi no Baltijas valstu lidostu pasažieriem, starptautiskā lidosta „Rīga” ieņem līdera pozīciju reģionā. 2016. gadā starptautiskā lidosta „Rīga” tirgus daļa Baltijas valstīs bija 44%. Otra lielākā lidosta reģionā ir Viļņa, kas apkalpoja 3,8 milj. pasažieru (tirgus daļa 31%). Trešajā vietā ir Tallina (2,2 milj. pasažieru)
- | Starptautiskā lidosta „Rīga” 2016.gadā apkalpoja 5,4 milj. pasažieru (par 4,6% vairāk nekā 2015.gadā)
- | Transfēra un tranzīta pasažieru skaits 2016.gadā veidoja 27% no kopējā apkalpoto pasažieru skaita (par 15% vairāk nekā 2015.gadā)
- | No kopējā apkalpoto pasažieru skaita 2016.gadā 50% pārvadāja nacionālā lidsabiedrība *airBaltic*, 18% – *Ryanair*, 9% – *Wizz Air*
- | Tiešais lidostas „Rīga” ieguldījums IKP veidošanā 2016. gadā bija 0,14% jeb 30 milj. eiro

Galvenie secinājumi (3)

***airBaltic* darbības raksturojums**

- | *airBaltic* – reģionālais līderis. Tiešais *airBaltic* ieguldījums IKP veidošanā 2016. gadā bija 0,17% jeb 36,8 milj. eiro
- | *airBaltic* apkalpoto pasažieru skaits 2016. gadā sasniedza 2,7 milj., kas bija par 8% vairāk nekā pirms gada. 2016.gada pieauga arī *airBaltic* pārvadāto pasažieru skaita īpatsvars lidostā „Rīga” un sasniedza 50,2%
- | jāņem vērā, ka no visa *airBaltic* apkalpoto pasažieru skaita daļa ir rezidenti jeb Latvijas iedzīvotāji, kuru apkalpošana nav pieskaitāma pie eksporta. Tādēļ 2016.gadā no kopējā pakalpojumu eksporta *airBaltic* ienākumu daļa saistībā ar nerezidentiem sniegtajiem avio pakalpojumiem veidoja 4% jeb 1,2% no kopējā preču un pakalpojumu eksporta
- | *airBaltic* uzņēmumā 2016. gadā strādāja 1002 darbinieku jeb 0,11% no kopējā tautsaimniecībā nodarbināto skaita
- | *airBaltic* kopējie maksājumi valsts kopbudžetā 2016.gadā bija 14,9 milj. eiro, kas veidoja 0,2% no visiem kopbudžeta nodokļu ieņēmumiem

Galvenie secinājumi (4)

Latvijas aviācijas nozares devums tautsaimniecībā

- | 2016.gadā aviācijas nozares kopējais ieguldījums IKP sastādīja 2,6% jeb 644 milj. eiro tai skaitā:
 - tiešā veidā (aviācijas sektora izlaide) – 0,6% no IKP jeb 141 miljonus eiro
 - netiešā un inducētā veidā – 0,7% no IKP jeb 172 miljonus eiro
 - katalizatora efekts (tūrisms, pasts, kurjeru darbība u.c.) – 1,3% no IKP jeb 331 miljonus eiro
- | 2016.gadā aviācijas nozarē bija nodarbināti 4,4 tūkstoši jeb 0,5% no kopējā nodarbināto skaita, bet kopā ar pakārtoto ietekmi - 21 tūkstotis jeb 2,4% no kopējā nodarbināto skaita
- | 2016.gadā sniegto avio pārvadājumu pakalpojumu eksports veidoja 9,1% no kopējā Latvijas pakalpojumu eksporta jeb 2,8% no kopējā preču un pakalpojumu eksporta
- | 2016.gadā budžetā iemaksātie aviācijas (ņemot vērā netiešo un inducēto efektu) nodokļi sastādīja 98,9 milj. eiro jeb 1,3% no visa nodokļu kopievākuma

Galvenie secinājumi (5)

Galvenie ieguvumi Latvijas ekonomikai no aviācijas nozares attīstības

- | IKP - +1% pieaugums aviācijā palielina IKP par 0,026% jeb 6,5 milj. eiro
- | Eksports - +1% pieaugums aviācijā palielina kopējo eksportu par 0,028% jeb 4,2 milj. eiro
- | Nodarbinātība - +1% pieaugums aviācijā palielina kopējo nodarbinātību par 0,024% jeb 210 nodarbinātajiem
- | Nodokļi - +1% pieaugums aviācijā palielina nodokļu ieņēmumus par 0,013 % jeb 1 milj. eiro (neņemot vērā pakārtoto - aviācijas kā katalizatora efektu)

Galvenie secinājumi (6)

Galvenie ieguvumi Latvijas ekonomikai no aviācijas nozares attīstības

Pakārtotā ietekme

- | Jaunas iespējas eksportētājiem/importētājiem – piegādātāji var apkalpot plašāku teritoriju un potenciāli samazināt vidējās izmaksas, ātrāka preču piegāde
- | Darbaspēka mobilitātes paaugstināšana
- | Produktivitātes pieaugums, kas pozitīvi ietekmēs tautsaimniecības attīstību ilgtermiņā
- | Priekšrocības ārvalstu investoru piesaistīšanā
- | Plašākas iespējas tūrismam, pastam, kurjeru pakalpojumiem u.tml.

